

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İÇ MEKÂNLARDA BÖLÜCÜ ELEMANLARIN TARİHSEL GELİŞİMİ VE FARKLI
ÖLÇEKLERDE DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KHAYAL IBISHOV

2100001978

ANABİLİM DALI: İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI

PROGRAM: İÇ MİMARLIK

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ VEHBİ TOSUN

Haziran 2024

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İÇ MEKÂNLARDA BÖLÜCÜ ELEMANLARIN TARİHSEL GELİŞİMİ VE FARKLI
ÖLÇEKLERDE DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KHAYAL IBISHOV

2100001978

ANABİLİM DALI: İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI

PROGRAM: İÇ MİMARLIK

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ VEHBİ TOSUN

JÜRİ ÜYELERİ:

Prof. Dr. İLKAY MAŞAT ÖZDEMİR

Dr. Öğr. Üyesi. ARZU ERÇETİN

Haziran 2024

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması, iç mekânlarda bölücü elemanların tarihsel gelişimini ve farklı ölçeklerde değerlendirilmesini ele almaktadır. İç mekânlarda kullanılan bölücü elemanlar, mekânın fonksiyonel, estetik ve duygusal özelliklerini şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışma, bölücü elemanların tasarım sürecindeki evrimini, tarihsel bağlamda incelerken, aynı zamanda günümüzdeki kullanım pratiklerini ve tasarım yaklaşımlarını da değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışmanın tamamlanmasında katkısı olan herkese içten teşekkürlerimi sunmak isterim. Özellikle, danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Vehbi TOSUN'a sonsuz teşekkürlerimi iletmek istiyorum. Kendisinin derin bilgi birikimi, sağladığı rehberlik ve sürekli desteği, bu tezin tamamlanmasında ve nihai halini almasında büyük önem taşımıştır. Sayın TOSUN'un değerli yönlendirmeleri ve yapıcı eleştirileri, çalışmanın kalitesini artırmış ve kapsamlı bir şekilde ele alınmasını sağlamıştır.

Ayrıca, bu süreçte aileme ve arkadaşlarıma sağladıkları moral destek ve anlayış için minnettarım. Onların destekleyici tutumu, bu çalışmanın zorlu sürecinde beni motive etmiş ve başarıya ulaşmamı sağlamıştır. Onlara olan teşekkürlerimi en içten duygularıyla iletıyorum.

KHAYAL IBISHOV

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR	v
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİL LİSTESİ	vii
ÖZET	xi
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ	1
2. MEKÂN KAVRAM. FARKLI ÖLÇEKLERDE OLAN MEKÂNLAR	5
2.1. Mekân Kavramının Tanımı Ve Tarihsel Gelişimi	5
2.2. MEKÂNDAN İŞLEVSELLİK VE ESNEKLİK KAVRAMLARI. ONLARI OLUŞTURAN ETMENLER.....	10
2.2.1. MEKÂN İÇ TASARIMINDA ESNEKLİK.....	13
2.3. Farklı Ölçeklerde Mekân Kavramı	15
2.3.1 Küçük Ölçekli Mekânlar	15
2.3.2. Orta Ölçekli Mekânlar.....	18
2.3.3. Büyük Ölçekli Mekânlar	20
3. İÇ MEKÂNDAN KULLANILAN BÖLÜCÜ ELEMANNIN TANIMI. BÖLÜCÜ ELEMANNLARIN KULLANIMI VE ALANLARI YENİDEN DÜZENLEMESİ	22
3.1. Bölücü Elemanın Tanımı	22
3.2. Bölücü Elemanların Tarihsel Gelişimi.....	31
3.3. İç Mekân Tasarımında Bölücü Elemanların Rolü	33
3.4. Alanların Yeniden Düzenlenmesinde Bölücü Elemanların Rolü	37
3.5. Bölücü Elemanların Yapımında Kullanılan Malzemeler.....	38
3.6. Mekânlarda Farklı Malzemelerden Yapılmış Bölücü Elemanlar	44
4. BÖLÜCÜ ELEMANNLARIN SINIFLANDIRILMASI.....	47
4.1. Bölücü Eleman Çeşitleri ve Sınıflandırılması.....	47

4.2. Strüktür Yapılarına Göre Bölücü Elemanlar	48
4.2.1. Yapıya Montaj Gerektiren Sistemler	48
4.2.1.1. Yapıya Montaj Gerektiren Sistemlere Göre Sabit ve Hareketli Bölücüler	49
4.2.2. Yapıya Montaj Gerektirmeyen Sistemler.....	53
4.2.2.1. Yapıya Montaj Gerektirmeyen Sistemlere Göre Taşınabilen ve Taşınamayan Bölücüler	54
4.3. Görsel İletişim Kontrollerine Göre Bölücü Elemanlar	55
4.3.1. Görsel İletişim Kontrollerine Göre Bölücü Elemanların Sınıflandırılması	55
4.4. İşlev Alternatiflerine Göre Bölücü Elemanlar	58
4.4.1. İşlev Alternatiflerine Göre Bölücü Elemanların Sınıflandırılması	59
4.5. İnsan Ölçeğiyle İlişkilerine Göre Bölücü Elemanlar	60
4.5.1. İnsan Ölçeğiyle İlişkilerine Göre Bölücü Elemanların Sınıflandırılması	60
5. İÇ MEKÂNLARDA KULLANILAN BÖLÜCÜ ELEMANLARIN FARKLI ÖLÇEKLİ MEKÂNLARDA DEĞERLENDİRİLMESİ VE ANALİZİ.....	63
5.1. Küçük Ölçekli Mekânlarda Bölücü Elemanların Kullanımı ve Değerlendirilmesi: Evler .63	
5.1.1. Gropius House.....	64
5.1.2. Villa Savoye	68
5.1.3. Farnsworth House	71
5.1.4. Fallingwater.....	73
5.1.5. Vanna Venturi House	77
5.1.6. Evlerde Bölücü Elemanlara İlişkin Karşılaştırmalı Analiz.....	80
5.2. Orta Ölçekli Mekanlarda Bölücü Elemanların Kullanımı ve Değerlendirilmesi: Kütüphaneler.....	81
5.2.1. Bodo Halk Kütüphanesi	86
5.2.2. DOK Halk Kütüphanesi	89
5.2.3. Almere Halk Kütüphanesi.....	90
5.2.4. Tainan Halk Kütüphanesi.....	92
5.2.5. Freiburg Kütüphanesi.....	95
5.2.6. Kütüphanelerde Bölücü Elemanlara İlişkin Karşılaştırmalı Analiz.....	96

5.3. Büyük Ölçekli Mekanlarda Bölücü Elemanların Kullanımı ve Değerlendirilmesi: Havalimanları.....	99
5.3.1. Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı	100
5.3.2. İstanbul Havalimanı	101
5.3.3. Changi Havalimanı.....	104
5.3.4. Orlando Uluslararası Havalimanı.....	107
5.3.5. Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı.....	111
5.4. Havalimanlarında Bölücü Elemanlara İlişkin Karşılaştırmalı Analiz	113
SONUÇ.....	116
KAYNAKÇA	120

KISALTMALAR

v.d. : ve diğeri.

DOK : Delft Openbare en Kwaliteitsbibliotheek (Delft Halk Kütüphanesi)

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 5. 1. Evlere İlişkin Karşılaştırmalı Analiz	80
Tablo 5. 2. Örnek Kütüphanelerin Bölücüler Üzerinden Değerlendirilmesi	97
Tablo 5. 3. Havalimanı İlişkin Karşılaştırmalı Analiz	114

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2. 1	Paleolitik ve Mezolitik Çağ'da Barınma. Mağarada Günlük Hayat Tarzı (Quennell ve.Quennell, 1921, s. 59).....	5
Şekil 2. 2.	Aborjin Halkının Yapmış Olduğu Barınaklar (URL 2).	6
Şekil 2. 3.	Çatalhöyüklerin Yerleşim Şekli (URL 3)	7
Şekil 2. 4.	Çatalhöyüklerin Mimari Tasarımı (URL 3)	7
Şekil 2. 5.	Çatalhöyüklerin İç Mekân Tasarım (URL 3)	8
Şekil 2. 6.	Mekân İlişkisi.....	10
Şekil 2. 7.	Zaha Hadid'in Hill Residance Tasarımı (URL 4).....	11
Şekil 2. 8.	Esneklik Açılımları (İslamoğlu ve Usta, 2018).....	12
Şekil 2. 9.	Domino Evi Aksonometrik Görünüş (Ak, 2006).....	13
Şekil 2. 10.	Shigeru Ban Tasarımı Grid House (URL 4)	15
Şekil 2. 11.	Dönüşebilen Mekân İçin Tasarlanmış Bölücü Duvar	16
Şekil 2. 12.	Geçirgen Olmayan veya Yarı Geçirgen Bölücü.....	17
Şekil 2. 13.	Mekânları Ayırmak İçin Kapı Olarak Kullanılan Bölücü.....	18
Şekil 2. 14.	Habita Coworking Kat Planı	19
Şekil 2. 15.	Habita Coworking Serbest Çalışma ve Dinlenme Alanları	19
Şekil 2. 16.	Habita Coworking Hazır Ofisler	20
Şekil 2. 17.	Roy Thomson Hall Konser Salonunu	21
Şekil 3. 1.	Lovejoy Plaza, Portland (Lawrence Halprin).....	23
Şekil 3. 2.	İspanya Merdivenleri, Roma (URL 4).	24
Şekil 3. 3.	Kısmen Perdeleme Amaçlı Kullanılan Bölücü (URL 4).	24
Şekil 3. 4.	Farklı Forumlardan Oluşan Bölücü Duvar Örneği (URL 5).....	25
Şekil 3. 5.	Oturma Birimlerinin Eklendiği Bölücü Örneği (URL 6).....	25
Şekil 3. 6.	İç Mekân Tasarımında Renk Kullanarak Mekân Dahilinde Sınırlama Örneği (URL 7)	26
Şekil 3. 7.	Park Tasarımında Renk Kavramı Kullanılarak Mekânlar Arasında Yaratılan Sınırlama (URL 8).	27
Şekil 3. 8.	Budapeşte, Tuna Nehri (URL 9)	27
Şekil 3. 9.	Budin ve Peşte'yi birleştiren Széchenyi Zincir Köprüsü (URL 10).	28
Şekil 3. 10.	Venedik Şehrini Bölen Büyük Kanal (URL 11)	29

Şekil 3. 11. Venedik, Köprüler (URL 12).	30
Şekil 3. 12. Hollanda ve Belçika Arasında Olan Sınır (URL 13)	30
Şekil 3. 13. Bakü, “Qoşa Qala” Kalesinin Dıştan ve İçten Görünümü (URL 14)	31
Şekil 3. 14. Çin Paravan’I (URL 15).....	32
Şekil 3. 15. İç Mekân Tasarımında Kullanılan Japon Tarzı (URL 16)	33
Şekil 3. 16. . Mekânı Bölen Hareketli İşlevsel Mobilyalar (URL 17)	34
Şekil 3. 17. Ahşap Malzemeden Yapılmış Bölücü Eleman (URL 18).....	39
Şekil 3. 18. Keramik Malzemeden Yapılmış Bölücü Eleman (URL 19).....	39
Şekil 3. 19. Beton Malzemeden Yapılmış Bölücü Eleman (URL 20).	40
Şekil 3. 20. Cam Malzemeden Yapılmış Bölücü Eleman (URL 21)	41
Şekil 3. 21. Akustik Tekstillerde Yüzey Dokuları (URL 22).....	42
Şekil 3. 22. Elie Tahari Ofiste Akustik Tekstil Malzemenin Bölücü Olarak Kullanımı (URL 23)	42
Şekil 3. 23. Stromeier Tarafından Tekstil Malzemenin Bölücü Olarak Kullanımı (URL 24).	43
Şekil 3. 24. Akustik Kumaştan Hazırlanmış Perdenin Bölücü Olarak Kullanımı (URL 25).....	44
Şekil 3. 25. Antonio ve Stefania Giovanni Tarafından Hazırlanmış Bölücü Eleman Tasarımı (URL62)	45
Şekil 3. 26. Julia Whites’in Misafir Odasında Yemek Alanını Sınırlamak İçin Tasarladığı Bölücü (URL 63)	45
Şekil 3. 27. Ceyms İrvinq Tarafından Tasarlanmış Bölücü Eleman (URL 64)	46
Şekil 3. 28. Alüminyum Zincirlerden Tasarlanmış Bölücü (URL 65).....	46
Şekil 4. 1. Bölücü Elemanların Gruplaşması (Sakarya, 2021).....	47
Şekil 4. 2. Strüktür Yapılarına Göre Bölücü Elemanların Sınıflandırılması.....	48
Şekil 4. 3. Modül Olarak Ahşap Çubukların Kullanıldığı Sabit Modüler Sistem Örneği (URL 26)	49
Şekil 4. 4. Tek Parça Cam Kullanılan Sabit Panel Sistem Örneği (URL 26)	50
Şekil 4. 5. Hareketli Bölücü Grupları.....	50
Şekil 4. 6. Menteşeli Sitemli Bölücü Eleman Örneği (URL 27).....	51
Şekil 4. 7. Döner Sistemli Ray Mekânizmalı Bölücü Eleman Örneği. (URL 28)	51
Şekil 4. 8. Döner Sistemli Menteşe Mekânizmalı Bölücü Eleman Örneği. (URL 29)	52
Şekil 4. 9. Kayar Sistemli Bölücü Eleman Örneği (URL 30)	53
Şekil 4. 10. Katlanır Sistemli Bölücü Eleman Örneği (URL 31).....	53

Şekil 4. 11. Taşınabilen Bölücü Eleman Örneği (URL 32).....	54
Şekil 4. 12. Taşınamayan Bölücü Eleman Örneği (URL 33).....	55
Şekil 4. 13. Cam Malzeme Kullanılan Geçirgen Bölücü Eleman Örneği (URL 34)	56
Şekil 4. 14. Yarı Geçirgen Bölücü Eleman Örneği (URL 35).	56
Şekil 4. 15. Opak Bölücü Eleman Örneği (URL 35).	57
Şekil 4. 16. Dönüşebilen Yüzeyli Bölücü Eleman Örneği (URL 36).	58
Şekil 4. 17. Yalnızca Bölme İşlevini Yapan Tek İşlevli Bölücü Eleman Örneği (URL 37).....	59
Şekil 4. 18. Mevcut İşlevine Ek Olarak, Bölücü Eleman Gibi Kullanılan Çok İşlevli Bölücü (URL 38).....	59
Şekil 4. 19. Göz Hızasında Ölçeklendirilen Alçak Bölücü Eleman Örneği (URL 39).	60
Şekil 4. 20. Açık Ofislerde Bölücü Eleman Kullanımı Örneği (URL 40).	62
Şekil 4. 21. Zeminden Tavana Kadar Ölçeklendirilen Yüksek Bölücü Eleman Örneği (URL 41).	62
Şekil 5. 1. Gropius House Dış Görünüş	64
Şekil 5. 2. Gropius Evi Giriş	65
Şekil 5. 3. Gropius Evi Giriş Holü	66
Şekil 5. 4. Gropius Evi Mekân Dahilinde Cam Duvar ve Perdenin Bölücü Olarak Kullanımı ...	67
Şekil 5. 5. Gropius Evi Mekân Dahilinde Perdelerin Kapı Olarak Kullanımı	68
Şekil 5. 6. Gropius Evi Kapalı Bahçe.....	68
Şekil 5. 7. Villa Savoye Projesi.....	69
Şekil 5. 8. Villa Savoye Çatı Katında Yerleşen Sınırlayıcı Duvar.....	70
Şekil 5. 9. Villa Savoye Banyo	70
Şekil 5. 10. Villa Savoye Dış Cephede Yerleşen Merdiven.....	71
Şekil 5. 11. Farnsworth House Dıştan Görünüş	71
Şekil 5. 12. Farnsworth House İç Mekân Planı	72
Şekil 5. 13. Farnsworth House İç Mekânı	72
Şekil 5. 14. Yatak Odası ve Dinlenme Odası Arasında Kullanılan Sürgülü Bölücü	73
Şekil 5. 15. Fallingwater (Şelale Evi) Modeli	74
Şekil 5. 16. Fallingwater (Şelale Evi) Planı	75
Şekil 5. 17. Fallingwater (Şelale Evi)	76
Şekil 5. 18. Fallingwater (Şelale Evi) Misafir Odası	76
Şekil 5. 19. Vanna Venturi House Planı.....	77
Şekil 5. 20. Vanna Venturi Evin Dış Görünümü.....	78

Şekil 5. 21. Vanna Venturi Evin İç Görünümü	79
Şekil 5. 22. Finlandiya Oulunkyla Kütüphanesinde Bireysel Çalışma Alanı İçin Tasarlanmış Sınırlayıcı Donatı (URL 42).	82
Şekil 5. 23. Toronto Halk Kütüphanesi, Kapsül Donatı Kullanımı (URL 43).	83
Şekil 5. 24. Glasgow Caledonian Üniversitesi Saltire Merkezi Şişirilebilir “ıglolar” Konsepti ile Oluşturulan Çalışma Alanları (URL 43)	84
Şekil 5. 25. Kütüphanelerde Farklı Raf Dizimlerinin Planlaması (URL 45).	85
Şekil 5. 26. Bodo Halk Kütüphanesi Rafların Bölücü Olarak Parelel Dizimi (URL 46).	87
Şekil 5. 27. Bodo Halk Kütüphanesinin Site Planı (URL 47).	87
Şekil 5. 28. Bodo Halk Kütüphanesinin Zemin Kat Planı (URL 47).	88
Şekil 5. 29. Bodo Halk Kütüphanesinin Zemin Katı (URL 47).	88
Şekil 5. 30. DOK Halk Kütüphanesi Okuma Odası (URL 53).	89
Şekil 5. 31. DOK Halk Kütüphanesinde Rafların Bölücü Olarak Geometrik Dizimi (URL 54).	90
Şekil 5. 32. DOK Halk Kütüphanesinin Giriş Bölümü (URL 55).	90
Şekil 5. 33. Almere Halk Kütüphanesinin İç Mekân Görseli (URL 56).	91
Şekil 5. 34. Almere Halk Kütüphanesinde Rafların Bölücü Olarak Eğrisel Dizimi (URL 57).	92
Şekil 5. 35. Almere Halk Kütüphanesinde Rafların Bölücü Olarak Eğrisel Dizimi (URL 57).	92
Şekil 5. 36. Tainan Halk Kütüphanesi Raf Düzeni (URL 59).	93
Şekil 5. 37. Tainan Halk Kütüphanesi (URL 60).	94
Şekil 5. 38. Freiburg Kütüphanesi (URL 60).	95
Şekil 5. 39. Freiburg Kütüphanesinde Kitap Raflarının Dizilimi (URL 62).	96
Şekil 5. 40. Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı	100
Şekil 5. 41. Haydar Aliyev Terminali Projesinin İç Mekân Fotoğrafları	101
Şekil 5. 42. İstanbul Uluslararası Havalimanı	102
Şekil 5. 43. İstanbul Havalimanı Zeminde Farklı Malzemelerin Bölücü Olarak Kullanımı	103
Şekil 5. 44. İstanbul Havalimanı Alış Veriş Alanlarında Kullanılan Bölücü Donatılar	104
Şekil 5. 45. Changi Havalimanı	105
Şekil 5. 46. Changi Havalimanının Bahçesi	106
Şekil 5. 47. Changi Havalimanının İç Görünüşü	107
Şekil 5. 48. Orlando Uluslararası Havalimanı	108
Şekil 5. 49. Orlando Uluslararası Havalimanının İç Dizaynı	109
Şekil 5. 50. Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı	112
Şekil 5. 51. Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı İç Dizaynı	113

ÖZET

Bu çalışma, iç mekânlarda kullanılan bölücü elemanların tarihsel gelişimini ve farklı ölçeklerdeki değerlendirmesini ele almaktadır. İlk olarak bölücü elemanların tarihsel evrimi incelenmiş ve farklı dönemlerdeki kullanımları üzerinde durulmuştur. Ardından günümüzde iç mekânlarda kullanılan bölücü elemanların çeşitli ölçeklerdeki rolü ve etkisi incelenmiştir. İnsanların hayatta kalması için temel bir ihtiyaç olan barınma evrimle birlikte ev inşasıyla karşılanmış ve ev kavramının ortaya çıkması ile iç mekânlarda zaman içinde bölücü elemanlara gereksinim ortaya çıkmıştır. Konutlar, yalnızca barınma amacıyla değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve ekonomik değişimlerle birlikte farklı işlevler kazanmıştır.

İç mekân tasarımı işlevsellik, estetik ve esneklik gibi kavramlar öne çıkmaktadır. Bölücü elemanlar, iç mekânları fonksiyonel alanlara ayırarak kullanıcıların ihtiyaçlarına uygun çözümler sunmaktadır. Bu elemanlar, strüktür yapılarına, görsel iletişim kontrollerine, işlev alternatiflerine ve insan ölçeğiyle ilişkilere göre sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmalar, iç mekân tasarımı bölücü elemanların etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasına olanak tanırken, iç mekânın kullanımını optimize etmeye ve kullanıcı deneyimini artırmaya yardımcı olmaktadır.

Çalışmada, iç mekânda kullanılan bölücü elemanların farklı mekânlardaki kullanımı üzerine analizler yapılmaktadır. Küçük ölçekli mekânlarda evlerde, orta ölçekli mekânlarda kütüphanelerde ve büyük ölçekli mekânlarda havalimanlarında bölücü elemanların kullanımı ve değerlendirilmesi incelenmiştir. Kullanıcıların ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmış alanlar farklı ölçekli mekânlarda değişik şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Mobilyaların çeşitliliği ve esnek düzenlemeler, kullanıcıların farklı çalışma ve etkileşim alanlarına erişimini sağlamaktadır. Bölücü elemanlarla birlikte, mobilyalar, doğal ışık ve manzara bu mekânların estetik görünümünü ve kullanıcı deneyimini önemli ölçüde etkiler. İç mekânlarda kullanılan bölücü elemanlar mekân tasarımı hayati bir rol oynamaktadır ve kullanıcıların gereksinimlerine uygun olarak özenle tasarlanmalıdır. Bu çerçevede farklı ölçekli mekânların tasarımlarının gelecekteki gelişimine rehberlik edebilecek önemli bulgular sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mekân, Tasarım, Bölücü Eleman, Kullanıcı Deneyimi, Mekân Düzeni, Esneklik, Mobilya, Teknoloji Entegrasyonu

ABSTRACT

This study examines the historical development and evaluation of partitioning elements used in interior spaces. Firstly, the historical evolution of partitioning elements is explored, focusing on their usage from ancient times to the modern era. Subsequently, the roles and effects of partitioning elements in various scales within contemporary interior spaces are investigated. The study emphasizes that shelter, as a fundamental human necessity for survival, has been addressed through the construction of dwellings throughout evolution, leading to the emergence of the concept of housing. It highlights that dwellings have acquired diverse functions beyond mere shelter, evolving alongside social, cultural, and economic changes.

Functionalism, aesthetics, and flexibility emerge as prominent concepts in interior design. Partitioning elements are identified as providing tailored solutions to users' needs by segregating interior spaces into functional areas. These elements are classified according to their relationship with structural frameworks, visual communication controls, functional alternatives, and human scale, facilitating their effective and efficient utilization in interior design while optimizing space utilization and enhancing user experience.

The study analyzes the use of partition elements in different spaces within interior settings. It examines the use and evaluation of partition elements in small-scale spaces such as homes, medium-scale spaces such as libraries, and large-scale spaces such as airports. Spaces designed according to the needs of users appear differently in various scale environments. The variety of furniture and flexible arrangements provide access to different working and interaction areas for users. Along with partition elements, furniture, natural light, and views significantly influence the aesthetic appearance and user experience of these spaces. Partition elements used in interior spaces play a crucial role in spatial design and should be carefully designed to meet the needs of users. In this context, the designs of spaces of different scales provide significant findings that can guide future developments.

Keywords: Place, Design, Partitioning Elements, User Experience, Space Layout, Flexibility, Furniture, Technology Integration

1. GİRİŞ

İç mekânlar, insanlığın yaşam alanlarını şekillendiren ve kültürel kimliğini yansıtan önemli unsurlardır. Bu mekânlar, zaman içinde farklı toplumların ihtiyaçlarına, değerlerine ve teknolojik gelişmelere paralel olarak evrim geçirmişlerdir. Ancak, iç mekânların tarihsel gelişimi sadece mimari ve teknolojik değişimlerle sınırlı değildir; aynı zamanda toplumsal, kültürel ve ekonomik faktörlerin etkisi altında da şekillenmiştir.

İnsanın barınma gereksinimi, mekân olgusunun oluşumunu ve evrimini tetiklemektedir. Bu olgu, insanın kendisi ile yaşadığı veya barındığı mekân arasındaki etkileşimi ve bağlantıyı ifade etmektedir. Mekân, belirli fiziksel öğelerle tanımlanmış bir boşluktur ve insanın bu boşlukla etkileşimi mekânın gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. İnsanın mekânla olan etkileşimi, mekânın yapısal bileşenlerini ve kullanıcılarını içermektedir. Yapısal bileşenler, mekânın temel yapısal unsurlarıdır; ancak kullanıcılar da mekânın gelişimini ve dönüşümünü etkileyen önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, mekânın birincil öğeleri yapısal bileşenlerken, ikincil öğeleri mekânın şekillenmesine katkıda bulunan kullanıcılardır.

Mekânın tasarımı ve düzenlemesi, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamak ve onları etkilemek amacıyla yapılırken, aynı zamanda mekânın fiziksel özellikleri ve düzenlemesi de kullanıcıların davranışlarını etkilemektedir. Bu bağlamda, mekânın ve kullanıcıların karşılıklı etkileşimi, iç mekân tasarımının temelini oluşturmaktadır. İyi tasarlanmış bir mekân, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılar ve onları etkilerken, aynı zamanda mekânın fiziksel özellikleri ve düzenlemesi de kullanıcıların davranışlarını yönlendirir ve şekillendirir. Bu nedenle, mekân tasarımı sürecinde, mekânın kullanıcılarla olan etkileşimi ve bu etkileşimin mekânın tasarımını nasıl şekillendirdiği dikkate alınmalıdır.

Ev tasarımı sürecinde yapısal özelliklerin büyüklük, form, sirkülasyon şeması gibi unsurları iç mekân tasarımını etkilemektedir. Bunlarla birlikte kullanılan donatılar ve duvarların özellikleri de tasarımın şekillenmesinde önemle rol oynamaktadır. Özellikle kısıtlı mekânlar kullanıcılara sınırlı işlevsellik sunmaktadır. Ancak ilerleyen teknoloji yapı malzemelerinin gelişimini sağlayarak dar ve kısıtlı mekânları geniş ve çok yönlü hale getirme imkânı sunmaktadır. Bu sayede, genişleyen mekânlar çeşitli işlevleri

yerine getirebilmektedir. Bu noktada, teknolojiyle birlikte ev tasarımını gerçekleştiren tasarımcının rolü önem kazanmaktadır. Tasarımcılar, gelişen teknolojiyi kullanarak mekânları optimize etmekte, işlevselliklerini artırmakta ve kullanıcıların ihtiyaçlarına daha iyi cevap verecek şekilde tasarlamaktadırlar. Dolayısıyla, teknolojinin ev tasarımına etkisi sadece fiziksel mekânın genişlemesiyle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda tasarımcıların yaklaşımını ve becerilerini şekillendirmektedir. Bu sayede, modern evler daha verimli, esnek ve kullanışlı hale gelmektedir.

Mekânlar kendi dahilinde “iç duvarlar” ile bölünmekte ve bu bölünme sayesinde her mekân birbirinden bağımsız şekilde kullanılabilir. Bu duvarlar mekânların yapım sürecinde kullanılmakta ve mekân dahilinde alanların algılanabilmesi için kesin sınırlar oluşturmaktadır. Sınırlayıcı olarak kullanılan bu iç duvarlar genellikle değiştirilmesi mümkün olmayan yapı bileşenlerinden oluşmaktadır. Yapım sürecinde kullanılan bu duvarlarla birlikte, aynı zamanda yapım süresi bittikten sonra farklı donatılar ve çeşitli elemanlarla da iç mekânı belirli sınırlara ayırarak mekânı tanımlamak, sınırlamak mümkündür. Yapım sürecinde kaba yapı olan duvarları kullanmayarak mekânları farklı işlevleri gerçekleştirebilmeleri için özel, sınırlayıcı olarak kullanılan farklı donatı ürünleri ve elemanları ile ayırmak da mümkündür. Bu tür bölücüler kullanıcıların ihtiyaçlarına göre değişebilmekte ve mekâna esnek bir görünüm kazandırmaktadır. Mekânları bölme amacı ile kullanılan bu bölücülere ek olarak, mekânların donatısında kullanılan mobilyalar, farklı işlevler yüklenmiş perde elemanları da bölücü olarak kullanılabilir. Bu bölücüler mekânın esnek olarak düzenlenebilmesine olanak sağlar. Mekânların farklı biçim ve işlevlerde kullanılması için ortaya çıkan esneklik kavramı iç mekân tasarımında gereken en önemli öğelerden birisidir. Geleneksel olarak bölücü olarak kullanılan iç duvarlar kullanıcıların akustik, mahremiyet vb. gibi ihtiyaçlarını karşılamakla birlikte, aynı zamanda mekân içerisinde oluşabilecek farklı işlevleri de yapabilme olanağını sağlar. Yapım zamanı kullanılan sabit iç duvarlar yerine tercih edilen bölücü elemanlar mekânın esneklik potansiyeline katkı sağlayan bir etkidir. Bölücü elemanlar, sabit iç duvarlardan farklı olarak, mekânlarda kullanım zamanı oluşan problemlerin daha kolay çözülebilmesi ve oluşan gereksinimleri karşılayabilmek için tercih edilmiş ve tasarlanmıştır. Bu bölücüler sayesinde mekânları isteğe uygun bir şekilde sınırlayabilir, mekânları genişleterek iç mekânlarda esneklik kavramını oluşturulabiliriz.

Bu çalışmanın amacı, bölücü elemanların tarihsel gelişimini ve farklı ölçeklerdeki değerlendirmesini farklı mekânlar üzerinden analiz etmektir. Bu çalışma, bölücü grupların ortaya çıkışını, evrimini ve etkilerini anlamak için tarihsel bir bakış sunacak ve aynı zamanda bu grupların farklı ölçeklerde olan mekânlarda rolünü inceleyecektir. Bu analiz, bölücü faaliyetlerin nasıl evrildiğini ve kültürel mirasa, toplumsal yapıya olan etkilerini anlamak için bir çerçeve sağlayacaktır.

İç mekânlarda bölücü elemanların tarihsel gelişimi ve farklı ölçeklerde değerlendirilmesi, mimari ve iç mekân tasarımı açısından önemli bir araştırma alanını temsil etmektedir. Bu çalışma, farklı ölçekli mekânlar örneği üzerinden bu önemi ele alarak, çeşitli açılardan değerlendirme imkânı sunmaktadır. Öncelikle, bölücü elemanların tarihsel gelişimi incelendiğinde mimari tarih boyunca iç mekânların organizasyonunda ve kullanımında önemli değişimler yaşandığı görülmektedir. Antik dönemlerden itibaren, mekânları bölerek farklı fonksiyonlara sahip alanlar oluşturma ihtiyacı ortaya çıkmış ve bu ihtiyaca yönelik çeşitli tasarım yaklaşımları geliştirilmiştir. Tarihsel perspektif içerisinde bölücü elemanların kullanımının evrimi mimari ve iç mekân tasarımındaki dönüşümleri anlamak ve günümüz uygulamalarını değerlendirmek açısından önemlidir. Ayrıca farklı ölçeklerde bölücü elemanların değerlendirilmesi mimari tasarımın genel prensipleriyle birlikte iç mekânın kullanımı, işlevi ve estetiği arasındaki dengeyi sağlama konusunda kritik bir rol oynamaktadır. Farklı ölçeklere sahip mekânlara odaklanmak, bölücü elemanların bu mekânlardaki etkinliğini, kullanılabilirliğini ve estetik katkısını daha derinlemesine anlamamızı sağlayacaktır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; barınma ihtiyacı, konut, ev kavramlarının tanımları ve tarihsel gelişimleri ele alınacaktır. "Barınma Tanımı ve Tarihsel Gelişimi" altında, barınma ihtiyacının tanımı ve insanlık tarihindeki evrimi incelenecektir. "Mekân Kavramının Tanımı ve Tarihsel Gelişimi" altında, mekânın tanımı, tarihsel evrimi incelenecek ve mekânın insan yaşamındaki rolü vurgulanacaktır. Bu bölüm, barınma ve mekân kavramlarının tarihsel, kültürel, sosyal bağlamlarda incelenmesini amaçlamaktadır. Daha sonrasında iç mekân tasarımı işlevselliği ve esnekliği üzerinde durulacak, bu kavramların oluşumunu etkileyen temel faktörler incelenecektir. Aynı zamanda mekân iç tasarımında esnekliğin uygulanması ve bu esnekliğin kullanıcı deneyimine etkisi üzerinde durulacaktır. Bu

bölüm, tasarımın işlevsellik ve esneklik açısından önemini vurgulayacak, mekân tasarımında nasıl optimize edilebileceğini açıklayarak tasarım sürecine derinlik kazandıracaktır.

Üçüncü bölümde; iç mekânda kullanılan bölücü elemanların tanımı ve işlevleri üzerinde durulacaktır. Öncelikle, bölücü elemanın ne olduğu ve iç mekânlarda nasıl kullanıldığı detaylı bir şekilde ele alınacaktır. Ardından, bu elemanların tarihsel gelişimi incelenecek, geçmişten günümüze kadar nasıl evrim geçirdiği ve kullanım alanlarının nasıl genişlediği üzerinde durulacaktır. Buna ek olarak, bölücü elemanların yapımında kullanılan malzemeler ve bu malzemelerin özellikleri üzerinde de detaylı bir analiz yapılacaktır. Bu bölüm, iç mekân tasarımında bölücü elemanların önemini ve kullanımını anlamak için temel bir çerçeve sunacak ayrıca, bu elemanların tarihsel ve malzeme açısından evrimini de detaylı bir şekilde inceleyecektir.

Dördüncü bölümde; bölücü elemanların farklı özelliklerine göre sınıflandırılması yapılacaktır. Öncelikle, bölücü elemanların genel çeşitleri ve sınıflandırılması üzerinde durulacak, farklı tipleri ve kullanım amaçları incelenecektir. Ardından, bu elemanların yapılarına göre sınıflandırılması ele alınacak, özellikle yapıya montaj gerektiren ve gerektirmeyen sistemler olmak üzere ayrıntılı bir sınıflandırma yapılacaktır. Bu bölümde ayrıca, bölücü elemanların görsel iletişim kontrolüne göre sınıflandırılması, işlev alternatiflerine göre sınıflandırılması ve insan ölçeğiyle ilişkilerine göre sınıflandırılması gibi alt başlıklar da ele alınacaktır. Bu sınıflandırmalar bölücü elemanların farklı özelliklerini anlamak ve iç mekân tasarımında nasıl kullanılabileceklerini belirlemek için önemli bir çerçeve sağlayacaktır.

Beşinci bölümde; iç mekânda kullanılan bölücü elemanların farklı mekânlardaki kullanımı üzerine analizler yapılmaktadır. Küçük ölçekli mekânlarda evlerde, orta ölçekli mekânlarda kütüphanelerde ve büyük ölçekli mekânlarda havalimanlarında bölücü elemanların kullanımı ve değerlendirilmesi incelenecektir. Evlerde bölücü elemanların mekânsal düzenleme, estetik, malzeme, çok amaçlı kullanım ve ergonomi açılarından nasıl kullanıldığı; kütüphanelerde işlevsellik, sessizlik sağlama, kullanıcı konforu, estetik ve malzeme açısından değerlendirilmesi; havalimanlarında ise yolcu akışını düzenleme, güvenlik, yönlendirme, estetik ve malzeme açılarından nasıl kullanıldıkları ele alınacaktır.

2. MEKÂN KAVRAM. FARKLI ÖLÇEKLERDE OLAN MEKÂNLAR

2.1. Mekân Kavramının Tanımı Ve Tarihsel Gelişimi

Barınma, insanların hayatta kalabilmeleri ve yaşamlarını sürdürebilmeleri için en temel ihtiyaçlardan biridir. Bu kavram, insanların yaşamları, dinlenmeleri, çalışmaları, aileleriyle bir arada olmaları ve kendilerini ifade etmeleri için bir mekân sağlamaktadır. Barınma, sadece fiziksel olarak bir çatı altında bulunmayı değil, aynı zamanda insanların kişisel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını da karşılamaktadır. Bir konut veya mekân, barınma ihtiyacını karşılayan temel bir yapıdır. Barınma kavramı zamanla barınma ihtiyacını bildiren “mekân ve konut” kavramına, insanların dinlendiği, beslendiği, kendilerini güven altında hissettikleri yere evrilmiştir (Ersoy ve Arpacı, 2003). Tarih öncesindeki dönemlerde insanlar barınmak, yaşamak için çoğunlukla mağaraları tercih etmişlerdir (Şekil 2.1.). Bu dönemlerde genellikle barınak olarak açık hava yerleşmeleri çoğunluk oluşturmuştur.

Şekil 2. 1 Paleolitik ve Mezolitik Çağ'da Barınma. Mağarada Günlük Hayat Tarzı (Quennell ve Quennell, 1921, s. 59)

Paleolitik ve Mezolitik Çağlar, insanların doğadan ihtiyaçlarını karşıladığı, doğal ortamlarda barındığı dönemlerdir. Bu çağlarda insanlar, doğal kaynaklardan beslenerek ve doğal barınaklarda yaşayarak geçimlerini sağlamışlardır. Barınma, bu dönemde insanları doğanın olumsuz etkilerinden korumak amacıyla önemli bir rol oynamaktadır.

İnsanların ilk dönemlerde, dış etkenlerden korunmak amacıyla inşa edikleri barınaklar örnek olarak Aborjin halkının yapmış olduğu barınakları örnek gösterebiliriz. Avustralya'nın yerli halklarının evlerde, köylerde yaşadığını ve barınaklarını inşa etmek için şaşırtıcı derecede sofistike mimari ve tasarım yöntemleri kullandıklarını yapılan araştırmalarda görülmektedir. Konutlar iklime bağlı olarak çeşitli tarzlarda inşa edilmiştir. En yaygın olanı, palmiye yapraklarıyla yapılmış çatılı, kamışlardan yapılmış kubbe benzeri yapılardır (Şekil 2.2.). Aborjinlerin inşa ettiği barınakların çoğu kubbe yapıları olarak bilinmektedir. Aborjinlerin yaşadıkları yerler genellikle temel bir gıda kaynağının olduğu ormanlara yakın arazilerde olmalıydı. Aborjin halkının yapmış olduğu barınaklar da bölücü olarak düşünülerek yapılmıştır. Bu yapılar dış çevre ile içerisinde yaşayan insanlar arasında bölücü rolü oynayarak onları dış etkenlerden korumaktadır.

Şekil 2. 2. Aborjin Halkının Yapmış Olduğu Barınaklar (URL 2).

Tarihi kaynaklar geçmişten bugüne kadar yaşamış insan topluluklarının yaşama biçimlerini, inançlarını, ikamet ettiği mekânlarını ve bu mekânları kullanımlarını bizlere yansıtan kalıntılardır. Bunlar arasında, sanat tarihi ve mimari açıdan önemli olan bina ve yapılar gibi, arkeoloji kazıntıları sonucunda elde edilen kalıntılar da yer alabilmektedir. Çatalhöyük, arkeolojik kazı alanından elde edilen veriler de insanların yaşam tarzını anlatmak açısından da oldukça önemlidir. Höyükler, insanoğlunun geçmişi ile ilgili bilgileri günümüze aktaran en somut bilgi kaynaklarıdır. Bu kalıntılar erken dönemlerde yaşayan insanların yaşam şeklini tüm detaylarıyla birlikte bizlere sunmaktadır.

Elde edilen bilgilere göre Çatalhöyük Neolitik Kenti'nde 3000 ila 8000 arasında insan yerleşmekteydi. Çatalhöyük yerleşim alanı, tamamen dışa kapalı arı kovanına benzer şekilde, bitişik formda kerpiçten yapılan konutlardan ibaret mahallelerin birbirine eklenmesinden meydana gelmektedir (Şekil 2.3.).

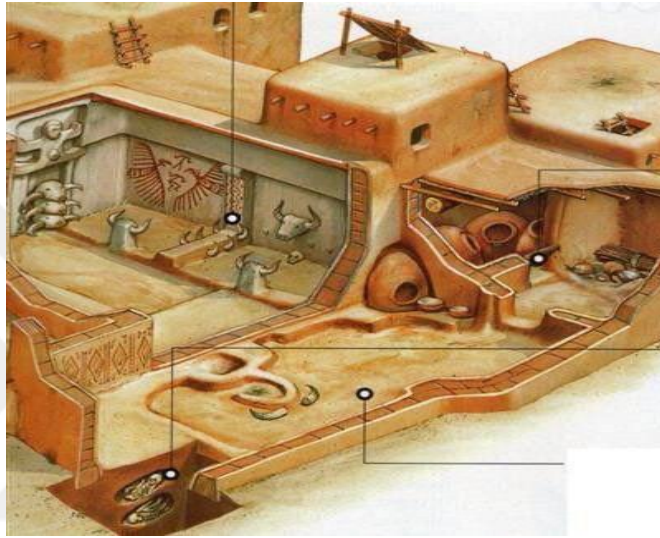
Şekil 2. 3. atalh y klerin Yerleşim Şekli (URL 3)

Bu yerleşkelerin pencere ve kapıları olmamaktadır. Buna sebep yerleşkelerin birbirine bitişik şekilde yapılmasıydı. Pencere ve kapı olmadığı için evlere giriş yapıların damında bulunan deliklerden içeri inen merdivenler vasıtasıyla sağlanmaktaydı. Araştırmacı arkeologlara göre bu delikler yırtıcı hayvanlardan korunmak için düşünülmüştür (Şekil 2.4.).

Şekil 2. 4. atalh y klerin Mimari Tasarımı (URL 3)

Evler arasında ulaşım zamanının büyük bölümünün geçtiği düz damlar üzerinden yapılmaktaydı. Yüksek yerleşim olmadığı için ve evler aynı yükseltide yapıldığı için çatılardan bu şekilde ulaşım herhangi bir zorluk yaratmıyordu. Bu evlerin oda planlarına baktığımız zaman, odalar duvar duvara bitişik olup birbirlerine farklı şekillerdeki geçişlerle bağlanmıştır. Bu odaların içinde uyumak, oturmak ve günlük rutin işleri yapmak amacıyla yerden hafifçe yükseltilmiş platformlar ile duvarlarda nişler bulunmaktadır. Bu dönemlerde artık mekân içerisinde sınırların yaratılması ortaya çıkmaya başlamıştır (Şekil 2.5.).

Şekil 2. 5. Çatalhöyüklerin İç Mekân Tasarım (URL 3)

Orta Çağ ve Antik Yunan dönemlerinde ise barınma koşulları ve yapıları, sosyal sınıf, ekonomik güç ve coğrafi konum gibi faktörlere bağlı olarak önemli ölçüde değişiklik göstermekteydi. Bu dönemlerde artık konut kavramına geçiş yapılmış, insanlar kendilerini dış etkenlerden sınırlamak ve mahremiyyeti korumak amaçlı konutlarda yaşamaya üstünlük göstermişlerdir. Bu dönemlerde zengin sınıflar, genellikle taş veya keresteden yapılmış büyük malikanelerde konforlu bir yaşam sürerken, daha düşük sosyal sınıflar genellikle basit kulübelerde veya kereste evlerde ikamet etmekteydi.

Yapılan araştırmalardan da görüldüğü gibi barınma ihtiyacı geçmişten bugünüme kadar evrilerek gelmiş, mekân ve konut kavramlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Mekân kavramının sözlükteki karşılığı bulunan yer, yer, yurt, uzay ve ev olarak verilmektedir. İngilizcede “space” olarak tanımlanan mekân kavramının sözlüklerdeki başka bir karşılığı ise “boşluk, yer” olarak tanımlanmaktadır. Tasavvuftaki tanımı ise “oluş eyleminin gerçekleştiği yer, varlıkların görünüş alanı”

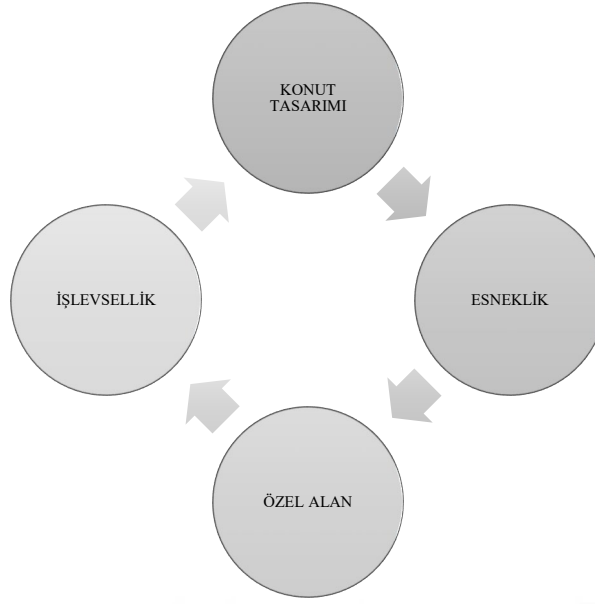
olarak bildirilmiştir (Türkçe sözlük, 1974). Karabey'e göre "Çevrenin ilk görünümde algıladığı boyuta mekân denilebilir" (Karabey, 1980; s/25). Mekân kavramının ilk tanımını yapan Aristotel'e göre ise mekân, "Tüm yönleri ve özellikleri kendinde barındıran bir alandır" (Partorekes, 1992). Mekân kavramı içinde tanımladığı disiplene göre farklı şekillerde yorumlanmaktadır (Pallasmaa, 2001).

Mekân kavramı yarandığı günden beri insanla çok yakın ilişki halindedir. Wright'ın deyimine göre "mekân iç mekânın ruhuyla bütünlük sağlayan yerdir. İçinde ikamet ettiğimiz salon, oda ve ya her hanhi bir alan yaşadığımız mekânın bir parçası olup, mekânla beraberdir ve ona aittir." (Wright, Bozkurt, 1962). İçinde yaşadığımız mekânın fonksiyonel olması, bizim yaşantımızı kolaylaştırdığı gibi bunun tam terside mümkün olabilir haldedir. Mekân insanların içinde yaşadığı, ikamet ettiği "yaşamsal çevredir". Eldem yaşamsal çevre'yi "birbirleriyle ilişkili irili ufaklı, doğal ve yapay boşluklardan oluşan bir kurgudur." (Eldem, 1991).

Tarihsel sürekliliğin sağlanmasında mimarlık önemli yere sahiptir. Mimarlıkta sürekliliği doğuran kavram ise mekân kavramı olarak bilinmektedir. Mekân kavramı mimarlıkla bütün sağlayan bir olgudur. Mekân kavramı aynı zamanda bir mimarinin dördüncü boyutu olarak ta bilinmektedir. Bir mekânı üçboyutlu görünümünden, kütle olmaktan çıkarmak için bir mekâna sahip olmak gerekmektedir. Zevi'ye göre mimari mekân kavramı, hareketsiz duran bir öge yerine, zaman içerisinde yaşantılar dizisi veren dinamik bir gerçek olarak tanımlanmaktadır (Zevi, 1993).

Bugünkü bilim mekân kavramını bir varlık- cisim olarak değil, bir ilintiler bütünü olarak tanımlamaktadır (Leibniz, 1961); (Usta,1994). Mimari mekânsal yapılar genellikle duygular, duyular vasıtasıyla algılanmaktadır. Bütün duyguları kendinde barındıran mekân, kokusal, dokunsal özelliklerle birlikte ışıksal özelliği de kendinde barındırmaktadır (Rasmussen, 2010). Mekânların algılanmasında ışık çok önemli bir faktördür.

Kullanıcılara dayanarak bazı durumlarda büyük mekânlara bazı durumlarda ise daha küçük mekânlara ihtiyaç duyulmaktadır. Kullanıcı grupları göz önünde bulundurularak istekleri doğrultusunda mekânlara işlevler yükleyerek konuttaki her bir birimi anlamlı hale getirmeleri mümkündür. Bu etkenler bütünlükte mekân ilişkisini ortaya çıkarmaktadır (Şekil 2.6.).

Şekil 2. 6. Mekân İlişkisi

Yaşam sürecindeki ihtiyaçların döngüsel olarak her devrede değişmesi mekânı etkileyen en önemli kriterdir. Mekânların içinde gerçekleşen eylemlere göre verdiği hizmetlerin başarısını ölçmek için öncelikle o mekânlarda hangi işlevlerin gerçekleşeceğini iyi tanımlamak gerekmektedir (Alga, 2005).

2.2. MEKÂNDA İŞLEVSELLİK VE ESNEKLİK KAVRAMLARI. ONLARI OLUŞTURAN ETMENLER.

"İşlevsellik" kavramı genellikle, bir yapının veya ürünün sadece durağan bir varlık olmaktan öteye geçerek daha kullanışlı ve karmaşık hale gelmesini ifade etmektedir (Acar, 1992). İşlev kavramı ürünü kullanan ve ürünle arasındaki ilişkiyi oluşturan etkindir (Kürel ve Uzun, 2007). İşlevsellik mekânla birlikte, mekânın iç tasarımı zamanı kullanılan mobilya elemanları ile de ilişkide olabilmekte ve onlara da sağlanabilmektedir. Tasarım zamanı mekân kavramı, mekânı kullanan insanların hayat tarzlarından, etkenlerinden ayrı ve bağımsız düşünülemez. Bütün bu kavramlar mekânla birlikte onun işlevselliğini oluşturan bütündür. Bu açıdan tasarım zamanı mekân ve mekânın işlevselliği bu ilişkiler göz önünde bulundurularak yapılmalıdır (Desagis, 2006). Bir mekânın ve ya yapının tasarlanması zamanı beklenen en önemli özellik onun işlevsel olmasıdır. Yani yapılmış olan mekân tasarımı ürünlerin işlevselliğini ne kadar iyi anlatıp, kullanıcıların isteklerine ve kullanıcılarla arasında

olan ilişkiye iyi cevap veriyorsa burada işlevsel tasarım da bir o kadar başarılı olmuştur.

Prof. Doğan Kuban mimarlık sanatıyla diğer sanatlar arasındaki karşılaştırmaya “Mimarlık Kavramları”adlı kitabında yer vermiştir. Yapmış olduğu karşılaştırmaya göre, mimarlıkta işlevsellik mekâna duygusal bir anlam yükleyen kavram olarak ele alındığında diğer sanat tipleriyle kıyaslamada daha kısıtlayıcı bir kapsam oluşturmaktadır. Mimarlık alanında işlevsellik kavramı, tasarım zamanı ihtiyaçlara cevap verebilecek forumları ve biçimleri araştıran bir alan olarak tanımlanmaktadır (Arcan ve Evcı, 1991).

Mimar Zaha Hadid'in Moskova'da inşa ettiği Hill Residence projesi, işlevsel tasarım açısından başarılı bir örnek olmaktadır. Yapının tasarımı zamanı mekânın içerisinden dışarıya kadar uzanan sütunlar yerleştirilmiştir. Bu sütunlar yapıyı taşımakla birlikte, aynı zamanda iç mekânı bölerek farklı alanlar oluşturmuştur. Bu tasarım yaklaşımı, mekânın hem fiziksel hem de işlevsel açıdan optimize edilmesini sağlamıştır. (Şekil 2.7.).

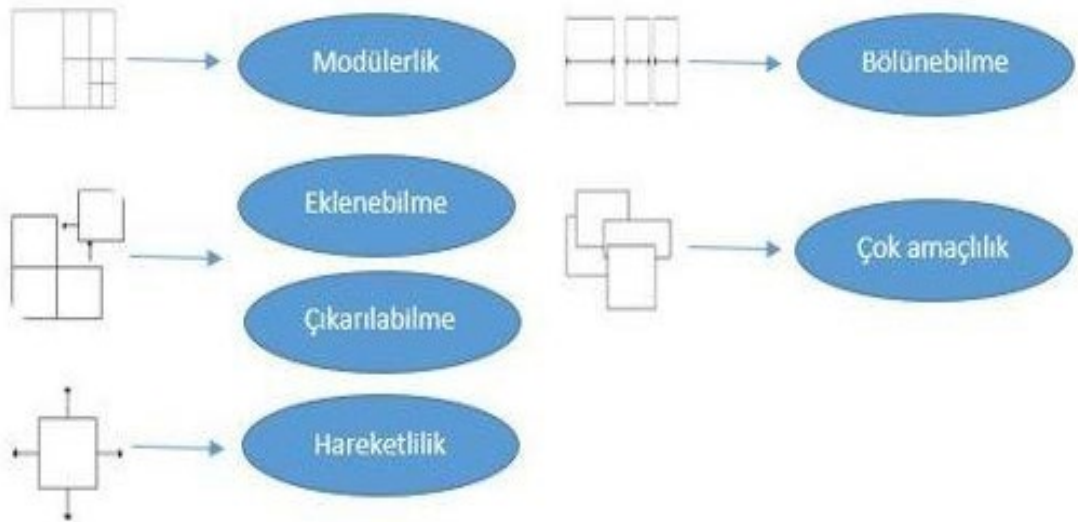

Şekil 2. 7. Zaha Hadid'in Hill Residence Tasarımı (URL 4).

Zaha Hadid'in Hill Residence projesinde yer alan sütunlar, sadece taşıma işlevini değil, aynı zamanda mekânın tüm mekânîk yüklerini de taşıma görevini üstlenmiştir. Dolayısıyla, sütunlar sadece yapıyı ayakta tutmakla kalmamış, aynı zamanda iç mekânın fonksiyonlarını desteklemek için kritik bir rol üstlenmiştir. Bu sayede, mimari tasarımın hem estetik hem de işlevsel gereksinimleri başarılı bir şekilde karşılanmıştır.

Esneklik kavramı ise değişe ve gelişebilen, yeri geldiği zaman mekâna uyum sağlamak niyetine şekil değiştirebilme, sonrasında eski haline dönebilme anlamına gelmektedir. Böylelikle esneklik kavramı biręok şekilde yorumlana ve tanımlanabilir bir kavramdır (Uzun 2004; s/48). Altınok ise esneklik kavramını, sabit olmayan anlamında yorumlamaktadır (Altınok, 2007).

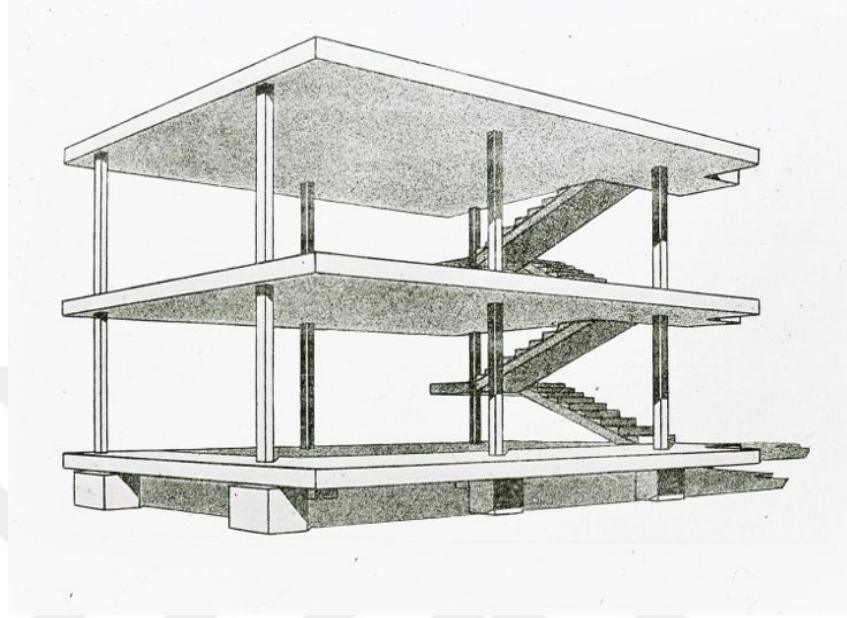
Altınok aynı zamanda mekân kavramında var olan esneklik kavramını řu şekilde tanımlamaktadır; “Esneklik mekân dahilinde kullanıcının değişen isteklerini ve ihtiyaçlarını karşılayabilen bir etkindir. Mekânda esneklik mekân dahilinde olan sınırlamaları değiştirilebilmesi veya ilave fonksiyonlar ekleyerek mekân düzenlemesine imkan tanıyan yetenektir.” (Altınok, 2007). Esneklik kavramı incelendiği zaman, elemanların eklenebilme ve çıkarılabilme, bölünme, hareketlilik ve fonksiyonellik gibi özellikleri esneklik kavramının ana hatlarının ortaya çıkmasına etki gösterdiği görülebilir. Aşağıdaki şekilde esneklik kavramına etki gösteren açılımlar gösterilirmiştir (şekil, 2.8.)

şekil 2. 8. Esneklik Açılımları (İslamoğlu ve Usta, 2018)

Ak’a (2006) göre ise yapım esnekliği mekânlarda kullanılan malzemelerin yada strüktürlerin değiştirilebilmesi yada değişiklere uyum sağlayabilmesi olarak yorumlanmaktadır. Kullanıcılar tarafından esneklik kavramının, talebinin

karşılanabilmesi için mimari yapıda esneklik kavramının sağlanması gerekmektedir. Mimarlık alanında yapım esnekliği 19. yüzyıldan itibaren ortaya çıkmaya başlamıştır. Esnek yapı anlayışının ilk örneği olarak Corbusier'in 1915 yılında yaptığı "Maison Domino" projesi gösterilebiliriz (Ak, 2006). (Şekil 2.9.).

Şekil 2. 9. Domino Evi Aksonometrik Görünüş (Ak, 2006)

2.2.1. MEKÂN İÇ TASARIMINDA ESNEKLİK

Mekân kavramı genel olarak tanımlandığı zaman bir eylemin geçtiği ve ya da gerçekleştiği yer olarak bilinmektedir (Büyük Larousse Ansiklopedisi). Esneklik kavramı mekânın iç tasarımında bölücülerin ve ya donatı elemanlarının değiştirilmesine yön veren bir etkidir. Mekân iç tasarımında esneklik kavramının önemli olduğuna dair örnek göstermek gerekirse, 20. Yüzyılın ilk yarısında Fuller tarafından yapılan Dymaxion House projesi gösterilebilir. Bu projede bölücüler değiştirilebilir olarak tasarlanmıştır. Esneklik kavramına olan ihtiyaç mekânın iç tasarımına özellik kazandırmaktadır. Yaşamsal süreç boyunca ortaya çıkan ihtiyaçların değişmesi mekân üzerinde etki yaratan en önemli faktörlerden biridir (Ak, 2006). Mekânların iç tasarımı, dış mekânın tasarımının devamı şeklindedir. Mekânın dahilden düzenlenmesinde önem yaratan faktörlerden biri yapı tarafından sınırlanan alanların büyüklüğüdür. Sınırlanmış alanların büyüklüğü tasarım yapımı zamanı alternatifliği artıran etkidir. Sınırlanmış alanlar küçük olduğu zaman ise konut iç mekânında esneklik kavramı donatı elemanları vasıtasıyla yapılmaktadır (Acar, 1992). Ayrıca

burada mekânı kullanan kişilerin az ve ya çok olması da alanın kullanımını etkileyen faktörlerden biridir.

Grubb ve Phares yaptıkları araştırmalarda esneklik kavramının mekân tasarımı zamanı mekânın iç tasarımında serbest olarak değiştirilebilen bölücülerin özelliklerine değinmiştir. Bu bölücü elemanların malzemeleri ve yapı sistemleri mekânın iç tasarımına esneklik sağlayabilmektedir. Deniz' in yorumuna göre bölücü iç duvarların, elemanlarının esneklik özelliklerine sahip olabilmesi aşağıda belirtilen koşulların büyük bölümünün gerçekleşmesine bağlıdır (Uzel, 2001)

- Bölücü elemanlar olarak bilinen iç duvarlar yapı elemanları olarak standart ölçülere sahip olmalı ve aynı zamanda sıva gibi uygulamalar gerektirmemelidir,
- Bölücü elemanların tasarımı basit strüktüre sahip olmalı ve kolaylıkça montaj edilmelidir,
- Üzerine sonradan eklenebilecek ve yapılabilecek değişikliklere imkân yaratmalıdır,
- Bölücü elemanlarda sökölme zamanı yaranan hasarlar kolaylıkla onarılmalıdır,
- Bölücü elemanların tasarımları mekân iç tasarımıyla uyum sağlamalı ve kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap vermelidir.

Kullanımına göre çok amaçlı kullanılan bölücü elemanlara örnek olarak 1997 yılında tasarımcı Shigeru Ban tarafından yapılan bölücü şekil 2.10'da görölmektedir. Bu bölücü Japonya'da yapılmış Grid House bölücü elemanları mekânı dokuz ayrı yere ayrılabilen özelliğe sahiptir.

Şekil 2. 10. Shigeru Ban Tasarımı Grid House (URL 4)

İsteğe uygun şekilde bu bölücüler geriye çekilerek tamamen bizlere açık loft bir mekânı verebilmektedir. Günümüzde dekoratif motiflerle tasarım edilmiş bölücülerle sık karşılaşabiliriz. İstenildiğinde isteğe göre açılan ve kapanabilen bölücüler esnek iç mekân oluşturmak için önemli etkidir. Esneklik kavramını daha iyi yansıtabilmek amacıyla kullanılan yatay bölücüler elemanlar yeni mekânların oluşumunda depolama alanı olarak kullanılabilirler. Bu bölücüler aynı zamanda iç mekân yüksekliğinin yeterli olduğu yerlerde yatma, çalışma gibi eylemleri karşılaya olanak sağlamaktadır (Altınok, 2007).

2.3. Farklı Ölçeklerde Mekân Kavramı

Genel olarak baktığımızda insanların barınmayla olmak üzere giyinme, beslenme, korunma gibi temel ihtiyaçları birbirine benzemektedir. Bu sebepten mekân insanoğlunun varoluşundan beri toplumun ayrılmaz bir ögesi olmaktadır. Mekân sadece insanları dış ortamdan koruyan bir barınma olarak değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal gelişimi göz önünde bulundurularak, bireyin tüm ihtiyaçlarını karşılayabilen bir yer olarak bilinmektedir. Çünkü ekonomi mekânın kalitesini etkileyen faktörlerden biridir (Esmeray, 1996).

Bu çalışmada farklı ölçeklerde olan mekânlar üzerinden bölücü elemanların kullanımı analiz edilecektir. Farklı ölçeklerde olan mekânları küçük, orta ve büyük olarak 3 ayrı grup halinde sınıflandırıp, bu ölçeklere uygun örnek mekânlar üzerinden analiz yapılacaktır. Küçük ölçekli mekânlara örnek olarak ünlü mimarların yapmış olduğu evleri örnek göstererek incelemeye yer verilmiştir. Burada orta ölçekli mekânlara kütüphaneler örnek gösterilirken büyük ölçekli mekânlara ise havalimanları örnek gösterilerek bu mekânların iç tasarımında kullanılan bölücüler incelenmiştir.

2.3.1 Küçük Ölçekli Mekânlar

Kişilerin mekâna olan ihtiyacını yaşamsal faaliyetleri içinde bulunduğu durum belirlemektedir (Degasis, 2006). Mekân alanları nüfusun değişmesiyle zamanla küçülmekte yada genişlemekte olup, tasarımı değişmektedir. Nüfus artımından ortaya çıkan bu durum daha küçük metrekareli yani dar alanlı mekânları tercih edenlerin sayısını artırmasına neden olmuştur (Degasis,2006; Gölgedar, 2001).

Tüm bu tanımlar doğrultusunda dar alanlı mekânlar sadece insanların barınması için değil küçük metrekareli olup fakat kullanıcının tüm ihtiyaçlarını gerçekleştirebileceği, kullanıcıların hayatını kolaylaştıran çözümleri göz önünde bulundurarak, nice ve nitel özelliklerin ayrı ayrılıkta ele alındığı şekilde yapılmalıdır (Degasis,2006). Sonuç olarak baktığımızda; dar alanlı mekânların iç mekân organizasyonunu kullanıcının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapılmalı ve bu da o mekânda yapılacak etkinliklerin belirlenmesinde olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda dar alanlı mekânlarda organizasyon yapılırken gevşek ve dönüştürülebilirlik özelliklerine dikkat edilmelidir.

Bir mekân iç tasarımı zamanı yapılan donatıların yerleşimi o mekânın kullanılabilirliğini olumlu veya olumsuz şekilde etkilemektedir. Dar alanlı mekân iç tasarımında yapının özellikleri ne kadar önemli ise mobilya tasarımı ve yerleşimi de o kadar önem kazanmaktadır. Bu tür mekânların mobilya tasarımında çok işlevsellik, modülerlik ve farklılaşma ön plana çıkmaktadır. Bu mobilyalar mekân içerisinde aynı zamanda bölme görevini yaparak küçük ölçekli mekânları sınırlara ayırmaktadırlar.

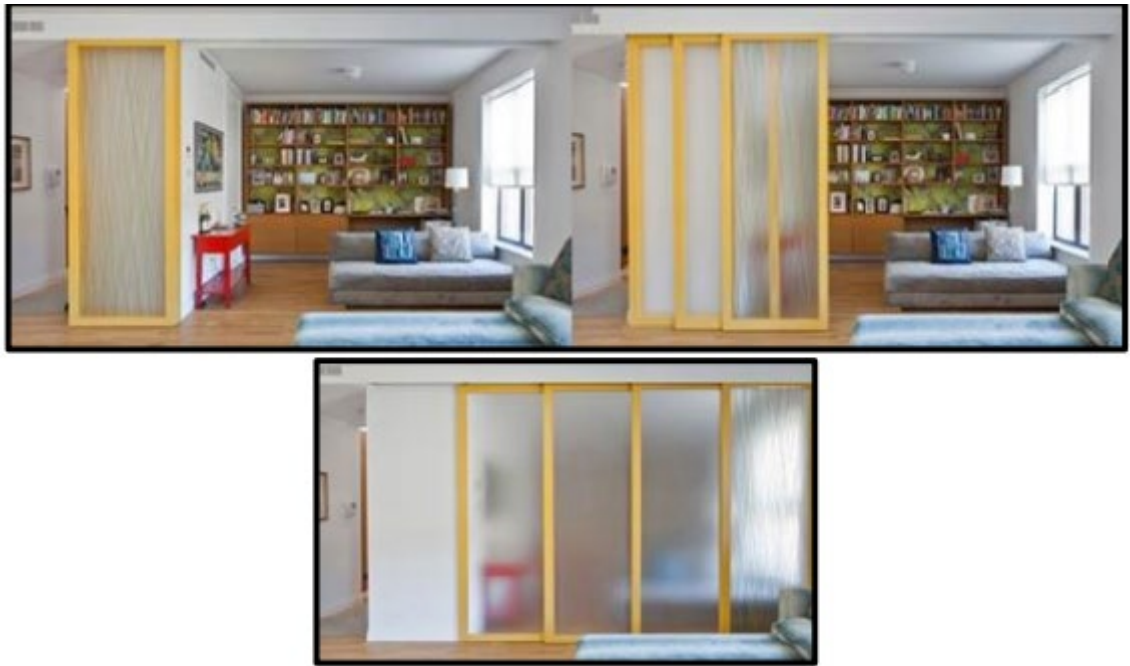
Mekân iç tasarımında organize edilen bazı donatı elemanlarının hareketliliği mekân dahilinde bölünme eylemini sağlamaktadır. Dönüşebilen mekân olarak adlandırılan bu tasarımlar hareketli tam, kısmi, yarı geçirgen veya tam geçirgen, ışık, renk, doku gibi fiziksel olmayan bölücüler şeklinde sınıflandırılmaktadır. Dolayısıyla bu bölücüler sayesinde dar alanlı mekânın iç tasarımını kullanıcı ihtiyacına göre yeniden tasarlayabilir ve işlevsel çeşitliliği arttırabiliriz (Kürşat,2006; Ölçer,2015). Dar alanlı mekânların iç tasarımında kullanılan bu fonksiyonel çözüm, kullanıcının ihtiyacını karşılamıyorsa mekân iç tasarımında duvarların hareketliliği ile de yer değiştirmesi yapılabilir ve mekânı daha kullanışlı hale çevirebiliriz. Buna örnek olarak Şekil 2.11’de olan sürgülü sisteme sahip olanı duvarı gösterebiliriz.

Şekil 2. 11. Dönüşebilen Mekân İçin Tasarlanmış Bölücü Duvar

Bu bölücü dar alanlı bir mekânda hem oturma eylemini yapabileceğimiz hem de yatma eylemini gerçekleştirebileceğimiz alan yaratmaktadır. Bu bölücü tavandan ve zeminden hareketli panellerle kayar sistemli bir şekilde tasarlanmıştır.

Diğer bir tasarım örneği ise yarı geçirgen veya geçirgen olmayan bölücü donatı elemanlarının kullanımını örnek gösterebiliriz. Çoğunlukla hareketli olan bu bölücüler kaldırılabilir veya toplanabilir özelliklere sahip bölücülerdir (Kürşat, 2006; Gölgedar, 2011). Aşağıdaki örnekte yarıgeçirgen kayar mekânizme sahip bölücüyü görebiliriz. Bu bölücüyü istenildiğimiz zaman açıp mekânın oturma alanı büyütebilmekte ve çalışma odasına dönüştürebilmekteyiz (Şekil 2.12.).

Şekil 2. 12. Geçirgen Olmayan veya Yarı Geçirgen Bölücü

Diğer bir küçük mekânlarda kullanılan bölücüye örnek olarak Şekil 2.13’de görüldüğü gibi mahremiyeti korumak amacıyla sürgülü duvar sistemi olarak tasarlanmış, yatma alanını diğer hacimlerden ayırmak için kullanılan bölücü elemanı görebiliriz. Bu tür sürgülü duvar sistemine birçok örnek verilebilir.

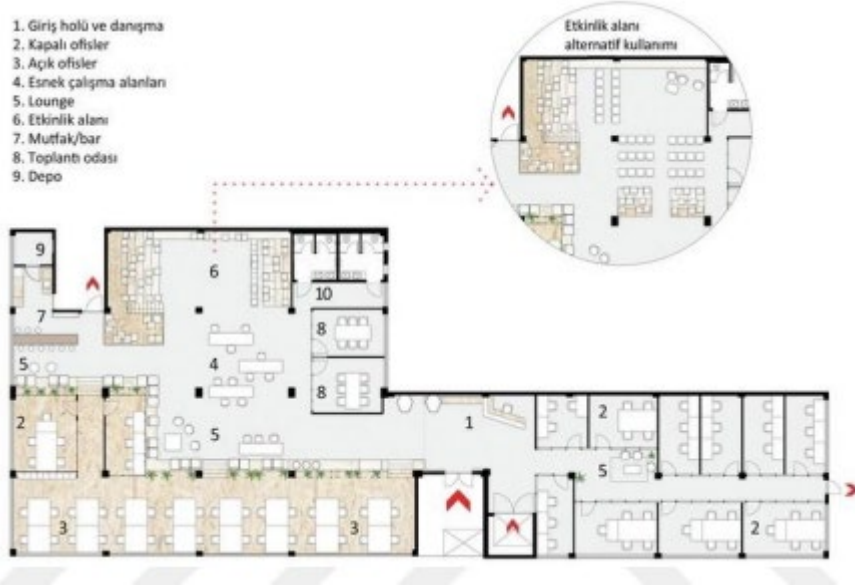

Şekil 2. 13. Mekânları Ayırmak İçin Kapı Olarak Kullanılan Bölücü

2.3.2. Orta Ölçekli Mekânlar

İçinde bulunduğumuz değişen çağın ihtiyaçları mekânların değişimine sebep olan en büyük olanaklardandır. Bu değişim kullanıcıların ihtiyaçların ve istekleri doğrultusunda gerçekleşmektedir. Mekân iç tasarımında algı, kullanıcıya göre değişiklik göstermektedir. Ölçü, biçim, oran, renk, doku, ışık gibi estetik yaklaşımlar mekân algısının oluşmasına etki göstermektedirler (Kaya, 2010).

Orta ölçekli mekânlara bir sıra örnekler verilebilir. Kütüphaneler, ofisler, kongre salonları, restoranlar ve bunun gibi mekânlar orta ölçeğe sahip mekânlara örnek olarak gösterilebilir. Bu tarz mekânlarda bir sıra bölücü elemanlar kullanarak mekânı daha kullanılabilir hale getirmek mümkündür. Orta ölçekli mekânlara örnek olarak göstermiş olduğumuz kütüphaneler ve ofislerde bu bölücülerin kullanımı mekânın iç tasarımında oldukça önemli rol oynamaktadır. Ortak ölçekli mekânlardan olan ofislerde bölücülerin kullanımına örnek olarak Habita Coworking ofisini gösterebiliriz (Şekil 2.14.).

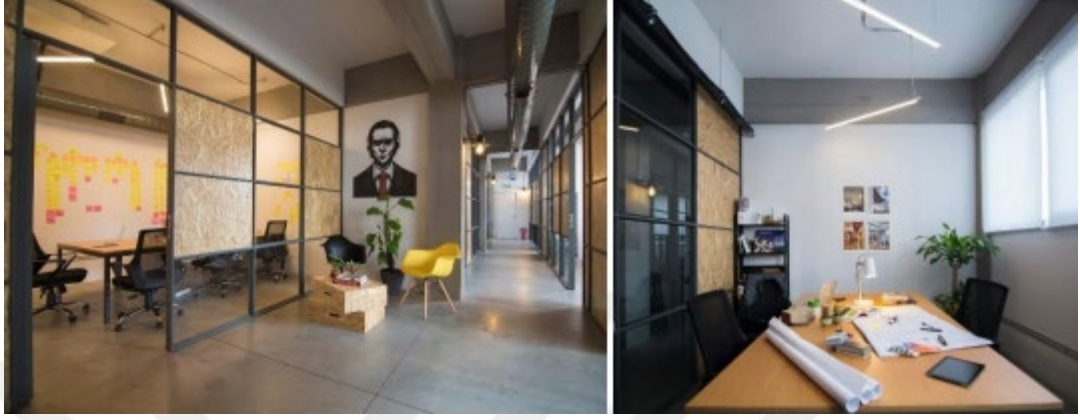
Şekil 2. 14. Habita Coworking Kat Planı

Bu ofis 2016 yılında PAB Mimarlık tarafından tasarlanmıştır. Habita Coworking ofisi İstanbul'un Kağıthane bölgesinde bulunmaktadır. Bir atölye yapısı içerisinde bulunan bu proje, endüstriyel tasarım yaklaşımı korunarak bina ile uyumlu şekilde tasarlanmıştır (Karaoğlu Tekin, 2019). Bu ofis toplam 650 m2 kullanım alanına sahip olmaktadır ve tek katta çözümlenmektedir. Çeşitli çalışma ve etkinlik alanlarının bir bütün olarak tasarlandığı ofiste; karşılama bankosu, açık ve kapalı çalışma alanları, serbest çalışma alanları, etkinlik alanları, dinlenme bölümleri ve toplantı odası bulunmaktadır. Bu ofiste çalışanların sınırlanmaması sebebiyle mekânlar net bir şekilde tanımlanmamıştır. Çalışma, dinlenme, sosyalleşme gibi alanların tasarlanmasında daha yumuşak geçişlere önem verilmiştir. Bu sayede hem çalışmaya hem de sosyalleşmeye olanak tanıyan ara mekânlar yaratılmıştır. Açık ofis alanının tasarımı ise biraz daha özelleştirilmiştir (Şekil 2.15.).

Şekil 2. 15. Habita Coworking Serbest Çalışma ve Dinlenme Alanları

Ofise girişte sağ bölüm tamamen kapalı hazır ofisler için ayrılmış durumdadır. Mekânın içerisinde 12 adet kapalı ofis bulunmaktadır. Bu alanların da tasarlanması zamanı ofisin genel endüstriyel tarzı korunmuş, bölücü olarak cam malzemeden oluşan 86 bölücü yerleştirilmiştir (Şekil 2.16.).

Şekil 2. 16. Habita Coworking Hazır Ofisler

Bu ofis kullanıcıları çalışacakları alan konusunda sınırlamayan bir ofisdir. Farklı çalışma ortamları ve yerleşim düzenleri kullanıcılar için esnek bir kullanım imkânı sağlamaktadır. Ayrıca mekân içerisinde farklı mahremiyet seviyelerine sahip çalışma alanlarının olması da kullanıcılara farklı yönden esneklik katmaktadır.

2.3.3. Büyük Ölçekli Mekânlar

Büyük ölçekli mekânlar, geniş alan kaplayan ve genellikle büyük ölçekli projeler için kullanılan alanları kendinde barındırmaktadır. Bu tür mekânlar genellikle büyük kapasiteli ve çeşitli amaçlar için tasarlanmaktadır. Örneğin, stadyumlar, konser salonları, tiyatrolar gibi eğlence ve gösteri mekânları, spor salonları, olimpiik stadyumlar gibi spor tesisleri, fuar ve kongre merkezleri gibi ticari etkinlikler için düzenlenmiş alanlar, alışveriş merkezleri gibi ticari kompleksler, üniversite kampüsleri, okul kompleksleri gibi eğitim ve öğretim mekânları büyük ölçekli mekânlar kategorisine girmektedir. Bu mekânların tasarımı, kullanım amacına uygun olarak özenle planlanmaktadır. Ayrıca, bulundukları çevrede toplumsal ve ekonomik etkiler yaratabilmektedirler. Örneğin, bir kongre merkezi veya stadyum, şehirdeki turizmi ve ekonomik gelişimi teşvik etmektedir. Büyük ölçekli mekânlar, geniş kitleleri ağırlayabilme kapasitesiyle birlikte önemli sosyal ve kültürel etkiler de yaratmakta, böylece insanların bir araya gelmesine, etkileşimde bulunmasına ve çeşitli faaliyetleri gerçekleştirmesine olanak sağlamaktadır (Noraslı vd., 2020).

Büyük mekânların özellikleri, geniş alanları ve çok sayıda insanı ağırlayabilmeleri ile belirlenir. Bu alanlar genellikle farklı amaçlar için özel olarak tasarlanmaktadır (Lee vd., 2021). Büyük ölçekli mekânların tasarımı ve planlanması, teknik altyapının karmaşıklığı ve kullanıcıların ihtiyaçları; Ses ve ışık sistemleri, havalandırma ve güvenlik tedbirleri gibi unsurlar dikkata alarak yapılmaktadır. Ayrıca mekânın herkes tarafından kolaylıkla kullanılabilmesini sağlamak amacıyla erişilebilirlik standartlara da dikkat edilmelidir.

Geniş mekânların tasarım sürecinde estetik ve işlevsellik önemli rol oynamaktadır (Hawking ve Ellis, 2023). Büyük ölçekli mekânlara örnek olarak konser salonlarında bölücülerin kullanımına Roy Thomson Hall konser salonunu örnek gösterebiliriz (Şekil 2.17).

Şekil 2. 17. Roy Thomson Hall Konser Salonunu

Roy Thomson Hall, Toronto, Kanada'da bulunan ve özellikle konserler için tasarlanmış büyük ölçekli bir mekândır. Bu konser salonu, akustik kalitesiyle bilinmekte ve dünyaca ünlü orkestralar ve sanatçılar tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. İç mimarisi ve akustik düzenlemeleriyle konser deneyimini optimize eden Roy Thomson Hall, 1982 yılında açılmış olup, Toronto'nun kültürel hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Bu tür konser salonları, büyük seyirci kapasitesiyle birlikte müzikal performansları dinleyicilere en iyi şekilde sunmak amacıyla özel olarak tasarlanmıştır.

Salonda koltuklar amfiteatro tarzında düzenlenmiş, bu da sahneyi her açıdan iyi görebilmek için optimize edilmiştir. Koltuklar arasında yeterli boşluk bırakılarak konforlu bir izleme deneyimi sağlamaktadır. Koltukların kademeli olarak yerleşmesi mekân içerisinde farklı yükseklikler yaratara kullanıcılar arasında bölücü efekti yaratmıştır.

3. İÇ MEKÂNDA KULLANILAN BÖLÜCÜ ELEMANIN TANIMI. BÖLÜCÜ ELEMANLARIN KULLANIMI VE ALANLARI YENİDEN DÜZENLEMESİ

3.1. Bölücü Elemanın Tanımı

Basit konstrüksiyona sahip elemanlar kullanmakla temel inşaat malzemeleri olmadan mekânların iç tasarımını farklı şekillerde değiştirmek mümkündür. Mekânı farklı bölgelere bölmek için iç tasarımda dekoratif bölücü elemanlar bizlere yardımcı olmaktadır.

Bölücü elemanlar, mekânın içini ayrı ayrı odalara bölmek için amaçlanan duvarlar olarak tanımlanabilir. Aynı zamanda bu bölücü elemanlar sadece mekânların iç kısmında değil, açık alanlarda da farklı unsurlar olarak kullanılıp, sınırlayıcı rolünü oynamaktadırlar. Temel yapım süreçleri tamamlandıktan sonra kullanılan çeşitli bölücü elemanlar ile yapıların iç mekânlarını belirli alanlara ayırarak tanımlamak ve sınırlandırmak mümkün olmaktadır. Başka bir deyimle bu elemanlara “Separasyon” da denilebilir. Mimarlık Sözlüğü’nde separasyon “Taşıyıcı olmayan, çoğu hafif gereçli, az kalın duvar” olarak tanımlanmaktadır. Son zamanlarda iç mekânların tasarımı zamanı kullanılan bölücü elemanlar tasarım için kullanılan en popüler elemanlardan biridir. Bölücü elemanlar yardımıyla, yalnızca odayı evrensel olarak bölgelere ayırmakla kalmaz, aynı zamanda iç mekânımızı tasarım zamanı dekore edebiliriz. Genel olarak bakıldığında ise bu tarz elemanların ana görevi odalar arasında bölge yaratmaktır (Altınok, 2007).

Bölücü elemanların bir sıra özellikleri mevcuttur. Bölücü elemanlar için en önemli olan özellikler bunlardır: ekonomiklik, sağlamlık, dayanıklılık, ses izolasyonu, rutubete davamlık, hijyen, yangına dayanıklılık ve hafiflik. Bazen bölücü elemanların kullanım amacına göre bu özellikler dikkate alınmayabilir ve ya az dikkate alınabilir haldedir (İslamoğlu ve Gülay, 2018). Örneğin, apartmanlar arası kullanılan bölücü elemanlar, odalar arası kullanılan bölücü elemanlara nazaran ses yalıtımı arttırılmalı, banyo ve tuvaletler arasında olan bağlantılardaki bölücü elemanlar daha yüksek nem direncine ve daha iyi hijyenik niteliklere sahip olmalıdır.

Bölücü elemanların kullanımına çoğunlukla stüdyo dairelerde görülmektedir. Bölücü elemanların kullanımının önem taşıdığı mekânlardan biri de özellikle çok çocuklu ailelerdir. Çok işlevli bu sistemler bütün özellikleri ile birlikte, herkesin iş ve özel alanlarını yaratmalarında yardımcı olacaktır. Tasarlanmış bölücü elemanların tasarım

ve uygulama seçenekleri yatak odası, mutfak, çalışma ofisi ve diğer başka mekânlarda kullanılabilir. Yani farklı malzemelerden ve donatı elemanlarından, mobilyalardan oluşan bölücü elemanlara sadece iç mekânı tasarımında değil, peyzaj tasarımlarında, kentsel mekânların tasarlanmasında, çocuk parklarında bazı bölgeleri güvenlik açısından sınırlandırması zamanı da rastlanmaktadır (Yararel, 2019). Bu tip mekânlarda sadece yapı malzemelerinden oluşan duvarlardan değil aynı zamanda bitkisel çitleri, farklı tasarımlara ve özelliklere sahip kentsel donatı elemanlarını, merdivenleri ve farklı renkleri kullanarak da bölme ve sınırlama eylemini mekânlara uygulanabilir.

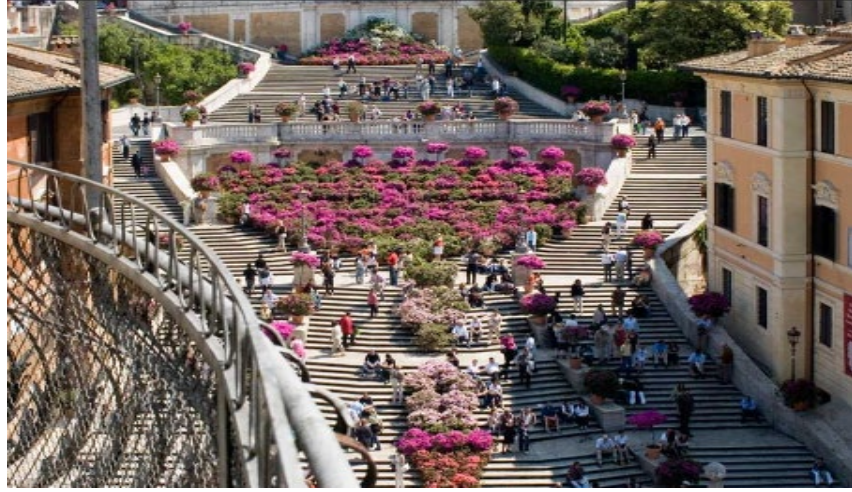
Peyzaj tasarımında farklı kotlardaki döşemeler, teraslamalar, merdivenler farklı fonksiyonları barındırmakta kullanılır. Bu öğeler mekânlarda sınırlayıcı etkisini yaratmakta, mekânları birbirinden ayırmakta ve mekânlar arasındaki geçişleri sağlamaktadır. Merdivenler odak noktası özelliği göstererek mekânlarda yönlendirici etkisini de yaratabilirler. Buna örnek olarak Lovejoy Plaza örneğini görebiliriz (Şekil 3.1.)

Şekil 3. 1. Lovejoy Plaza, Portland (Lawrence Halprin)

Merdivenlerde olan basamaklar özellikle meydan gibi alanlarda kullanıldığı zaman farklı ve değişik çizgisel forum yaratarak yer düzenlemesi üzerinde de etki yaratmakta, bir öge olarak kullanılmaktadır.

Bazı mekânlarda kullanılan merdivenler sınırlama algısıyla birlikte kullanım yerine göre oturma gereksiniminde getirmektedir (Şekil 3.2.)

Şekil 3. 2. İspanya Merdivenleri, Roma (URL 4).

Mekânlarda bölme ve sınırlama hissini yaratmak için kullanılan bölücü elemanlardan biri de duvarlar ve çitler olarak bilinmektedir. Mekânlarda kullanılan duvarlar ve çitler kullanım şekilline göre görüntüleri tamamen bloke edebilme yada kısmen perdeleme özelliklerini kendilerinde barındırmaktadırlar. Bu özellikler mekânın kullanımına ve kullanıcı ihtiyacına göre değişebilmektedir. Yarı geçirgenlik özelliğine sahip olan bölücü duvarlar mekânlarda objelerin parçalı olarak görünmesini sağlamakta ve mekâna ilginç, farklı bir estetik görünüm sağlamaktadır (Şekil 3.3.). Bu bölücülerin tasarımı zamanı tasarlanan boşluklardan yansıyan ışık ve gölgelerin etkileri de tasarım zamanı düşünülmelidir.

Şekil 3. 3. Kısmen Perdeleme Amaçlı Kullanılan Bölücü (URL 4).

Aynı zamanda parklarda, kamusal alanlarda vb., tip mekânlarda farklı malzemeler kullanarak farklı formlarda bölücü duvarlar kullanılabilir. Bu tarz bölücüler mekânların estetik görünümüne olanak sağlamaktadır (Şekil 3.4.)

Şekil 3. 4. Farklı Forumlardan Oluşan Bölücü Duvar Örneği (URL 5)

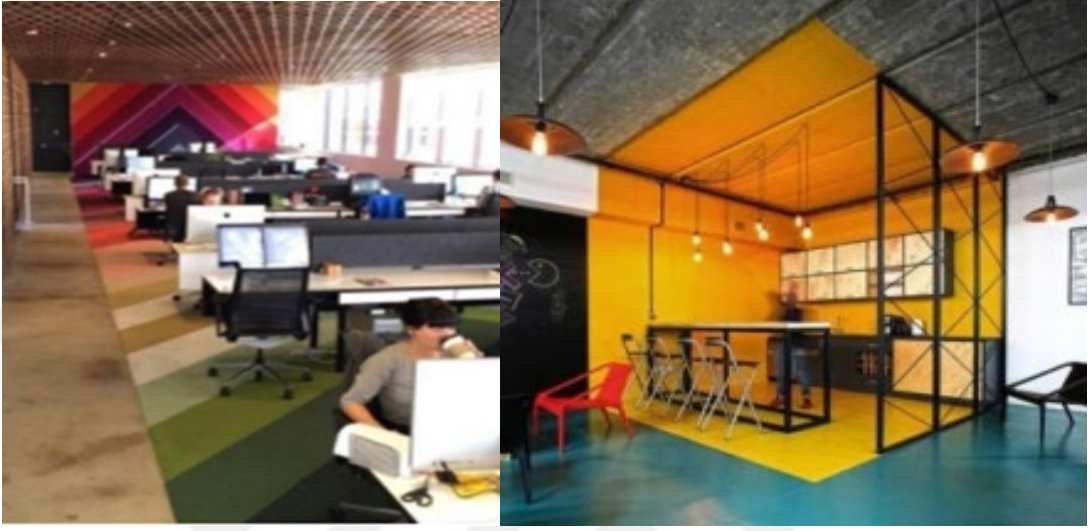
Bu tarz forumlardan oluşan bölücü duvarlara oturma birimleri eklenerek bölücüler daha işlevsel hale getirilebilir. Oturma birimleri kullanıcıların dinlenmek, beklemek, sosyalleşmek, yemek, kitap okumak, vb. gibi ihtiyaçlarını karşılamaya amaçlı yerleştirilmektedir (Şekil 3.5.)

Şekil 3. 5. Oturma Birimlerinin Eklendiği Bölücü Örneği (URL 6).

Mekânlar renk, ışık, ses, vb çeşitli kavramlar ile insanlar üzerinde farklı etkiler yaratır ve mekân kullanıcıları ile iletişim sağlar. Mekânla tasarım zamanı sahip olduğu renkler ile ilgili olarak kişilerde farklı psikolojik algılara neden olur. Farklılıklar hem renkten hem de kullanıcıya bağlı özelliklerden kaynaklanmaktadır (Ayber, 2012). Renklerin kullanımı mekânlarda sınırlama ve bölme gibi etkenlerin oluşmasına da olanak sağlamaktadır. Aynı mekân ve ya alan içerisinde farklı renkler kullanarak mekânlar arasında sınırlama ilişkisini yaratabilir, aynı zamanda mekânlar arasındaki estetik geçiminde sağlanabilir. Şekil 3.6'da iç mekânları bir birinden ayırmak için renk

kavramı kullanılmıştır. İlk görselde tavana, zemine ve iki duvara renk uygulanarak algısal bir mekân oluşturularak, ofis dahilinde çalışanlar için düşünülmüş mutfak çalışma alanından ayrılmıştır. Aynı şekilde ikinci görselde de zemin ve duvara renk uygulanarak ofis dahilinde olan çalışma alanını diğer alanlardan ayırarak mekân algısı oluşturmuştur.

Şekil 3. 6. İç Mekân Tasarımında Renk Kullanarak Mekân Dahilinde Sınırlama Örneği (URL 7)

İç mekânlarda renk kavramı kullanılarak bölme ve sınırlama etkisi yaratılabileceği gibi, kamusal alanlarda, parklarda ve benzeri mekânlarda da kullanılarak mekânlar arasında bölücü bir rol üstlenebilir. (Şekil 3.7.). Birinci görselde parkın tasarlanması zamanı çocuk oyun alanında farklı renk kullanılarak parkın diğer kısımları arasında sınırlama etkisi yaratılmış ve mekânlar arasında ilişki sağlanılmıştır. İkinci görselde ise renk kavramının yardımıyla hem çocuk oyun alanı sınırlanmış, aynı zamanda yürüyüş yolu ile de arasında bir bölücü etkisi yaratarak mekânlar arasında farklı bir ilişki ortaya çıkarmıştır.

Şekil 3. 7. Park Tasarımında Renk Kavramı Kullanılarak Mekânlar Arasında Yaratılan Sınırlama (URL 8).

Farklı renkleri kullanarak yaratılan bu sınırlamalar farklı malzemeleri kullanarak da yapılabilmektedir. Farklı mekânların sınırlandırılması ve bölünmesi için kullanılan bölücü elemanlar sadece tasarımcılar tarafından tasarlanmamaktadır. Aynı zamanda bazı bölgelerde, şehirlerde doğanın kendinden yarattığı nehirler, dağlar, yollar, vb. doğal etkenlerde oldukları bölgelerde şehirle ve ya ülkeler arasında da bölücü ve sınırlayıcı rolünü oynamaktadır. Bu tip bölücülere bir çok ülkelerde ve şehirlerde rastlamak mümkündür. Buna örnek olarak Budapeşte'yi örnek gösterebiliriz (Şekil 3.8.).

Şekil 3. 8. Budapeşte, Tuna Nehri (URL 9)

Budapeşte, Macaristan'ın başkenti olarak, Tuna nehrinin iki yakasında olan Budin Ve Peşte'nin birleşmesinden oluşan bir şehirdir (Şekil 3.9.). Bu şehirde olan Tuna nehri şehiri iki kısma bölmektedir. Bu iki kısım bir birine nehrin üzerinde yerleşen Széchenyi Zincir Köprüsü ile birleşmektedir. Bu nehir şehri iki kısma ayırmakla birlikte, aynı zamanda şehirde farklı bir estetik görünümde kazandırmaktadır.

Şekil 3. 9. Budin ve Peşte'yi birleştiren Széchenyi Zincir Köprüsü (URL 10).

Doğal bölücü olarak kanallar vasıtasıyla bölünen şehirlerden biri de Venedik şehridir. Venedik Kuzeydoğu İtalya'da yerleşen bir şehirdir. Şehir bir çok kanallarla bölünmüş ve köprüler yardımıyla birbirine bağlanan 117 küçük adadan oluşmaktadır.

Şehri bölen kanallardan biri de Büyük Kanal'dır. Bu kanal şehiri bölen en büyük kanal olarak bilinmektedir. Kanal, Venedik'in merkez ilçelerini bölen ters S şeklinde oluşmaktadır (Şekil 3.10.)

Şekil 3. 10. Venedik Şehrini Bölen Büyük Kanal (URL 11)

Venedik şehri kanallar ile bölünse de bir çok köprü yardımıyla da birleşmektedir. Venedik şehrinde toplamda 417 köprü bulunmaktadır. Bunlardan 72'si özel tasarım olarak yapılmıştır (Şekil 3.11.).

Şekil 3. 11. Venedik, Köprüler (URL 12).

Nehirler, çaylar, kanallarla birlikte aynı zamanda sınırlar da ülkeler arasında yerleşerek iki ülke arasında bölücü rolünü oynamaktadırlar. Bu tip sınırların olduğu ülkelere örnek olarak Hollanda ve Belçika arasında olan sınırı gösterebiliriz. Bu sınır Hollanda'nın Baarle-Nassau kasabasıyla Belçika'nın Baarle-Hertog kasabası arasında yerleşmektedir. Beyaz çizgilerden oluşan bu sınır yolları, sokakları bazen de kafe ve restoranları bile ikiye ayırmaktadır (Şekil 3.12).

Şekil 3. 12. Hollanda ve Belçika Arasında Olan Sınır (URL 13)

Sınırlılarla birlikte yapı elemanı olan kaleler de oldukları şehirlerde mekânın bir kısmını kendi içine alarak şehrin kalan kısmıyla arasında sınır yaratıp, şehir içerisinde iki farklı mekân yaratmaktadır. Buna örnek olarak Azerbaycan ülkesinin başkenti olan Bakü şehrinde yerleşen “Qoşa Qala” kalesini örnek gösterebiliriz. Bu kale şehir içerisinde bölücü olarak kullanılmış ve şehiri eski ve yeni Bakü olarak ikiye bölmüştür. Kalenin içerisinde olan kısımda olan tarihsel yapılar değişmezken, kalenin dışında kalan şehir ise modern mimariye uygun bir şekilde gelişmeye devam etmektedir (Şekil 3.13).

Şekil 3. 13. Bakü, “Qoşa Qala” Kalesinin Dıştan ve İçten Görünümü (URL 14)

3.2. Bölücü Elemanların Tarihsel Gelişimi

Eski zamanlarda günümüze kadar mahremiyet biz insanlar, toplum için en önemli etkenlerden biri haline gelmiştir. Mekân dahilinde kullanıcıların mahremiyetlerini korumak için bir sıra sistemler geliştirilmiştir. Bu sistemlerden biri de günümüzde çok sık rastladığımız bölücü elemanlardır. Günümüzde bölücü duvar gibi kullanılan bölücü sistemlerin ilk örnekleri paravanlar olarak bilinmektedir. Paravan’ın sözlük anlamı; “Mekânların içerisinde kapıların önüne konulan, bölme elemanı olarak kullanılan, katlanır, taşınır perde. ” olarak tanımlanmaktadır (Hasol, 1998: s/348). Başka bir şekilde tanımlamak gerekirse paravan genellikle menteşelerle veya başka yollarla birbirine bağlanan birkaç çerçeve veya panelden oluşan bağımsız bir mobilya türü olarak ta tanımlanabilir. Tarihe baktığımız zaman paravan’ın Çin, Japon kültürüne ait bir unsur olduğu görülmektedir (Şekil 3.14). M.Ö. 2yy’a dayanan tarihe

baktığımızda paravan'a kumaşa gerili katlanabilen bir ahaşap panel, kolayca taşınabilen bir sistem olarak tarif verilmektedir.

Şekil 3. 14. Çin Paravan'ı (URL 15)

Son yıllarda Japon stili mekânların tasarımı zamanı oldukça popüler hale gelmektedir. Bu stilin çok kullanılmasına sebep Japon tarzının çok yüksek işlevsellik ve dış estetik ile karakterize edilmesidir. Bu tarzda gereksiz ve anlamsız ayrıntılar yoktur, her kullanılan küçük bir detayın özel bir amacı ve anlamı vardır. Bildiğiniz gibi Japon tasarımı, insan ve doğanın birliğine dayanan derin bir felsefe olarak tanınmaktadır. Bu nedenle Japonlar, iç mekân tasarımlarında kolayca taşınabilen ve değiştirilebilen farklı ekranlar ve bölücüler kullanmaktadırlar. Japon tarzında kullanılan bu bölücüler genellikle ahaşap çerçeveler, buzlu cam veya pirinç kağıdından oluşan kaayr sistemli bölücüler kullanıyorlar (Şekil 3.15.).

Şekil 3. 15. İç Mekân Tasarımında Kullanılan Japon Tarzı (URL 16)

Bunlara ek olarak bu bölücülerde saman, keten ve ipek kumaşları gibi malzemeler de kullanıla bilmektedir. Japon kültürüne ait olunan bu paravanlar daha sonradan evrilerek ve farklı değişikliklere uğrayarak günümüzde iç mekân tasarımlarını sınırlamak ve bölmek için kullandığımız bölücüler haline gelmişlerdir.

3.3. İç Mekân Tasarımında Bölücü Elemanların Rolü

Mekânda bölücü eleman kavramı, iç mekânların kullanıcı deneyimini artırmak ve işlevselliğini optimize etmek amacıyla tasarlanan, mekân içinde özelleşmiş veya farklılaşmış alanların sınırlarını belirleyen ve oluşturan unsurları ifade etmektedir. Bu elemanlar, kullanıcıların mekân içindeki dolaşımını yönlendirirken, aynı zamanda farklı aktivitelerin gerçekleştirilebileceği alanları tanımlamakta ve bölümlere ayırmaktadır (Söğüt, 2002). Örneğin, ofis içindeki çalışma alanları ile toplantı odaları arasındaki sınırları belirleyen duvarlar veya bölme panelleri, bölücü elemanlara örnek olarak verilebilir. Ayrıca, yaşam alanlarında oturma odası ile yemek alanı arasındaki ayrımı sağlayan mobilya veya dekoratif ekranlar da bölücü elemanlar olarak kabul edilebilir. Bu elemanlar, mekânda özel amaçlı alanlar oluşturarak kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verirken, aynı zamanda estetik ve görsel dengeyi sağlayarak mekânın bütünlüğünü korurlar. Dolayısıyla, bölücü elemanlar, iç mekân tasarımında önemli bir rol oynamakta ve mekânın işlevselliğini ve konforunu artırmak için kullanılmaktadır.

Bölücü panellerin ve ayırıcı duvar görevini üstlenen mobilyaların etkili ve doğru kullanımı için tasarım aşamasında kapsamlı bir planlama yapmak gereklidir. Doğru ve yerinde yapılan planlamalar sayesinde, bu hareketli elemanların özel kanallar, raylar veya tekerlekler aracılığıyla hareket ettirilmesi mümkündür. Bu nedenle, zemin, tavan ve duvarlarda gerekli alt yapıyı oluşturmak için doğru önlemlerin alınması önemlidir. Ayrıca, bu hareketli elemanların konut içindeki yerleşimine dikkat edilmelidir (Özcan vd., 2017). Örneğin, pencerelere denk gelmemeleri veya yeni bir mekân oluşturulduğunda doğal ışık alacak pencerenin yerini koruması önemlidir. Ayrıca, hareketli elemanların kullanılması sonucunda konutta karanlık veya penceresiz bir mekân oluşmamasına dikkat edilmelidir. Bu sayede, konut içindeki aydınlatma ve genel atmosferin korunması sağlanabilir.

Bölücü paneller veya donatı elemanlarıyla oluşturulan yeni özel komşu mekânlar ve alanlar, mekân içindeki akışı da değiştirebilir. Her yeni mekân veya dönüştürülen iç mekân elemanı, kendi amacına yönelik olarak yeni bir akış şeması oluşturur. Bu akış şeması, sadece kendisi için değil, aynı zamanda etrafındaki diğer unsurları da etkileyebilir (Özçelik, 2016). Örneğin, bir bölme duvarı veya hareketli ekran, bir odanın içindeki dolaşımı sınırlayabilir veya belirli bir yöne yönlendirebilir. Aynı şekilde, bir açık plan ofis düzeninde bir bölme paneli, çalışanların etkileşimini artırabilir veya bir araya gelmelerini kolaylaştırabilir. Bu akış şemaları, mekânın kullanımını optimize etmeye ve kullanıcıların ihtiyaçlarına daha iyi cevap vermeye yardımcı olabilir. Bu nedenle, iç mekân tasarımında bölücü paneller ve donatı elemanlarının stratejik konumlandırılması, mekânın işlevselliğini ve kullanıcı deneyimini önemli ölçüde etkileyebilir.

Bölücü panellerin ve ayırıcı mobilyaların etkili bir şekilde kullanılabilmesi için, tasarım aşamasında detaylı bir planlama yapılmalı ve bu planlara uygun şekilde alt yapı hazırlanmalıdır. Ayrıca, bu bölücüler konut içindeki yerleşimleri ve mekânların ışık almasını da göz önünde bulundurarak tasarlanmalıdır.

Şekil 3. 16. . Mekânı Bölen Hareketli İşlevsel Mobilyalar (URL 17)

Bölücü paneller, ahşap malzemenin yanı sıra farklı materyallerden de üretilebilir. Compact laminat, metal, plastik, cam ve plexiglass gibi malzemeler, konutun ve kullanıcının ihtiyaçlarına göre tercih edilebilir. Bu farklı malzemelerin yapısal özelliklerine bağlı olarak, mekânda yeni alanlar oluşturma yanısıra ek işlevler de sağlayabilirler. Örneğin, şeffaf malzeme olan cam veya plexiglass gibi malzemelerden yapılan bölücü paneller, görsel devamlılığı sağlarken aynı zamanda mekânları fiziksel olarak ayırarak koku gibi unsurların da engellenmesine yardımcı olabilirler. Bu tür malzemeler, mekânın daha geniş ve ferah görünmesini sağlayabilir ve aynı zamanda doğal ışığın yayılmasına da olanak tanır. Metal veya plastik gibi malzemeler ise daha modern ve endüstriyel bir estetik sunabilirken, kompakt laminat ise dayanıklılığı ve çeşitli renk ve desen seçenekleri sunmasıyla tercih edilebilir. Bu çeşitlilik, iç mekân tasarımında bölücü panellerin kullanımını daha esnek hale getirir ve kullanıcıların tercihlerine ve ihtiyaçlarına uygun çözümler sunmaktadır.

Schneider ve Till'in belirttiği gibi, mobilyalar da bölücü paneller olarak kullanılabilir. Esnek mekânlarda, mobilyalar önemli bir rol oynar ve hatta duvarlar dahi mobilya ekipmanlarından yapılabilmektedir (Schneider ve Till, 2006). Bu tür çok fonksiyonlu mobilyalar, istendiğinde kolayca yer değiştirebilirler. Ayrıca, bu tür mobilyaların sıva gerektirmemesi. Zeminde veya tavanda ek işçilik maliyetlerine neden olmaması önemlidir. Bu nedenle, hareketli ve çok fonksiyonlu mobilyalar, iç mekân tasarımında esneklik ve maliyet etkinliği sağlarlar.

Genel olarak, iç mekân tasarımında bölücü elemanların rolü değerlendirildiğinde; İç mekân tasarımında bölücü elemanlar, mekânı belirli fonksiyonel alanlara ayırmak ve kullanıcıların farklı aktiviteler için özelleşmiş bölgelere kolayca erişim sağlamak için kullanılmamaktadır (Aksu ve Demirel, 2012). Örneğin, ofis içindeki çalışma alanlarını toplantı odalarından veya dinlenme alanlarından ayırmak için bölme panelleri veya hareketli bölmeler kullanılabilir. Bu, çalışanların sessiz ve odaklanmış bir çalışma ortamına sahip olmalarını sağlarken, toplantılar için ayrılmış özel alanlar yaratır. Bu şekilde, bölücü elemanlar, iç mekânın işlevselliğini artırır ve kullanıcıların ihtiyaçlarına uygun alanlar oluşturur.

Büyük iç mekânlarda, ziyaretçilerin veya çalışanların mekân içinde doğru şekilde yönlendirilmesi, etkili bir kullanıcı deneyimi için hayati önem taşımaktadır. Bölücü elemanlar, bu yönlendirmeyi kolaylaştırmak için kullanılabilir. Örneğin, bir alışveriş

merkezinde, koridorları veya farklı bölümleri ayırmak için kullanılan bölme duvarları, ziyaretçileri belirli mağazalara veya hizmet alanlarına yönlendirebilir. Ayrıca, bir ofis binasında, resepsiyon alanını ofis bölümlerinden ayırmak veya farklı departmanları işaretlemek için kullanılan bölme panelleri, çalışanların doğru bölümlere ulaşmalarını sağlar. Bu şekilde, bölücü elemanlar, mekân içindeki dolaşımı düzenler ve kullanıcıların istedikleri yere kolayca ulaşmalarını sağlayarak, kullanıcı deneyimini artırmaktadır.

İç mekân tasarımında bölücü elemanlar, estetik bir unsuru temsil eder ve mekâna görsel çekicilik katarak atmosferin oluşturulmasına katkı sağlarlar. Doğru seçilmiş ve yerleştirilmiş bölücü elemanlar, mekânın genel estetiğini ve tarzını belirler (Yüksel, 2009). Örneğin, cam bölme panelleri, mekânda ferahlık ve modernlik hissiyatı yaratırken aynı zamanda alanın daha geniş görünmesini sağlayabilir. Dekoratif ekranlar ise mekânda karakter ve özgünlük ekleyerek görsel ilgiyi artırabilir. Renkli veya desenli bölme duvarları, mekânın atmosferini canlandırabilir ve iç mekânın tarzını belirleyebilir. Böylece, bölücü elemanlar, mekânın estetik değerini artırarak kullanıcıların deneyimini zenginleştirir ve mekânın kişiselleştirilmesine olanak tanımaktadır.

Aynı zamanda bölücü elemanlar iç mekân tasarımında akustik performansı iyileştirmek ve gürültü kontrolü sağlamak için önemli bir rol oynamaktadırlar. Özellikle yoğun çalışma ortamlarında veya çok katlı binalarda, gürültü düzeyi kullanıcıların rahatlığı ve verimliliği üzerinde doğrudan etkili olabilir (Özçevik, 2015). Bölücü elemanlar, ses geçirmez duvarlar veya akustik paneller gibi özel malzemelerle donatılarak, farklı alanlar arasında ses yalıtımı sağlayabilirler. Bu, ofislerde özel çalışma alanları, toplantı odaları veya dinlenme alanları gibi belirli alanlarda daha sessiz ve huzurlu bir ortam yaratmak için kullanılabilir. Akustik paneller veya duvarlar ayrıca, iç mekânda yankılanmayı azaltarak daha iyi bir ses deneyimi sunabilirler. Bu nedenle, bölücü elemanların akustik performansı iyileştirmek ve gürültüyü kontrol etmek için kullanılması, iç mekânların kullanıcı dostu ve konforlu olmasını sağlayarak, genel kullanıcı deneyimini artırmaktadır.

3.4. Alanların Yeniden Düzenlenmesinde Bölücü Elemanların Rolü

Alanların yeniden düzenlenmesinde bölücü elemanlar önemli bir rol oynamaktadır. Bu elemanlar, iç mekânı isteğe göre bölerek farklı amaçlar için kullanılabilir alanlar oluşturur. Özellikle dar veya sınırlı alanlarda, bölücü elemanlar mekânı daha etkili bir şekilde kullanılabilir hale getirir ve çok amaçlı kullanım sağlamaktadır (Topatan ve Aydın, 2022).

Bir mekân içerisinde, bölücü elemanlar hareketli paneller, perdeler, mobilyalar veya taşınabilir duvarlar gibi çeşitli şekillerde olabilir. Bu elemanlar, mekânı dönüştürmek için gerektiğinde kolayca yer değiştirebilir veya kaldırılabilir. Örneğin, gündüzleri çalışma alanı olarak kullanılan bir odanın akşamları misafirler için oturma odasına dönüştürülmesi gibi. Bölücü elemanlar, kullanıcıların değişen ihtiyaçlarına ve yaşam tarzlarına uyum sağlamak için esneklik sunmaktadır. Ayrıca, bu elemanlar sayesinde mekânın kullanımı optimize edilir ve daha verimli hale getirilir. Bu nedenle, iç mekân tasarımında bölücü elemanların doğru şekilde kullanılması, mekânın işlevselliğini artırır ve kullanıcı deneyimini iyileştirmektedir.

Bir konutta iç mekânların farklı amaçlar için ayrılması, kullanıcıların çeşitli aktiviteler için farklı alanlara ihtiyaç duymasıyla ilişkilidir. Bu aktiviteleri gerçekleştirmek için belirli mekânlara ihtiyaç duymaları normaldir; örneğin, mutfakta yemek pişirme, oturma odasında dinlenme veya çalışma odasında odaklanma gibi. Bu çeşitli ihtiyaçlar, konut içindeki farklı mekânların farklı roller üstlenmesine yol açar; mutfak aile birliğini desteklerken, oturma odası dinlenme ve sosyalleşme için kullanılır. İç mekân tasarımında, kullanıcıların yaşam tarzları ve ihtiyaçları dikkate alınarak mekânların işlevselliği önemlidir (Ayanoğlu, 2010). Bu nedenle, mekânların düzenlenmesi ve tasarlanması, kullanıcıların günlük aktivitelerini en iyi şekilde destekleyecek şekilde planlanmalıdır.

Klasik bir konut, genellikle kullanıcının belirli ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış mekânlar içermektedir. Ancak, konut kullanıcılarının ihtiyaçları zamanla değişebilir veya farklı saatlerde farklı ihtiyaçlar ortaya çıkabilir. Ayrıca, aile yapısındaki değişiklikler de konutta yeni mekânlar oluşturma isteğine neden olabilir. Ancak, konutlardaki alan kısıtları nedeniyle, kullanıcılar tüm ihtiyaçlarını tek bir mekânda karşılamak zorunda kalabilirler (Diker, 2021). Bu gibi durumlarda, konut kullanıcıları, taşıyıcı elemanlara müdahale etmeden, hareketli bölücü paneller,

mobilyalar gibi iç donatı elemanları kullanarak mekân organizasyonlarını değiştirebilirler (Ateş, 2014). Bu şekilde, aynı fiziksel alanda farklı ihtiyaçları karşılayan ve farklı mekânlar oluşturan esnek ve işlevsel bir iç mekân düzeni sağlanabilir. Bu, kullanıcıların konutlarını daha verimli ve kişiselleştirilmiş bir şekilde kullanmalarına olanak tanırken, taşıyıcı yapıyı değiştirmeye gerek kalmadan mekânları yeniden düzenleme yeteneği sunmaktadır.

Dar bir konutta, yeterli bölümlene alanına sahip olmak için hareketli bölücü paneller ve mobilyalar kullanılarak yeni mekânlar yaratılabilir. Bu, kullanıcıların farklı ihtiyaçlarına ve yaşam tarzlarına göre mekânı istedikleri gibi düzenleyebilmelerini sağlar. Örneğin, gündüzleri çalışma alanı olarak kullanılan bir oda, akşamları misafirlerin ağırlanması için kullanılabilir veya açık bir yaşam alanı yaratmak için paneller kaldırılabilir.

Yaratılan bu yeni mekânlar kullanılmadığında, bölücü elemanlar kolayca ortadan kaldırılabilir ve konut tekrar tek geniş mekâna dönüştürülebilir. Bu, kullanıcıların ihtiyaçlarına ve yaşam tarzlarına göre esneklik sağlarken, aynı zamanda mekânın kullanımını optimize eder. Bu şekilde, dar bir konutun alanı en iyi şekilde değerlendirilmiş olur ve kullanıcıların yaşam kalitesi artırılmış olur.

3.5. Bölücü Elemanların Yapımında Kullanılan Malzemeler

Bölücü elemanlar farklı malzemelerden hazırlanmaktadır. Bölücü elemanlar yapım malzemelerine göre aşağıdakilere ayrılmaktadır:

- Ahşap;
- Taş;
- Keramik;
- Gips beton;
- Alçıpan;
- Cam;
- Tekstil, Akustik malzemeler ve diğerleri.

Ahşap - iç mekân tasarımında tahta malzemesi çok sık kullanılan bir malzemedir. Bu malzeme yüksek güce, dayanıklılığa sahip olup, yüksek ağırlığa dayanabilir. Zararlı maddeler yaymayan çevre dostu bir yapı malzemesidir. Ahşap işleme için harika bir malzemedir. Ahşaptan yapılmış elemanları kullanırken, neme dayanıklılığını ve

kolayca tutuşabilirliğini göz önünde bulundurmak lazımdır. Ahşap malzemeden yapılmış bölücü elemanı aşağıdaki örnekte görebiliriz (Şekil 3.17.).

Şekil 3. 17. Ahşap Malzemeden Yapılmış Bölücü Eleman (URL 18).

Keramik – bu malzemeden yapılmış bölücü elemanlar aşağıdaki özelliklere sahiptir:

- yanmaya karşı dayanıklılık
- ses izolasyonu
- uygun fiyat

Bu yapı malzemesinden yapılan elemanlar oldukça ağırdır (Şekil 3.18).

Şekil 3. 18. Keramik Malzemeden Yapılmış Bölücü Eleman (URL 19).

Gips beton - bu malzeme yalnızca yemek odasını ve mutfağı, oturma odasını ve yatak odasını bir birinden ayırmak için değil, aynı zamanda taşıyıcı duvar yapımında da kullanılmaktadır (Şekil 3.19). Güç konusunda yapı malzemesi olan keramikten hiçte düşük kaliteye sahip değildir. Bu malzemeler sayesinde duvar kurmak oldukça çabuk ve kolaydır.

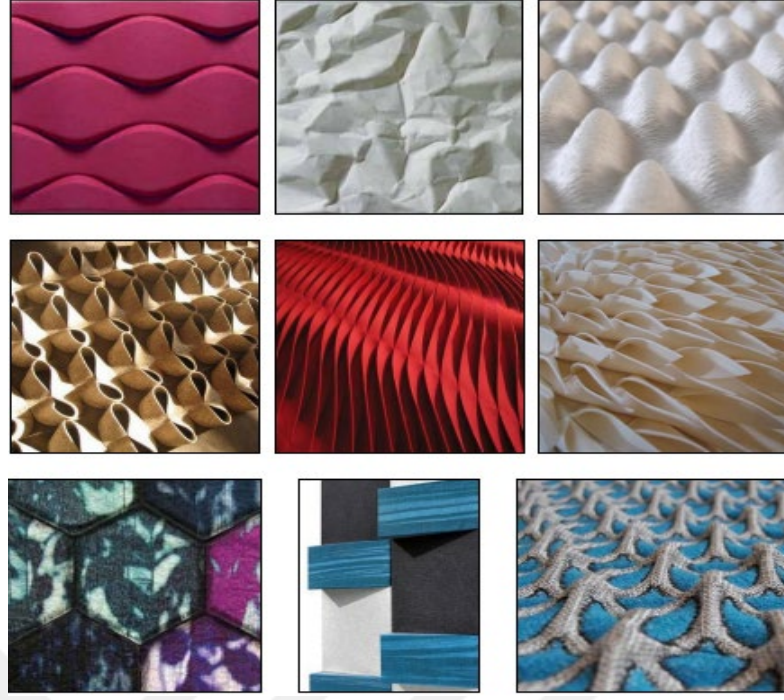
Şekil 3. 19. Beton Malzemedan Yapılmış Bölücü Eleman (URL 20).

Cam – cam yüksek kalite ve estetik özelliklere sahiptir. Bu malzeme çok güzel ses izolosyanu özelliğine ve yangına karşı dayanıklılığa sahip bir malzeme olmaktadır. Bölücü eleman gibi kullanılan cam malzemelerin üzerinde desenlere ve görsellere rastlayabiliriz (Şekil 3.20.). Dışarıdan yardım almadan, bir cam bölücü elemanın montajı ile baş etmek kolay değildir. Elemanların montajı sadece zor değil, aynı zamanda dikkatli bir şekilde taşınması gerekmektedir. Bu malzeme ucuz bir malzeme olmayıp, fiyatları kullanılan camın türüne ve işleme teknolojilerine göre değişmektedir.

Şekil 3. 20. Cam Malzemeden Yapılmış Bölücü Eleman (URL 21)

Akustik malzemeler – akustik amaçlı kullanılan bölücülerde bir çok malzemeler kullanılmaktadır; yumuşak poliüretan esaslı köpükler, ahşap yünü, melamin köpüğü, delikli metaller, keçeler, delikli alçı pano, mantar ve.b. Son zamanlarda bu kaplayıcı malzemelerden tekstil malzemeleri oldukça fazla kullanılmaktadır. Tekstil malzemenin diğer malzemelere nazaran daha çok kullanılmasına sebep tasarımcılar tarafından estetik ve zengin görünüm sağlayabilmeleridir. Akustik sorunların çözümü için kullanılan malzemeler genellikle özel tasarım olarak hazırlanmış ürünlerdir. Bugüne kadar ses yalıtımı olarak kullanılan malzemelerin geneline bakıldığında zaman yumurta sepeti şeklindeki gri süngerle kaplanmış yüzeyler ya da standart olarak ince bir kumaş kullanılmaktadır. Ancak, bugün akustik amaçlı tekstil malzeme kullanımında, yüzey kaplama malzemesi olarak çok zengin seçenekler bulunmaktadır (Şekil 3.21.).

Şekil 3. 21. Akustik Tekstillerde Yüzey Dokuları (URL 22)

Akustik mazlemeden hazırlanmış bölücüler kullanıcı etkileşiminin yoğun olduğu ofisler, restoranlar, konferans salonları ve fuaye gibi mekânlarda daha çok ön plana çıkmaktadır. Bu bölücülerin tasarımına örnek olarak Elie Tahari ofiste akustik tekstil malzemeden yapılmış bölücü elemanı gösterebiliriz (Şekil 3.22).

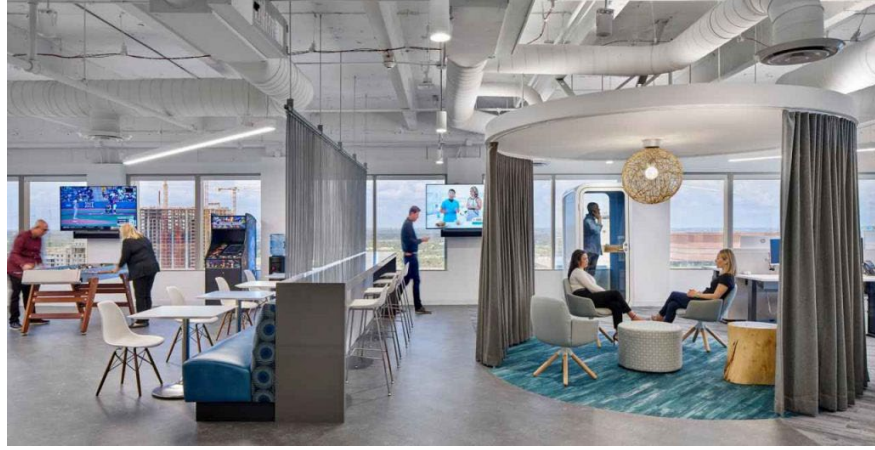
Şekil 3. 22. Elie Tahari Ofiste Akustik Tekstil Malzemenin Bölücü Olarak Kullanımı (URL 23)

Tekstil malzemeler- Moder mimaride tekstil malzemelerden hazırlanmış çadırlara son zamanlarda sadece yapı kabuğunda bir form olarak değil, aynı zamanda iç mekânların tasarımında da kullanılmaktadır. Modern iç mekân tasarımlarına dikkat edildiği zaman çadırlardan ilham alan tasarımcılar iç mekânlarda tekstil malzemelerini bölücü eleman olarak kullanmaktadırlar. Moda tasarım sektöründe tasarımcılar tarafından kullanılan tekstil, aynı zamanda yapıların içinde de bir tasarım elemanı olarak kullanılabilir. Bu konu üzerine araştırmalar yapan tasarımcı Stromeier, yapmış olduğu tasarımla ışık almayan bir mekânı şık bir showrooma çevirmeyi başarmıştır. O yapmış olduğu tasarımla mekânda ışık, gölge ve akustik gibi ihtiyaçları karşılamıştır (Şekil 3.23).

Şekil 3. 23. Stromeier Tarafından Tekstil Malzemenin Bölücü Olarak Kullanımı (URL 24).

Genel olarak bakıldığında zaman akustik malzemelerin kullanımına etkileşimin yoğun olduğu mekânlarda, ofislerde, restoranlarda, konferans salonlarında, vb mekânlarda rastlayabiliriz. Tekstil malzemelerine akustik açıdan olan ihtiyaç geleneksel ofislerin tasarımına farklı bakış açısı kazandırmış ve akustik açısından bu ihtiyacın giderilmesine olanak sağlamıştır. Ofislerde gerekli olan bir sıra ihtiyaçlar gibi, aynı zamanda mekânlarda yaratılan estetik etki çalışanların yaratıcılıkla çalışabilmelerine ve konuklara mekân hakkında bilgi edinebilmesine olanak sağlamaktadır. Ofislerde konfor açısından mekânlar arası ses geçimini kontrol edebilmek için bölücü elemanlar çözümleyici bir eleman olarak kullanılmaktadır. Bu tip bölücüler sadece paneller halinde değil, aynı zamanda estetik görünüm kazandırmak için perde formunda da kullanılabilir (Şekil 3.24.).

Şekil 3. 24. Akustik Kumaştan Hazırlanmış Perdenin Bölücü Olarak Kullanımı (URL 25)

Son zamanlarda, ortalama tüketici tarafından kullanılabilen prefabrike ve katlanabilir yapılardan yapılmış bölücü elemanlar giderek daha fazla kullanılmaktadır. Tasarlanmakta olan bölücü elemanların yapımı zamanı bir evin ve ya ofisin merkezinde yerleştirildiği zaman kullanıcı tarafından rahatlıkla monte edilebilmesine dikkat edilmektedir.

Tasarım zamanı dikkate edilen tüm bu sistemler ve unsurlar, inşaat süreçlerinin verimliliğini artırmayı, ıslak süreçlerden (çimento karıştırma vb.) kaçınmayı ve yerleşim sürecini hızlandırmayı mümkün kılmaktadır. Aynı zamanda tasarlanmış bölücü elemanlar o kadar modüler tasarlanmıştır ki ofislerin ve ya yaşam alanlarının bir konumdan başka bir konuma taşınma zamanı kullanıcılar tarafından sorunsuz bir şekilde taşınabilmesine yardımcı olmaktadır.

3.6. Mekânlarda Farklı Malzemelerden Yapılmış Bölücü Elemanlar

Antonio ve Stefania Giovanni, mimarları modern açık plana sahip mekânların bölücü elemansız tasarlanmasının mümkün olmadığını söylemektedirler. Onlar tasarlanmış bölücü elemanların tasarlanması zamanı elemanların odaları rahatlıkla bölebilde ve yeniden eski haline getirebilme yeteneğine sahip olmalarına özellik göstermek gerektiğini söylemişlerdir. Mimarlar tasarlanmış oldukları bölücü elemanı banyo ve yatak odası arasında kullanarak iki mekân arasında bölücü etkisi yaratmış, özel alanlarda insanların mahremiyetlerini korumasına olanak sağlamıştır (Şekil 3.25).

Şekil 3. 25. Antonio ve Stefania Giovanni Tarafından Hazırlanmış Bölücü Eleman Tasarımı (URL 36)

Tasarımcı Julia Whites “tektil mazlemelerinin çok yumuşak ve estetik olduğunu belirtmiş, iç mekân tasarımında bir çok yerlerde bölücü olarak kullanılarak bir sıra problemlerin çözülmesi için bir etken olduğunu söylemiştir.” Julia Whites tekstil malzemesi olan şeffaf kumaşı kullanarak, tahta çerçeveyi kaplamış, misafir odasında yemek alanını ayırarak bu bölgeyi sınırlamış, aynı mekân içerisinde iki farklı mekâna yaratmıştır. Bölücü eleman olarak kullanılan bu tasarımı şekil 3.26’da görebiliriz (Şekil 3.26).

Şekil 3. 26. Julia Whites’in Misafir Odasında Yemek Alanını Sınırlamak İçin Tasarladığı Bölücü (URL 36)

Ceyms İrvinq ise konut içerisinde yemek odasıyla misafir odasını ayırmak için parlak kare desenli kumaş kullanmış, kayar sisteme sahip bir bölücü eleman tasarlamıştır (Şekil 3.27).

Şekil 3. 27. Ceyms İrvinq Tarafından Tasarlanmış Bölücü Eleman (URL 36)

Son zamanlarda mekânların tasarımı zamanı kullanılan bölücü elemanların tasarımında alüminyum zincirlerin kullanımına sık rastlayabiliriz. Alüminyum zincirlerin sanatsal dokunuşlarla oluşturduğu metal yüzeyler, yapı içerisinde yer alan mekânların kolayca işlevlerini değiştirebilmelerine olanak sağlamaktadır. Esnek mimariye katkıda bulunan bu tür yenilikçi çözümler, mekân iç mekânlarının tasarlanması zamanı mimarların son dönemlerde sıklıkla tercihleri arasında yer almaktadır (Şekil 3.28).

Şekil 3. 28. Alüminyum Zincirlerden Tasarlanmış Bölücü (URL 37)

4. BÖLÜCÜ ELEMANLARIN SINIFLANDIRILMASI

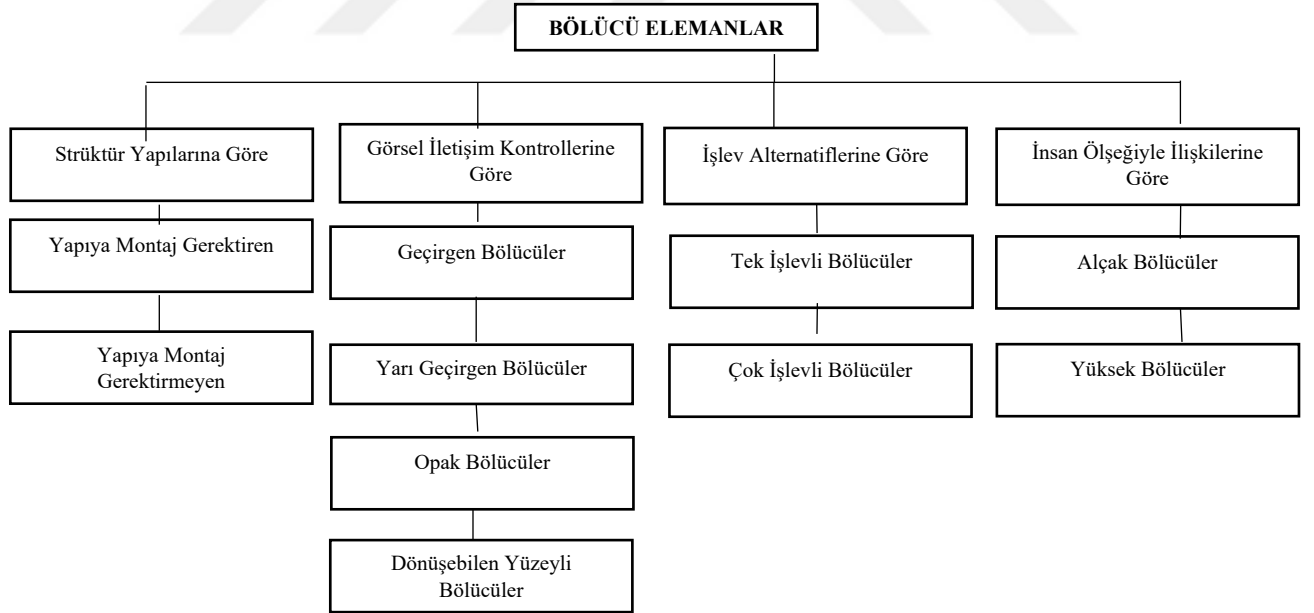
4.1. Bölücü Eleman Çeşitleri ve Sınıflandırılması

Genellikle bakıldığı zaman iç mekânlarda kullanılan bölücü elemanlar sabit yapı strüktürüne sahiptirler. Bölücü elemanlar boyut ve şekil bakımından farklılık göstermektedirler. Bu elemanlar şekil bakımından daraltılabilir, değiştirilebilir, kayar ve katlanılabilir strüktürlerde de olabilirler.

Mekân içinde yerleştirilen bölücü elemanlar çalışma kapsamında 4 farklı ana başlık altında gruplaştırılmıştır. Bunlar aşağıdakilerdir:

- Strüktür Yapılarına,
- Görsel İletişim Kontrollerine,
- İşlev Alternatiflerine,
- İnsan Ölçeğiyle İlişkilerine göre.

Bu ana başlıklar altında belirtilen bölücü elemanlarda kendi aralarında da gruplara bölünmektedirler (Şekil, 4.1.).

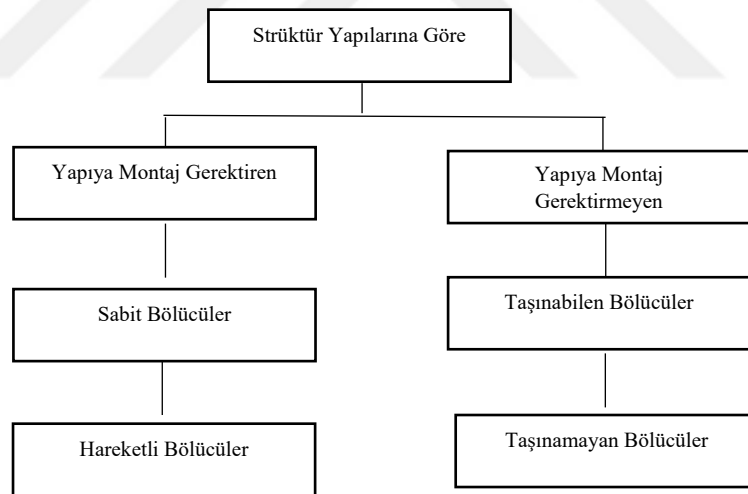

Şekil 4. 1. Bölücü Elemanların Gruplaşması (Sakarya, 2021).

4.2. Strüktür Yapılarına Göre Bölücü Elemanlar

Genellikle bölücü eleman tasarımları serbest planlamanın mevcut olduğu mekânlarda kullanılmaktadır. Brooker ve Stone (2012)’a göre serbest plan kavramı “iç duvarların yapı sisteminin düzeninden bağımsız konumlandırılabilmesi olarak adlandırılmaktadır” (Brokker ve Stone, 2012). Serbest plan olarak tasarlanan iç mekânlarda o mekândan bağımsız alan olarak tanımlanabilecek mekân sınırlarının belirtilmesi gerekmektedir. Bu zaman mekânın içinde yeni duvarlar ekleyerek alan bölümü yapılabildiği gibi, daha pratik ve hızlı bir şekilde çözüm oluşturarak mekânda bölücü eleman tanımlanması yapılabilmektedir.

Böyle durumlarda yapıya yeni duvarlar ekleyerek mekân oluşturulabileceği gibi, daha pratik ve hızlı bir çözüm için tasarlanacak bir bölücü eleman sistemiyle de mekân tanımlaması yapılabilmektedir. Strüktür özelinde bölücü elemanlar, temel olarak yapıya montaj gerektiren ve yapıya montaj gerektirmeyen sistemler olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu strüktüre sahip bölücü elemanlar da kendi içlerinde farklı gruplara bölünmektedirler (Şekil 4.2.).

Şekil 4. 2. Strüktür Yapılarına Göre Bölücü Elemanların Sınıflandırılması

4.2.1. Yapıya Montaj Gerektiren Sistemler

Mekânların iç mekân tasarımının uzun süreli kullanımı zamanı düşünülen bölücü elemanlar yapı strüktürüne sabitlenen bölücü eleman olarak tercih edilmelidir. Burada bölücü elemanın sabitleme strüktürü güvenli olmakla birlikte, aynı zamanda bölücü elemanın kendi kendini ayakta tutabilecek hale gelmesine yardımcı olmaktadır. Burada bahsedilen güvenlik konusu olarak yerleştirilen bölücü elemanın dış etkenler

sonucunda devrilmesi ve çevresine zarar verebilme ihtimalinin olmasıdır. Bu yüzden bölücü elemanlar belirli bir strüktüre montajlanarak dış etkenlere karşı dayanıklı olmaktadır.

Yapıya montaj gerektiren sistemler bölücülerin hareketliliğine göre çeşitlenebilmektedir. Mekânın iç tasarımını kalıcı olarak bölen ve açılmalarına ihtiyaç duyulmayan ve ya açılmaları kontrol edilebilen bölücü elemanlar sabit bölücü, gerektiği zaman açılarak mekânı daha da geniş halde kullanılabilir hale getiren bölücü elemanlara ise hareketli bölücü olarak tanımlayabiliriz.

4.2.1.1. Yapıya Montaj Gerektiren Sistemlere Göre Sabit ve Hareketli Bölücüler

Sabit Bölücüler- Bu bölücüler kullanım zamanı mekânı sınırlara bölerken onlara hareket edebilme özelliği vermeyen bölücüler olarak tanımlanmaktadır. Bu bölücüler kullanılan bölücü yüzeylerine göre panel sistem ve modüler sistem olarak ikiye ayrılmaktadırlar (Şekil 4.3. ve Şekil 4.4.).

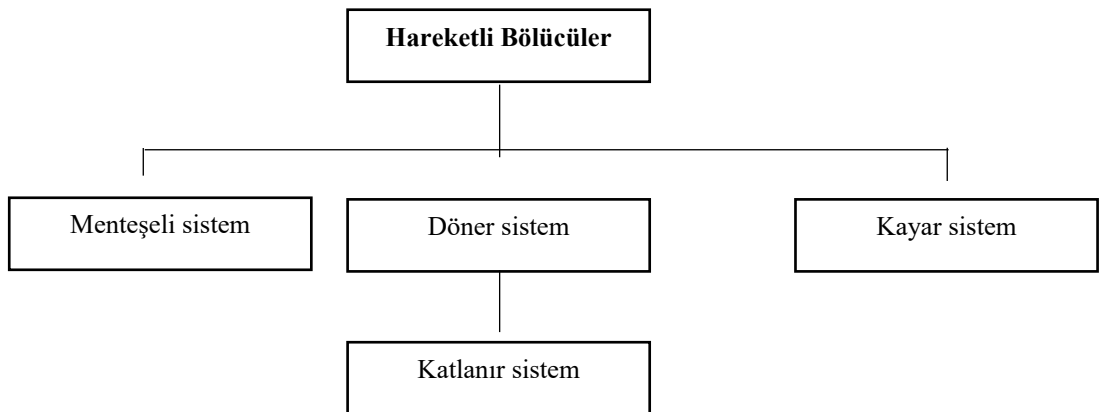

Şekil 4. 3. Modül Olarak Ahşap Çubukların Kullanıldığı Sabit Modüler Sistem Örneği (URL 26)

Şekil 4. 4. Tek Parça Cam Kullanılan Sabit Panel Sistem Örneği (URL 26)

Hareketli Bölücüler- İç mekân tasarımı zamanı kullanılan bölücü elemanların kullanıcı geçişlerini sağlayabilmeleri için hareket edebilir niteliğe sahip olmaları gerekiyor. Bu geçişlerle birlikte aynı zamanda kullandığımız mekânı geliştirecek yeni gereksinimlere göre arttırabilmek ve ya sınırlanmış alanların sınırlarını aradan kaldırarak mekânların birleşmesini sağlayabiliriz. Bu zaman hareketli bölücü elemanları kullanmak bizler için avantaj sağlayacaktır. Hareketli bölücüler, kayar sistem, katlanır sistem, menteşeli sistem ve döner sistem olarak dörde ayrılmaktadır (Şekil 4.5.). Bu bölücüler sayesinde mekânları ulaşılabilir ve büyüyebilir gereksinimleri daha verimli şekilde kullanılabilir.

Şekil 4. 5. Hareketli Bölücü Grupları

Menteşeli Sistem – bölücü elemanlarla sınırlandırılmış alanlarda kullanıcılar tarafından girişin sağlanabilmesi için bu elemanların yüzeylerinde bir kapı açılmaktadır (Şekil 4.6.). Bu zaman mekâna girişin düşünüldüğü düzeyde kapalı

olduğu zaman bölücü elemanla bütünlük sağlayan, açıldığı zaman ise kapı işlevini görebilen yüzey tasarlanmaktadır.

Şekil 4. 6. Menteşeli Sitemli Bölücü Eleman Örneği (URL 27)

Döner Sistem – döner sisteme sahip bölücü elemanlarda menteşe detayı bölücü yüzeylerin merkezlerinde yerleştirilmekte ve yüzeylerin bölerek açılmasını sağlamaktadır. Bu tip bölücü elemanlara kaydırılarak hareket etmesi için ray sistemi yerleştirilmekte ve bölücü yüzeyler ray üzerinde hareket ettirilerek açılmaktadır (Şekil 4.7 ve Şekil 4.8).

Şekil 4. 7. Döner Sistemli Ray Mekânizmalı Bölücü Eleman Örneği. (URL 28)

Bölücü yüzeylerde ray sistemleri uygulanmadığı zaman ise bölücü yüzeyler menteşe mekânizmalarının bulunduğu yerlere sabitlenerek sabit olarak kalmakta, sadece kullanıcıların geçişlerini sağlayabilmektedir.

Şekil 4. 8. Döner Sistemli Menteşe Mekânizmalı Bölücü Eleman Örneği. (URL 29)

Kayar Sistem- kayar sistemli bölücü elemanlar çok kullanışlı ve işlevseldir. Kayar sistemli bölücü elamanlar için tavana veya duvara monte edilebilen sürme mekânizmaları ve pek çok seçenekler geliştirilmiştir. Kayar sistemli bölücü elemanlar kusursuz bir görünüme sahip olmakla birlikte aynı zamanda oldukça pratik, işlevsel ve maksimum ergonomik olarak tasarlanmıştır. Bir evde veya ofiste bölücü elemanların uygun şekilde kullanılması, alanı kullanılabilir etkin bir hale getirerek iç mekânı bölgelere ayırmanıza veya alanı birleştirmenize olanak sağlamaktadır. Bu tarz bölücü elemanların çalışma prensibi, sola veya sağa hareket ettirmekle yapılmaktadır. Yani bu tip bölücü elemanların yüzeyleri kaydırılarak toplanmakta ve mekânlar arasındaki geçiş birleştirilmektedir. Bu tür sistemler, küçük bir mutfak, dar koridorları ve küçük ofisleri imar etmek için ideal bir çözüm olarak kullanılmaktadır. Kayar sistemli bölücü elemanın açılım formu Şekil 4.9’da gösterilmektedir.

Şekil 4. 9. Kayar Sistemli Bölücü Eleman Örneği (URL 30)

Katlanır Sistem – katlanır sistem ve kayar sistemli bölücü elemanların yüzeyleri akordeon şeklinde katlanarak hareket etmektedir. Bu bölücü elemanların rahat hareket edebilmesi açısından bu yüzeyler birbirilerine kenar noktalarından birleştirilmekte ve böylece yüzeyler bir arada hareket edebilmektedir (Şekil 4.10.).

Şekil 4. 10. Katlanır Sistemli Bölücü Eleman Örneği (URL 31)

4.2.2. Yapıya Montaj Gerektirmeyen Sistemler

Mekânların planlanması zamanın mekânın iç tasarımının değişken olarak kullanılmasında sabitlenmeyen bölücü elemanlardan çok sık kullanılmaktadır. Etrafında destek almak için bir sistem kullanılmayan elemanlar için kullanılan

freestanding kavramı bu tip bölücüler tanımlamak için kullanılabilir (Brooker ve Stone, 2014). Bu bölücü sistemler kendiliklerinden ayakta durabildikleri için yapı strüktürlerinde montaj sisteminin kullanılmasına gerek bulunmamaktadır. Bu sebepten istenilen mekânların dahilinde rahatlıkla yerleştirilebilirler. Bu bölücü elemanların montaj gerektirmemesi her hangi bir montaj deliğinin olmamasını, bağlantı parçasının kullanılmamasını bizlere sunmaktadır. Yapıya montaj gerektirmeyen bölücü elemanlar iki gruba bölünmektedir: taşınabilen ve taşınamayan bölücü elemanlar.

4.2.2.1. Yapıya Montaj Gerektirmeyen Sistemlere Göre Taşınabilen ve Taşınamayan Bölücüler

Taşınabilen Bölücüler – mekânların iç tasarımında kısa süreli kullanım zamanı gerektiğinde rahatlıkla yer değiştirebilme imkanını bizlere sunan bölücü elemanlardır. Bu bölücü elemanlar hafif malzemeden, taşınabilir nitelikte hazırlanmaktadır. Taşınabilen bölücü elemanların yapım zamanı kullanılan malzeme kullanılacak iç mekânın kullanım haline göre yapılmaktadır. Güler’e göre “açık ofislerde yakın iletişim içinde olmak zorunda kalan çalışanların daha rahat çalışabilmeleri için ses yutucu özelliğe sahip bölücü elemanlar kullanılmalıdır.” (Güler, 1997). Bu zaman bölücü elemanların yapımı zamanı akustik kumaşlara ve ya ses yutucu malzemelere üstünlük verilmektedir. Taşınabilen bölücü elemanlara örnek olarak şekil 4.11’de örnek görebiliriz.

Şekil 4. 11. Taşınabilen Bölücü Eleman Örneği (URL 32)

Taşınamayan Bölücüler – mekânların iç tasarımında kullanımı uzun süreli düşünülen, genellikle her hangi bir mobilya elemanının bileşeni olan ve kullanım sürecinde taşınamayan elemanlara taşınmayan veya sabit bölücü elemanlar denilmektedir. Bu elemanlardan tasarımı değişken olmayan mekânlarda tercih edilmektedir. Bu tip bölücüler taşınabilir olmadığı için mekânlarda sınırlama ögesi işlevini görmektedir (Şekil 4.12).

Şekil 4. 12. Taşınamayan Bölücü Eleman Örneği (URL 33).

4.3. Görsel İletişim Kontrollerine Göre Bölücü Elemanlar

Görsel iletişim açısından kullanılan bölücü elemanların yapım zamanı kullanılan malzemeler şeffaflık düzeyine göre değişmektedir. Kullanıcılar tarafından görsel olarak kontrol altında tutulması gereken bölücülerde şeffaf nitelikli yüzeyler kullanılırken, kullanıcılar tarafından mahremiyetin ön planda olduğu zaman bölücülerin yüzeyleri opak nitelikte tercih edilmektedir. Kullanılan malzemelerin ışık geçirir oranına bağlı olarak görsel iletişim kontrollerine göre bölücüler, geçirgen bölücü, yarı geçirgen bölücü, opak bölücü ve dönüşebilen yüzeyli bölücü olarak dört gruba ayrılmaktadır. Her tip bölücünün kullanımı yerleştirildiği mekâna göre farklı olmaktadır.

4.3.1. Görsel İletişim Kontrollerine Göre Bölücü Elemanların Sınıflandırılması

Geçirgen Bölücüler – bu bölücü elemanlarda yüzey olarak cam ve pleksiglas gibi şeffaf malzemeler kullanılmaktadır. Böylelikle kullanıldığı mekânlarda doğrudan görsel iletişim sağlanabilmektedir. Bu bölücü elemanlarda genellikle kullanıcıların

görsel olarak kontrol edilme gereksiniminin olduğu mekânlarda rastlayabiliriz. Örnek olarak bir ofiste yönetici bireyler tarafından onlar için sınırlandırılmış alanlardan şeffaf bölücüler yardımıyla ofisteki diğer çalışanların rahatlıkla kontrol edilebilmesini gösterebiliriz (Şekil 4.13.).

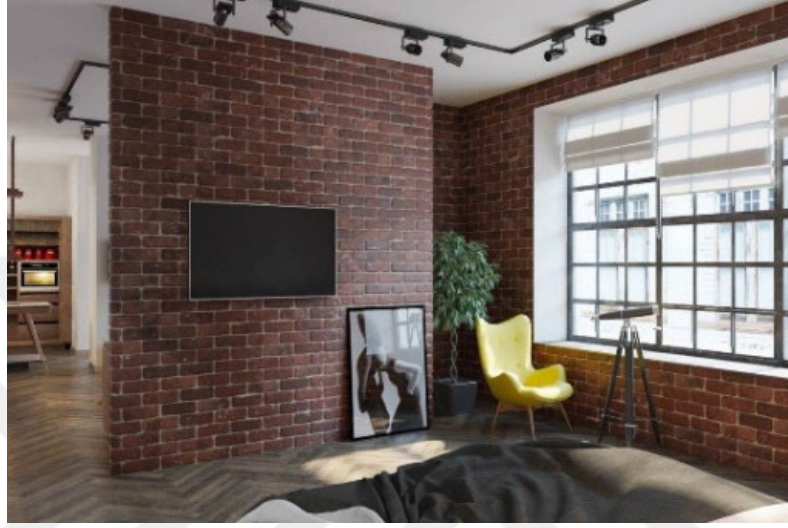
Şekil 4.13. Cam Malzeme Kullanılan Geçirgen Bölücü Eleman Örneği (URL 34)

Yarı Geçirgen Bölücüler – mekânların bölünmesi zamanı kullanıcılar tarafından mahremiyet bir gereksinim olarak ortaya çıkmaktadır. Bu zaman kullanılan bölücü elemanlarda kısıtlayıcı tedbirler görülmektedir. Bu tip bölücülerin yapımında yarı geçirgen malzemeler kullanılmaktadır (Şekil 4.14).

Şekil 4.14. Yarı Geçirgen Bölücü Eleman Örneği (URL 35).

Opak Bölücüler – Kullanıcılar tarafından mahremiyetin ön planda tutulduğu, aynı zamanda doğal ışık aktarımına da ihtiyaç duyulmayan mekânlarda kullanılan bölücü elemanlarda opak nitelikli malzemeler kullanılmaktadır. Bu malzeme ışık geçiriminin karşısını almakla birlikte aynı zamanda mekânlar arasındaki görsel iletişimi kesmekle mahremiyet gereksinimini bizlere sağlamaktadır. Aynı zamanda bu bölücü elemanlar kendi çevrelerinde izole bir ortam oluşturabilmektedir (Şekil 4.15).

Şekil 4. 15. Opak Bölücü Eleman Örneği (URL 35).

Dönüşebilen Yüzeyli Bölücüler – kullanılması alışlagelmiş malzemeler dışında bazı değişken malzemeleri kullanarak ışık geçirim değerini hızlıca değiştirebilir. Bölücü elemanların tasarım zamanı güncel teknolojik ürünlerden biri olan elektrokromik camlar kullanılmakta ve ışık geçirme özelliği rahatlıkla değiştirilebilmektedir. Bu camlar elektrik enerjisi vasıtasıyla renk değiştiren camlar olarak bilinmektedir. Elektrokromik camların çalışma prensibi, malzeme üzerine elektrik akımı uygulanarak camın şeffaflığında değiştirebilmektir. (Tavil, 2004: Erdemli, 2018: Erkol ve Sayın, 2021). Elektrokromik cam malzemesinin kullanıldığı bölücülere şekil 4.16’da örnek gösterilmiştir.

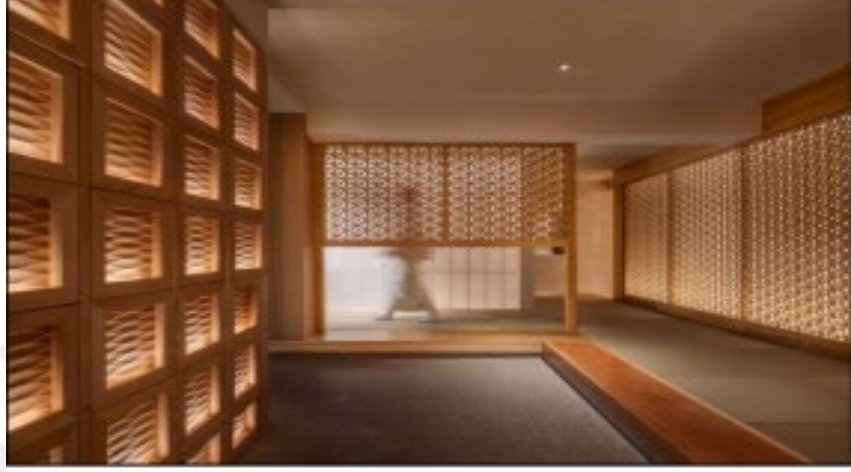
Şekil 4. 16. Dönüşebilen Yüzeyle Bölücü Eleman Örneği (URL 36).

4.4. İşlev Alternatiflerine Göre Bölücü Elemanlar

Bölücü elemanlar, iç mekânlarda sadece bölme ve sınırlama işlevlerini gerçekleştirmekle kalmaz, aynı zamanda farklı amaçlar için de tasarlanabilirler. Örneğin, özel olarak tasarlanmış bölme panelleri veya dekoratif ekranlar, estetik değeri artırarak mekâna görsel bir çekicilik kazandırmaktadır. Ayrıca, ses emici malzemelerle kaplanmış duvar panelleri veya hareketli bölme panelleri gibi elemanlar, akustik kontrol sağlayarak ses kalitesini artırırken, entegre raflar veya dolaplar gibi depolama birimleri, mekân düzenini iyileştirmektedir. Bölücü elemanlar, aynı zamanda işlevsel alanları ayırmak için de kullanılabilir; bir ofis içinde farklı amaçlara yönelik bölgeleri belirlemek için bölme panelleri veya hareketli perdeler tercih edilebilir. Bu şekilde, bölücü elemanlar, mekânın işlevselliğini artırmakla kalmayıp aynı zamanda estetik ve düzeni de sağlamakta, kullanıcı deneyimini zenginleştirmektedir.

4.4.1. İşlev Alternatiflerine Göre Bölücü Elemanların Sınıflandırılması

Tek İşlevli Bölücüler – tek işlevli bölücüler mekân içerisini farklı alanlara bölerek sınırlamakta, aynı zamanda farklı bir işlevi yapabilme niteliğinin yüklenebildiği bir bölücü eleman tasarımıdır (Şekil 4.17.).

Şekil 4. 17. Yalnızca Bölme İşlevini Yapan Tek İşlevli Bölücü Eleman Örneği (URL 37).

Çok İşlevli Bölücü- Özçelik ve Kaprol’a göre “bölücü elemanlar bir mekânı bölerek yeni bir mekân oluşturmakla birlikte, aynı zamanda bu özelliğine ek olarak farklı işlevlerde yapabilmektedir” şeklinde yorumlanmaktadır. Yani bir bölücü eleman çok işlevli olarak da kullanılabilmektedir (Özçelik ve Kaprol, 2017). Bu tip bölücü elemanlara örnek olarak mutfak adalarını, şömineleri ve.s gibi bir çok farklı mekân kurgusuna dahil olan elemanları gösterebiliriz (Şekil 4.18.).

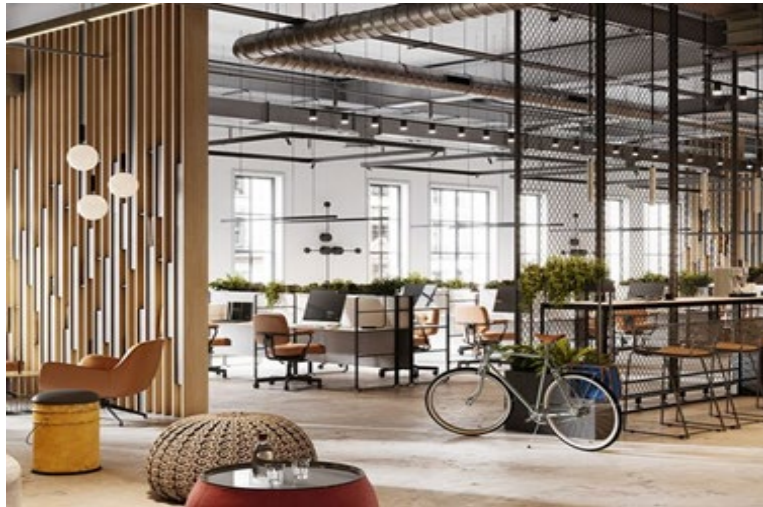
Şekil 4. 18. Mevcut İşlevine Ek Olarak, Bölücü Eleman Gibi Kullanılan Çok İşlevli Bölücü (URL 38)

4.5. İnsan Ölçeğiyle İlişkilerine Göre Bölücü Elemanlar

Mekânların dahilinde kullanılan bölücü elemanlar iletişim sağlama konusunda önemli olduğu gibi, aynı zamanda akustik performans açısından da oldukça önem taşımaktadır. Bu sebeplerden dolayı kullanılan bölücü elemanların yükseklik derecelerine önem vermek gerekmektedir. Bu bölücü elemanlar insan ölçeğiyle ilişkilerine göre alçak bölücü ve yüksek bölücü olarak iki grupta birleşmektedir.

4.5.1. İnsan Ölçeğiyle İlişkilerine Göre Bölücü Elemanların Sınıflandırılması

Alçak Bölücüler – görsel iletişim kontağının gerektiği mekânlarda, insan boyundan daha düşük yüksekliklere sahip bölücü elemanlar tercih edilmelidir. Bu elemanlar göz hizasından düşük ve ya bel hizası yüksekliğine sahip olmaktadır. Bu tip bölücüler sayesinde mekânlar arası fiziksek ulaşım kontrol altına alınabilmektedir (Şekil 4.17.).

Şekil 4. 19. Göz Hizasında Ölçeklendirilen Alçak Bölücü Eleman Örneği (URL 39).

Bu tip bölücü elemanların kullanımını en çok açık ofislerin iç mekân tasarımında görebiliriz. Açık ofis kavramı çalışma alanlarında çalışanların birbirleriyle gerektiği zaman iş istasyonlarını rahatlıkla değişebildikleri, birbirleriyle rahat iletişim kurdukları, Geniş alanlarda çok sayıda çalışanların yollanmasına olanak sağlayan, esneklik ve maliyet sağlayan çalışma alanı olarak tanımlanmaktadır (Brennan, Chugh ve Kline, 2002). Ancak açık ofislerin çalışanlar için olumlu tarafları olduğu gibi, işlerin yapım aşamasında çalışanlar arasında fazla gürültü, mahremiyet hissinin yoksunluğu, aidiyet duygularının olmaması gibi olumsuz taraflarında mevcuttur (Carlopio ve Gardner, 1992; Oommen, Knowles ve Zhao, 2008). Aynı zamanda açık ofisler yöneticiler tarafından çalışanların rahatlıkla görülebilmesi açısından da giderek daha fazla tercih edilmeye başlamıştır. Açık ofislerin olumlu yanlarının olmasına rağmen, yine de bu mekânlarda fiziksel mesafenin olmaması nedeniyle çalışanların çoğu zaman dikkatlerinin dağıldığı görülmektedir (Brookes ve Kaplan, 1972; Oldham ve Brass, 1979). Açık ofislerde çalışanlar arasında mahremiyetin de azaldığı bu ofislerde çalışan kişiler için olumsuz etkenlerden biridir (Sundstrom, Herbert ve Brown, 1982). Bu sebeplerden dolayı açık ofislerde mahremiyet, gürültü, vb. gibi olumsuz etkenlerin karşısını almak amaçlı bölücü elemanların kullanımı tercih edilmektedir (Şekil 4.20.). Bu tarz mekânlarda bölücü eleman olarak donatı elemanı olan mobilyaların kullanımı daha çok tercih edilmektedir.

Şekil 4. 20. Açık Ofislerde Bölücü Eleman Kullanımı Örneği (URL 40).

Yüksek Bölücüler – Akustik performansın önem taşıdığı mekânlarda kullanılan bölücü elemanlar zeminden tavana kadar ölçeklendirilmektedir. Bu bölücülerin tasarımı zamanı bölücü ile tavan arasındaki boşluğa dikkat edilmeli, boşluk bırakılmamalı ve kullanılan malzemenin akustik performansına dikkat edilmelidir (Şekil 4.21.).

Şekil 4. 21. Zeminden Tavana Kadar Ölçeklendirilen Yüksek Bölücü Eleman Örneği (URL 41).

5. İÇ MEKÂNLARDA KULLANILAN BÖLÜCÜ ELEMANLARIN FARKLI ÖLÇEKLİ MEKÂNLARDA DEĞERLENDİRİLMESİ VE ANALİZİ

5.1. Küçük Ölçekli Mekânlarda Bölücü Elemanların Kullanımı ve Değerlendirilmesi: Evler

Küçük ölçekli mekânlarda alanın verimli kullanımı, yaşam kalitesini artırmak ve estetik bir görünüm sağlamak için oldukça önemlidir. Bölücü elemanlar, bu tür mekânlarda fonksiyonel ve dekoratif çözümler sunarak alanların daha etkili kullanılmasını sağlar. Bu elemanların doğru seçimi ve kullanımı, mekânın hem işlevselliğini hem de görsel çekiciliğini artırabilir. Sürgülü kapılar, dar alanlarda kapının açılması için ekstra alan gerektirmediğinden ve mekânları gerektiğinde birleştirmek veya ayırmak için ideal bir çözümdür. Cam, ahşap, metal veya bambu gibi çeşitli malzemelerden yapılabilen sürgülü kapılar, ışık geçirgenliği sağlayarak alanı daha geniş ve ferah gösterir. Katlanır kapılar ve paneller ise, mekânları esnek bir şekilde bölmek ve gerektiğinde açarak daha büyük bir alan elde etmek için kullanılır. Bu tür kapılar, özellikle stüdyo daireler veya açık planlı ofislerde popülerdir ve ahşap, metal veya plastik gibi çeşitli malzemelerden üretilir.

Raf sistemleri hem depolama hem de bölme işlevi gören elemanlar olarak küçük alanlarda yerden tasarruf sağlamak ve eşyaları düzenli tutmak için kullanılmaktadır. Ahşap, metal veya cam gibi dayanıklı malzemelerden yapılan açık raf sistemleri, ışığı geçirerek mekânın daha açık ve ferah görünmesini sağlamaktadır. Perdeler ve paravanlar, geçici ve taşınabilir bölme elemanları olarak küçük mekânlarda hızlı ve kolay çözümler sunmaktadır. Farklı desen ve renklerdeki perdeler, mekânın estetik görünümünü değiştirebilir ve kumaş, bambu, ahşap veya plastik malzemelerden üretilmektedir. Fonksiyonel mobilyalar, alanları bölmek ve aynı zamanda ek depolama veya oturma alanları yaratmak için kullanılmaktadır. Örneğin, yüksek arkalı kanepeler veya çok fonksiyonlu dolaplar, küçük alanları daha verimli kullanmayı sağlamaktadır. Ahşap, metal, deri veya kumaş gibi çeşitli malzemelerden yapılabilen mobilyaların çok işlevli olması, alanın maksimum verimlilikle kullanılmasına yardımcı olmaktadır. Bu bölümde, küçük mekânlarda alan kullanımını optimize eden ve estetik değer katan bölücü elemanlar üzerine genel bir değerlendirme yapılmıştır. Küçük mekânlar üzerinden 5 farklı ünlü mimar tarafından tasarlanmış Gropius House, Villa Savoye, Farnsworth House, Fallingwater, Vanna Venturi House mekânlar

değerlendirilecektir. Bu örnekler, bölücü elemanların yaratıcı ve işlevsel kullanımını daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

5.1.1. Gropius House

Gropius Evi, Bauhaus'un kurucusu Walter Gropius'un kendi ailesi için tasarladığı evdir. Gropius Evi, 2000 yılında New England eyaleti tarafından yüksek öneme sahip tarihi bir eser olarak kabul edilmektedir. Gropius Evi'nin tasarımı zamanı modernizm akımından etkilenmiştir. Bu evin yapımında malzeme olarak cephes kısmında ahşap, tuğla ve cam gibi yapı malzemeleri kullanılmıştır. Bauhaus ilkeleriyle bağlantılı olarak mekân, maksimum işlevi ve sadeliği kendisinde barındırmaya özen göstermiştir. Gropius Evi, açık plan şemasına sahip bir oturma odası, yemek odası, mutfak, ofis, dikiş odası, üç yatak odası ve dört banyoya sahiptir. Gropius, mekânın tasarımı zamanı sadece iç mekân tasarımına değil peyzaj tasarımına da önem vermiştir (Şekil 5.1.)

Şekil 5. 1. Gropius House Dış Görünüş (URL 42)

Ev; zemin katta üç ara giriş ve bir ana giriş olmak üzere dört adet girişe sahiptir. Buna ek olarak dönel merdivenle üst kattaki veranda girişine ulaşım sağlanmaktadır. Evin giriş kapısının yanında cam malzemeden yapılmış tuğla duvar bulunmaktadır. Bu cam tuğla duvar evin giriş kısmından başlayıp hole kadar uzanmaktadır. Cam blok duvar, mekânın iç kısmı dış kısmı arasında birleştirici olarak rol göstermektedir. Bu cam duvar evin dış kısmında bir miktar kapalılık oluşturup evin peyzajıyla evin giriş kısmı arasında bölücülük yapmaktadır. Bu duvar bölücü olmasına rağmen camdan yapılması

sayesinde evin giriş kısmından doğal ışığın girmesini olanak sağlamaktadır (Şekil 5.2.).

Şekil 5. 2. Gropius Evi Giriş (URL 42)

Giriş holünde kullanılan cam malzemeden yapılan tuğla duvar, holün aydınlık bir mekân olmasını olanak sağlamaktadır. Giriş holünde, dönel ve dikkat çekici bir merdiven bulunmaktadır. Bu holden tuvalet, çalışma odası, mutfak ve salona giriş açılmaktadır. Mekânın dahilinde ahşap, cam ve çelik malzemelerin kullanımı baskın olarak görülmektedir (Şekil 5.3.).

Şekil 5. 3. Gropius Evi Giriş Holü (URL 42).

Girişten hole kadar uzayan cam duvar hol ve salon arasında bölücü olarak yerleştirilmiştir. Bu bölücünün camdan olması mekânın içerisinde doğal ışığın olmasına olanak tanımaktadır. Cam duvarla birlikte mekân içerisinde salon ve yemek yeme alanını bir birinden ayırmak için davana montajlanmış bölücü olarak kullanılan perdeler yerleştirilmiştir. Bu bölücü kullanıcının ihtiyacına göre gerektiğinde mekânları birbirinden ayırma özen gösterirken, aynı zamanda açık şekilde kullanıldığında mekânın geniş bir şekilde kullanılmasına imkân sağlamaktadır (Şekil 5.4.).

Şekil 5. 4. Gropius Evi Mekân Dahilinde Cam Duvar ve Perdenin Bölücü Olarak Kullanımı (URL 42).

Mekân içerisinde aynı zamanda mekânlar arasında geçişleri sınırlamak için kapı yerine perdeler yerleştirilerek mekânlar arasında sınırlar yapılmıştır. Bu tarz sınırların kullanımı mekânı daha estetik görünmesine olanak sağlamıştır (Şekil 5.5.).

Şekil 5. 5. Gropius Evi Mekân Dahilinde Perdelerin Kapı Olarak Kullanımı (URL, 42).

Evin dış kısmına yerleştirilen kapalı bahçe de evin genel tasarımında tercih edilen camlar vasıtasıyla evin bütün peyzajından kısmen sınırlanmıştır. Bu bölücüler kayar sistemli olarak tasarlanmıştır. Bölücünün bu şekilde tasarlanması kullanıcı için daha işlevsel bir durum yaratmaktadır. Bu tarz bölücülerin kullanımı oldukça işlevsel olup aynı zamanda mekâna da estetik görünüm katmaktadır (Şekil 5.6.).

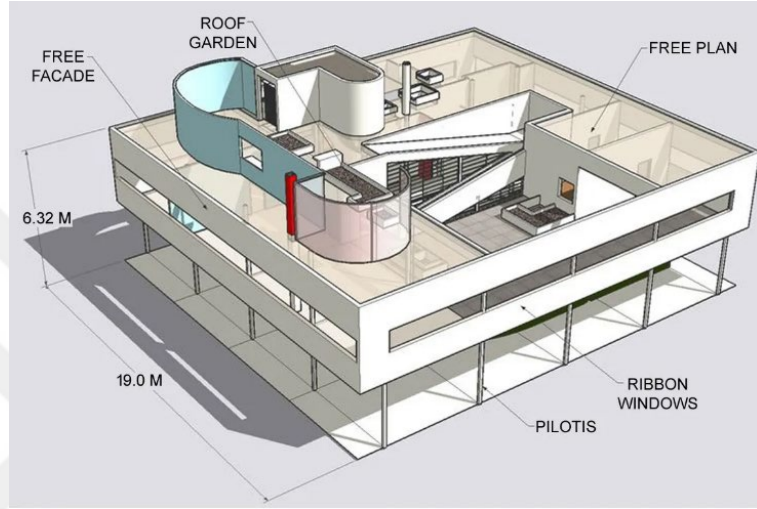

Şekil 5. 6. Gropius Evi Kapalı Bahçe (URL 42).

5.1.2. Villa Savoye

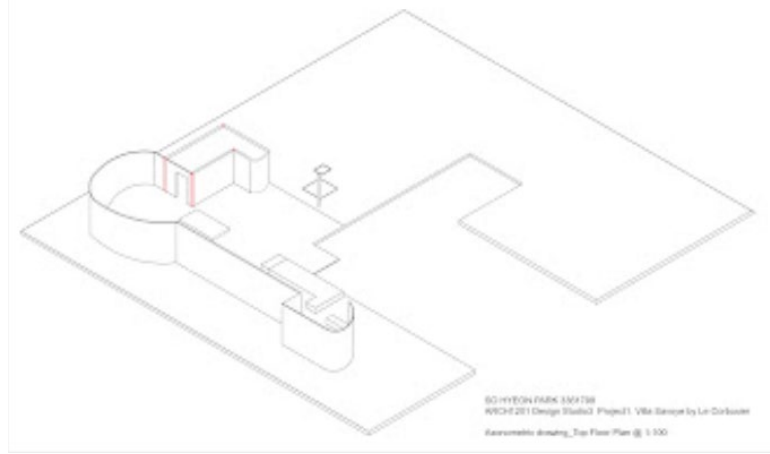
Villa Savoye, Fransa'nın Paris kentinin eteklerinde, Poissy'de bulunan modernist bir villadır. Bu yapının tasarımı İsviçreli-Fransız mimar Le Corbusier ve kuzeni Pierre Jeanneret tarafından 1928-1931 yılları arasında betonarme kullanılarak inşa edilmiştir. Bu yapı Le Corbusier'nin yeni inşaatlara yönelik yapmış olduğu "beş noktası"nın bir örneği olarak bilinmektedir. Bu villa modern mimari tarzının en kolay tanınan ve ünlü örneklerinden biridir.

Bu tasarımın arkasındaki itici güç, Le Corbusier'nin uzun yıllardır tutkusu olan arabaların hareketiydi. Bu yapının konsepti aynı zamanda yerden bağımsız bir nesne olarak görülmekte ve uçak, araba, gemi gibi ulaşım araçlarından etkilenecek toplu konut üretimine etkisini yansıtıyordu. Villa'nın zeminden bağımsızlığı, ilk nesil Uluslararası Mimarinin hayati bir yönü olarak kabul ediliyor. Geniş bir ormanlık alanda yerleşmesine rağmen villanın en üst katında olan terası bu villayı daha da eşsiz hale getirmektedir (Şekil 5.7.).

Şekil 5. 7. Villa Savoye Projesi (URL 43)

Çatı katında olan bu teras mahremiyeti korumak açısından insan ölçeğine uyumlu şekilde tasarlanmıştır. Aynı zamanda tasarlanmış bu bölücü duvarın kıvrımlı forma sahip olması mekâna estetik görünüm katmaya olanak tanımaktadır. Bu bölücü kullanıcıları kısmen sınırlayarak açık alan içerisinde mahremiyetlerini korumak açısından yerleştirilmiştir. Bölücünün tasarımında malzeme olarak temel yapı malzemesi olan beton kullanılmıştır. Bu sınırlanmış alanın içinde oturup zaman geçirmek için oturma elemanları yerleştirilmiş ve kullanıcıların zaman geçirebilecekleri bir alan yaratılmıştır (Şekil 5.8.).

Şekil 5. 8. Villa Savoye Çatı Katında Yerleşen Sınırlayıcı Duvar (URL 43)

Bu villanın banyosunda da aynı zamanda mahremiyeti korumak açısından banyo ile giyinme odası arasında bölücü olarak perde kullanılmıştır. Bu şekilde tasarlanmış bölücü mekânın genel tasarımına uyum sağlayacak şekilde yerleştirilmiş ve düşünülmüştür (Şekil 5.9.).

Şekil 5. 9. Villa Savoye Banyo (URL 43)

Aynı zamanda villanın dış cephesinde de merdiven olarak kullanılan kısımda görsel iletişim kontrolüne göre demir borulardan tasarlanmış duvar yerleştirilmiştir. Villanın merdiven çevresi için tasarlanmış duvarı aşağıdaki görselde görebiliriz (Şekil 5.10.).

Şekil 5. 10. Villa Savoye Dış Cephede Yerleşen Merdiven U(RL 43)

5.1.3. Farnsworth House

Edith Farnsworth Evi, eski adıyla bilinen Farnsworth Evi, Ludwig Mies van der Rohe tarafından 1945-1951 yılları arasında tasarlanan ve inşa edilen tarihi bir ev olarak bilinmektedir. Ev, Chicago şehir merkezinin yaklaşık 60 mil (96 km) güneybatısındaki Plano, Illinois'de kırsal bir ortamda tek odalı bir ev olarak tasarlanmıştır. Yapım malzeme olarak evin tasarımında çelik ve cam malzemeler kullanılmıştır. Mies, binayı aynı anda hem doğadan bağımsız hem de onunla iç içe geçmiş bir iç-dış mimari sığınak olarak tasarlamıştır (Şekil 5.11.).

Şekil 5. 11. Farnsworth House Dıştan Görünüş (URL 43)

Evin iç mekânı tamamen donatılar ve sürgülü sisteme sahip olan duvarlar sayesinde bölümlere ayrılmaktadır (Şekil 5.12.).

Şekil 5. 12. Farnsworth House İç Mekân Planı (URL 43)

Evin iç mekân tasarımı açık planlamaya sahiptir. Burada yerleşen donatı elemanları ve sürgülü duvarlar mekân içerisinde yatak odası, çalışma odası ve oturma odası gibi mekânlar arasında bölücü rolünü yapmaktadır (Şekil 5.13.).

Şekil 5. 13. Farnsworth House İç Mekânı (URL 43)

Bu bölücülerin tasarlanmasında malzeme olarak ahşap kullanılmıştır. Ahşap malzemenin kullanımı mekânın ferah görünümü ile uyum sağlayıp, doğayla iç içe olmasına olanak tanımaktadır. Bu duvarların sürgülü sisteme sahip olması kullanıcının isteğine göre gerektiğinde bölücüleri kaldırarak geniş bir alan yaratmasına yardımcı olmaktadır. Bu sürgülü sisteme sahip olan bölücü duvarlardan başka mekân içerisinde aynı zamanda raf şeklinde kullanılan donatılar vasıtasıyla da mekânlar arasında sınırlar yaratılmaktadır. Mekânın içi tamamen küp bloklarla bölünmüştür. Mekânın

tam merkezinde yerleşen en büyük, ortadaki form mutfak, banyo ve şömine olarak işlev göstermektedir. Bu küp blok evin yaşam alanlarını bölerken, diğer bloklar sonradan eklenerek dolap olarak kullanılmaktadır. Buda tasarlanan bölücülerin kullanıcılar için işlevsel özelliğe sahip olduğunu göstermektedir (Şekil 5.14.).

Şekil 5. 14. Yatak Odası ve Dinlenme Odası Arasında Kullanılan Sürgülü Bölücü (URL 43)

5.1.4. Fallingwater

Fallingwater, Amerika Birleşik Devletleri'nin Pennsylvania eyaletinde bulunan ve ünlü mimar Frank Lloyd Wright tarafından tasarlanan ikonik bir konut yapısıdır. 1935 yılında tasarlanan bu ev, modern mimarinin en önemli örneklerinden biri olarak kabul edilmekte ve Wright'ın doğa ile uyumlu tasarım felsefesinin somut bir yansımasıdır. Fallingwater, Pittsburgh'lu işadamı Edgar J. Kaufmann için hafta sonu kaçamağı olarak inşa edilmiştir. Evin en dikkat çekici özelliklerinden biri, Bear Run şelalesinin üzerine inşa edilmiş olmasıdır. Bu sayede yapı, doğa ile bütünleşmiş bir görünüm kazanmaktadır. Wright, evin doğrudan şelalenin üzerinde yer almasını planlayarak, suyun sesinin ve görüntüsünün evin içinde sürekli bir varlık olmasını sağlamıştır.

Fallingwater'ın mimari tasarımı, Wright'ın "organik mimari" felsefesini yansıtmaktadır. Yapım zamanı ana yapı malzemesi olarak beton, doğal taş ve cam kullanılmıştır. Betonun yatay düzlemleri, şelalenin akışını yansıtan teraslar oluşturmakta ve bu teraslar çevredeki ağaçların ve kayalıkların üzerinde dengeli bir şekilde yerleşmektedir. Fallingwater'ın iç mekân tasarımı, dış mekânla güçlü bir ilişki kuracak şekilde düşünülmüştür. Büyük pencereler ve cam duvarlar sayesinde, iç mekânlar sürekli olarak dışarıdaki manzara ile bütünlük sağlamaktadır. Mobilyaların çoğu Wright tarafından özel olarak tasarlanmıştır ve evin genel estetiği ile uyumludur.

Ayrıca, iç mekânda kullanılan doğal taşlar ve ahşap detaylar, yapının çevresiyle uyumunu pekiştirmektedir.

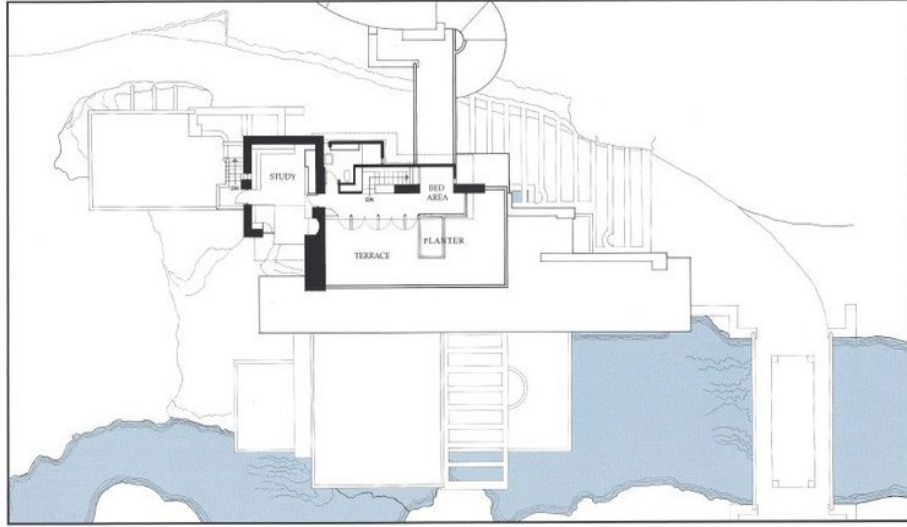

Şekil 5. 15. Fallingwater (Şelale Evi) Modeli (URL 44)

Şekil 5.15'te, LEGO parçaları kullanılarak oluşturulmuş Fallingwater (Şelale Evi) modeli görülmektedir. Bu model, Frank Lloyd Wright'ın ikonik yapısının küçük ölçekli bir temsilidir ve bazı temel tasarım özelliklerini yansıtmaktadır. LEGO parçalarıyla yapılan bu terasların genişliği, Wright'ın doğayla uyumlu mimari felsefesini vurgulamaktadır. Yapının şelale üzerinde nasıl dengelediğini anlamak için bu terasların yerleşim şeklini görmek önemlidir.

Fallingwater'ın doğal çevreyle entegrasyonu, yapıldığı ormanlık alandaki çevreye olan duyarlılığını ve doğayla uyumunu ön plana çıkarmaktadır. LEGO modelinde kullanılan ağaçlar ve bitkiler, bu entegrasyonu vurgulamak için özenle seçilmiş ve yerleştirilmiştir.

Wright'ın tasarımında doğayla iç içe olmanın ve çevreyi korumanın ne kadar önemli olduğunu anlamak için bu detaylar büyük bir önem taşımaktadır.

Şekil 5. 16. Fallingwater (Şelale Evi) Planı (URL 44)

Şelale üzerine kurulan bu ev, Wright'ın organik mimari anlayışının zirvesini temsil ediyor. Evin planı, şelaleyi dikkate alarak çevresindeki doğal öğeler ile birlikte mimari unsurların bir parçası haline gelmiştir. Yatay ve dikey alanların ustaca birleşimi, iç mekân ile dış mekân arasında akıcı bir geçiş sağlamıştır. Büyük cam pencereler, iç mekâna doğal ışık sağlarken, aynı zamanda çevrenin de görsel zenginliğini içeri taşımıştır. Fonksiyonel olarak, konut alanı olarak tasarlanan ev, oturma odaları, yatak odaları, mutfak ve diğer yaşam alanlarını içermektedir. Wright'ın yapı malzemeleri ve detaylarda doğal öğeleri kullanma yaklaşımı, Fallingwater'ı modern mimarinin başyapıtlarından biri haline getirmekte, özgün ve dengesiz simetrik olmayan kompozisyonlarla estetik bir bütünlük sunmaktadır.

Şekil 5. 17. Fallingwater (Şelale Evi) (URL 44)

Fallingwater'da misafir odası, Frank Lloyd Wright'ın organik mimari tarzının ve işlevselliğinin bir örneğidir. Yapı, şelalenin üzerine yerleştirilmiş olup, iç mekân düzenlemeleri doğal çevreyle entegre edilmiştir. Misafir odası genellikle konforlu bir konaklama sağlamak üzere tasarlanmıştır ve geniş cam pencerelerle doğal ışık alırken, çevrenin manzarasını içeri taşımaktadır. Wright'ın mobilya ve iç mekân detaylarında doğal malzemeleri tercih etme yaklaşımı, odanın estetik ve işlevsel bir bütünlük içinde olmasını sağlamaktadır. Misafir odası, Fallingwater'ın genel atmosferini yansıtan özgün tasarım öğeleriyle donatılmıştır, böylece ziyaretçilere benzersiz bir deneyim sunmaktadır.

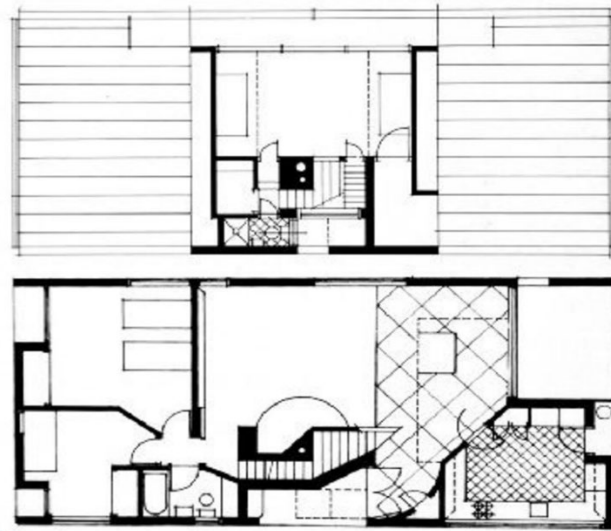
Şekil 5. 18. Fallingwater (Şelale Evi) Misafir Odası (URL 44)

5.1.5. Vanna Venturi House

Vanna Venturi House, Amerikalı mimar Robert Venturi tarafından 1962-1964 yılları arasında Pennsylvania, Chestnut Hill'de tasarlanan ve inşa edilen önemli bir yapıdır. Bu ev, postmodern mimarinin öncülerinden biri olarak kabul edilmekte ve modernist akımdan farklı bir yaklaşım sergilemektedir.

Ev, mimari konvansiyonlara meydan okuyan ve geleneksel formları yeniden yorumlayan bir tasarım anlayışıyla ortaya çıkmıştır. İnşa edildiği dönemde modernist minimalizme karşı çıkan bir duruş sergileyen Vanna Venturi House, karmaşık formlar, farklı ölçeklerdeki pencereler ve simgesel detaylarla karakterize edilmiştir. Bu ev özellikle, büyük bir tek gözlü pencere ve öne çıkan bir üçgen çatı formu ile dikkat çekmektedir.

Venturi, bu yapıda mimariyi eleştiren ve mimari öğelerin işlevsel olmanın ötesinde sembolik anlamlar taşıyabileceğini savunan bir görüş ortaya koymuştur. Vanna Venturi House, mimari tasarımın estetik ve sembolik boyutlarını vurgulayan bir başyapıt olarak kabul edilmekte ve mimarlık tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir.

Şekil 5. 19. Vanna Venturi House Planı (URL 45)

Ev, iki katlı bir yapıdır ve temelinde birçok simgesel ve sembolik öğe barındırmaktadır. Planı, karmaşık geometrik formlar ve farklı ölçeklerdeki pencerelerle karakterize edilmiştir. Vanna Venturi House'un iç mekân planı da geleneksel beklentilerden farklıdır. Ev, dış cephesindeki içeriden dışarı çıkan bacasıyla da dikkat çekmektedir. Bu unsurlar, yapıya simgesel bir imge kazandırmakta ve mimar

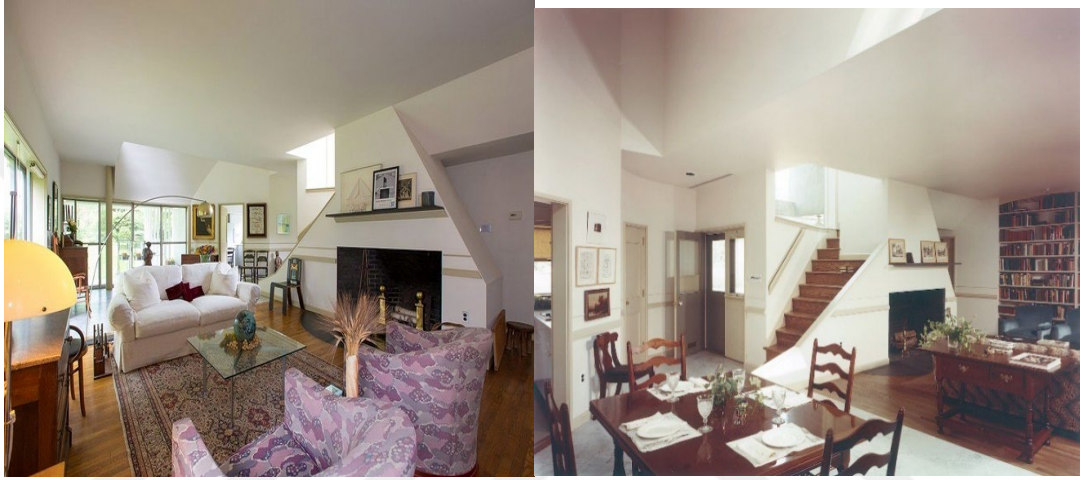
Robert Venturi'nin postmodernist tasarım yaklaşımının bir parçası olarak önemli bir rol oynamaktadır. Venturi, bu tür simgesel unsurları kullanarak geleneksel mimari form ve beklentileri sorgulamış ve evin dış cephesinde anlam katmanları oluşturmuştur. Vanna Venturi House'un planı, mimari düşüncede konvansiyonları sorgulayan ve estetik değerlerin yanı sıra sembolik anlamları da önemseyen bir yaklaşımı temsil etmektedir.

Şekil 5. 20. Vanna Venturi Evin Dış Görünümü (URL 45)

Vanna Venturi Evi, mimar Robert Venturi'nin postmodernizm ilkelerini yansıtan ve modernist akıma meydan okuyan bir yaklaşımı temsil etmektedir. Ev, geleneksel yapıların simetrisini reddederek üçgen bir çatı hattı ve asimetrik pencerelerle öne çıkmaktadır. Venturi, farklı malzemelerin ve renklerin kombinasyonunu kullanarak evin dış cephesinde mimari tezatlar oluşturmuştur. Burada tuğla duvarlarla birlikte beyaz pencere çerçeveleri ve kırmızı giriş kapısı gibi unsurlar görsel karmaşıklığı arttıran faktörlerdir. Aynı zamanda, evin simetrisiz düzeni ve beklenmedik pencereleriyle geleneksel ev tasarımına ironik göndermeler yapmakta, mimari konvansiyonları sorgulamaktadır. Ölçek ve oran oyunları dikkat çeken ev, büyük ve küçük pencereler arasındaki kontrastı vurgulamaktadır. İç mekânların dış mekânla bütünleşmesini sağlayan büyük pencereler ve teraslar, doğal ışığı içeri çekmekte ve evin çevresiyle entegrasyonunu güçlendirmektedir. Vanna Venturi Evi, mimari dilde çeşitliliği ve estetik özgürlüğü savunurken, geleneksel yapı kalıplarını sorgulayan ve onları yeniden yorumlayan bir manifestoyu temsil etmektedir. Bu da evin postmodern mimarinin öncü örneklerinden biri olarak kabul edilmesine olanak tanımaktadır.

Vanna Venturi Evi'nin iç mekânı, mimari çeşitlilik ve estetik ifadelerde özgürlüğü vurgulayan bir anlayışla tasarlanmıştır. Evin iç tasarımı, mekânın içinde yaşayanların ve misafirlerin rahatlıkla dolaşabileceği açık ve işlevsel bir düzen sunmaktadır. Venturi, iç mekânın detaylarında da dış cephenin karmaşıklığını yansıtan unsurlar kullanmıştır. Mobilya ve iç dekorasyonda da geleneksel yapı kalıplarını sorgulayan ve yeniden yorumlayan yaklaşımlar görülmektedir. Vanna Venturi Evi'nin iç mekânı, mimarın postmodernizm vizyonunu evin her ayrıntısında hissettiren, cesur ve özgün bir tasarım örneği olarak öne çıkmaktadır (Şekil 5.20).

Şekil 5. 21. Vanna Venturi Evin İç Görünümü (URL 45)

Vanna Venturi Evin iç tasarımı, bölücü elemanların kullanımıyla ilginç bir düzen ve işlevsellik sunmaktadır. İlk olarak, odanın sağ tarafında, açık bir bölme duvarı veya raf sistemi bulunmaktadır. Bu duvar veya raf sistemi, odayı iki farklı alan veya fonksiyonel alanlara bölmekte kullanılmaktadır. Böylece, odanın daha küçük bir bölümüne çalışma alanı veya depolama alanı gibi özel bir kullanım alanı oluşturulmuştur. Bölme duvarının kullanımı, odanın açık plan düzenini bozmadan farklı işlevlere sahip alanlar yaratma amacına hizmet etmektedir. Bu yaklaşım, mekânın kullanımını optimize etmek ve alanın çok yönlü kullanımını sağlamak için oldukça etkili bir yöntemdir. Diğer yandan, odanın sol tarafında büyük bir cam duvar veya sürgülü cam kapı bulunuyor. Bu cam duvar veya kapı, odanın iç mekânını dış mekânla birleştiren bir özellik taşımaktadır. Bu tarz bir düzenleme, odaya doğal ışık girişini artırırken, aynı zamanda genişlik hissi de vermektedir. Görsel olarak, odanın iç tasarımı minimalist ve modern bir estetik görünüm taşımaktadır. Duvarlarda kullanılan beyaz renk, mekânın ferahlığını artırırken, ahşap zemin kaplaması ve

mobilyalarda kullanılan doğal malzemeler, odanın sıcak ve davetkar bir atmosfere sahip olmasını sağlamaktadır.

Sonuç olarak, bu evin iç mekân tasarımı, bölücü elemanların ve açık plan düzeninin dengeli bir şekilde kullanıldığı, işlevsellik ve estetik unsurların başarılı bir biçimde bir araya getirildiği bir örnektir.

5.1.6. Evlerde Bölücü Elemanlara İlişkin Karşılaştırmalı Analiz

Gropius House, Villa Savoye, Farnsworth House, Fallingwater ve Vanna Venturi House gibi küçük ölçekli mekânlar, beş farklı ünlü mimar tarafından tasarlanmıştır. Bu yapılar, mimari açıdan çeşitli özelliklere sahiptir ve Strüktür Yapıları, Görsel İletişim Kontrolleri, İşlev Alternatifleri ve İnsan Ölçeğiyle İlişkiler gibi faktörler açısından karşılaştırılabilirler. Her bir yapının yapısal tasarımı, estetik ifadesi, kullanım işlevi ve insan deneyimi üzerindeki etkileri detaylı bir analizle incelenerek, bu mekânların mimari açıdan nasıl değerlendirildiği ve anlamlandırıldığı ortaya konulmaktadır.

Evler	Strüktür Yapılarına Göre	Görsel İletişim Kontrollerine Göre	İşlev Alternatiflerine Göre	İnsan Ölçeğiyle İlişkilerine Göre
Gropius House	Yapıya montaj gerektiren hareketli ve sabit bölücülerin kullanımı	Opak ve yarı geçirgen bölücü kullanımı	Çok işlevli sınırlayıcı bölücüler	İnsan ölçeğine göre rahat ve işlevsel olan alçak bölücüler
Villa Savoye	Yapıya montaj gerektiren hareketli ve temel duvar bölücülerden oluşan teraslı düzen	Opak bölücü kullanımı	Tek işlevli bölücülerin tercihi	İnsan ölçeğine göre yüksek bölücülerin kullanımı
Farnsworth House	Yapıya montaj gerektiren hareketli, kayar sistemli bölücü	Geçirgen camlar ve opak ahşap kullanımı	Alanların oluşmasına olanak tanıyan tek işlevli bölücü	İnsan ölçeğine göre mahremiyeti sağlamak amaçlı yüksek bölücüler
Fallingwater	Taş ve beton dokudan oluşan bölücü	Doğal malzemeler, su ve doğa unsurları	Doğa ile bütünleşmiş tasarım	Doğal çevre ile iç içe kullanılan bölücüler
Vanna Venturi House	Geometrik şekilli, yapıya montaj gerektiren ve montaj gerektirmeyen bölücü	Çeşitli malzemelerin kullanımı. Opak bölücülerin kullanımı	Çok yönlü yaşam alanlarına olan tanıyan bölücü kullanımı	Yüksek ve alçak bölücülerin uyumlu kullanımı

Tablo 5. 1. Evlere İlişkin Karşılaştırmalı Analiz

Tablo 5.1’de, modern mimarlık örneklerinden olan Gropius House, Villa Savoye, Farnsworth House, Fallingwater ve Vanna Venturi House’u çeşitli açılardan karşılaştırmalı bir şekilde incelenmektedir. İlk olarak, "Strüktür Yapılarına Göre" sütunu, her bir evin benzersiz yapısal özelliklerini vurgulamaktadır. Gropius House'un modern açık planları ve Fallingwater'ın organik entegrasyonu gibi örnekler bu sütunda öne çıkmaktadır.

"Görsel İletişim Kontrollerine Göre" sütunu, her evin görsel çekiciliğini ve mimari ifadesini değerlendirir. Örneğin, Villa Savoye gibi bazı evler düzgün hatlar ve minimalist formlarla sade ve etkileyici bir estetik sunarken, Farnsworth House doğal malzemeler ve cam duvarlarla iç mekâna doğal ışığı getirerek öne çıkar.

"İşlev Alternatiflerine Göre" sütunu, her evin iç mekân düzenlemelerinin kullanıcı ihtiyaçlarına nasıl cevap verdiğini gösterir. Gropius House'un esnek yaşam alanları ve ergonomik düzenlemeleri kullanıcı konforunu artırırken, Villa Savoye modern yaşam standartlarına uygun çözümler sunar.

Son olarak, "İnsan Ölçeğiyle İlişkilerine Göre" sütunu, her bir evin insan deneyimini nasıl şekillendirdiğini vurgular. Örneğin, Fallingwater doğal çevreyle bütünleşen tasarımıyla manzaralı ve rahat bir yaşam sunarken, Vanna Venturi House özgün ve dikkat çekici mimarisiyle insanların dikkatini çeker.

Bu karşılaştırmalı analiz tablosu, her bir evin mimari özelliklerini, estetik değerini, işlevselliğini ve insan deneyimini nasıl yansıttığını anlamamıza yardımcı olmaktadır. Her bir ev kendi benzersiz tasarım dilini ve mimari felsefesini gösterirken, tablo onların farklı açılardan nasıl değerlendirilebileceğini açıkça ortaya koymaktadır.

5.2. Orta Ölçekli Mekanlarda Bölücü Elemanların Kullanımı ve Değerlendirilmesi: Kütüphaneler.

İç mekânların tasarlanmasında kullanılan donatı elemanları önemli rol oynamaktadır. Bu donatı elemanları yerleşim şekillerine ve yerlerine göre bölücü elemanlar olarak ta kullanılmaktadır. Bu bölücü elemanlar farklı mekânlarda kullanılabilir. Bu tip donatı elemanlarının bölücü eleman olarak kullanıldığı mekânlardan biri de kütüphanelerdir. Kütüphanelerde kullanılan donatı elemanları insanların psikolojik, fizyolojik, anatomik açısından bütün ihtiyaçlarını karşılamalı ve bu şekilde tasarlanmalıdır (Çevik, 2015). İç mekânların tasarımı zamanı kullanılan donatı elemanı olan rafların

düzeni kullanıcıların hareketlerini kolaylaştıracak şekilde tasarlanmalıdır. Rafların dizimi, masa ve oturma birimlerinin düzenini de etkilemektedir (Edwards, 2009).

Kütüphanelerde kullanılan rafların tasarımı zamanı çoğunlukla ahşap ve metal malzemeler tercih edilmektedir (Hazırlar, 2004). Kütüphanelere yerleştirilen raflar esnek mekân konseptine göre hareket edebilecek şekilde tekerlekli olarak tasarlanmıştır. Günümüzde modern kütüphanelerdeki açık okuma alanlarında gün ışığının açısına bağlı olarak mekânların orta kısımlarında, pencerelerden uzakta raflar tercih edilmektedir (Prakumthong, 2014).

Kütüphanelerde yer alan okuma ve çalışma alanları gibi mekânlar kullanıcıların kendilerini rahat hissedebilmeleri için ve verimli vakit geçirebilmeleri için dikkat edilmesi gereken alanların başında gelmektedir. Bu tarz mekânlarda bireysel çalışma alanlarında kullanıcıların kendilerini rahat hissetmeleri açısından kısmen ya da tamamen sınırlama etkisini yaratmak için çeşitli donatı eleman tasarımları ortaya çıkmıştır. Kütüphanelerde kullanılan bu donatıların bölücü ve sınırlayıcı olarak kullanılması sayesinde okuyucunun diğer insanlarla olan iletişimi kısmen sınırlanmaktadır. Finlandiya Oulunkyla Kütüphanesinde bireysel çalışma alanlarında bu tip donatılar kullanılarak okuyucuların daha rahat zaman geçirmeleri için bir çalışma alanı yaratılmış, toplumla arasında sınır etkisi yaratılmıştır (Şekil 5.22.).

Şekil 5. 22. Finlandiya Oulunkyla Kütüphanesinde Bireysel Çalışma Alanı İçin Tasarlanmış Sınırlayıcı Donatı (URL 46).

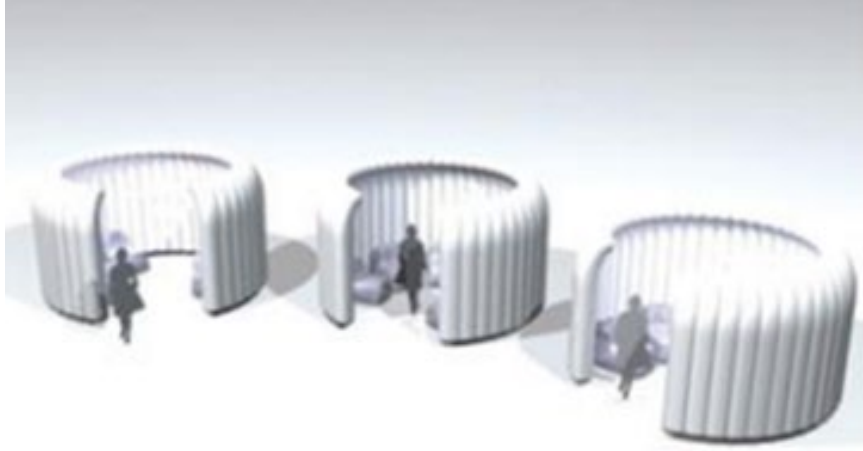
Kısmen sınırlayıcı donatılarla birlikte, aynı zamanda işitsel ve görsel açıdan maksimum derecede mahremiyetin oluşturulması için “kapsül” olarak tasarlanmış elemanlar, Kütüphanelerin iç mekânlarında belirli mesafelere koyularak mahremiyetin korunmasına olanak sağlamıştır. İç mekânlarda yerleştirilen kapsül alanların içerisinde çalışmak için masa, sandalye ve gerekli yardımcı elemanlar yerleştirilerek çalışanlar için konforlu bir alan yaratılmıştır. Toronto Halk Kütüphanesi'ne kapsül rotasyon öğeleri yerleştirilerek okuyucuların mahremiyetlerini koruyabilecekleri alanlar yaratıldı. Bu kapsüller sayesinde okuyucular kendilerini daha rahat hissedecek ve kendileri ile diğer okuyucular arasında bir sınır oluşturacaklardır (Şekil 5.23).

Şekil 5. 23. Toronto Halk Kütüphanesi, Kapsül Donatı Kullanımı (URL 46).

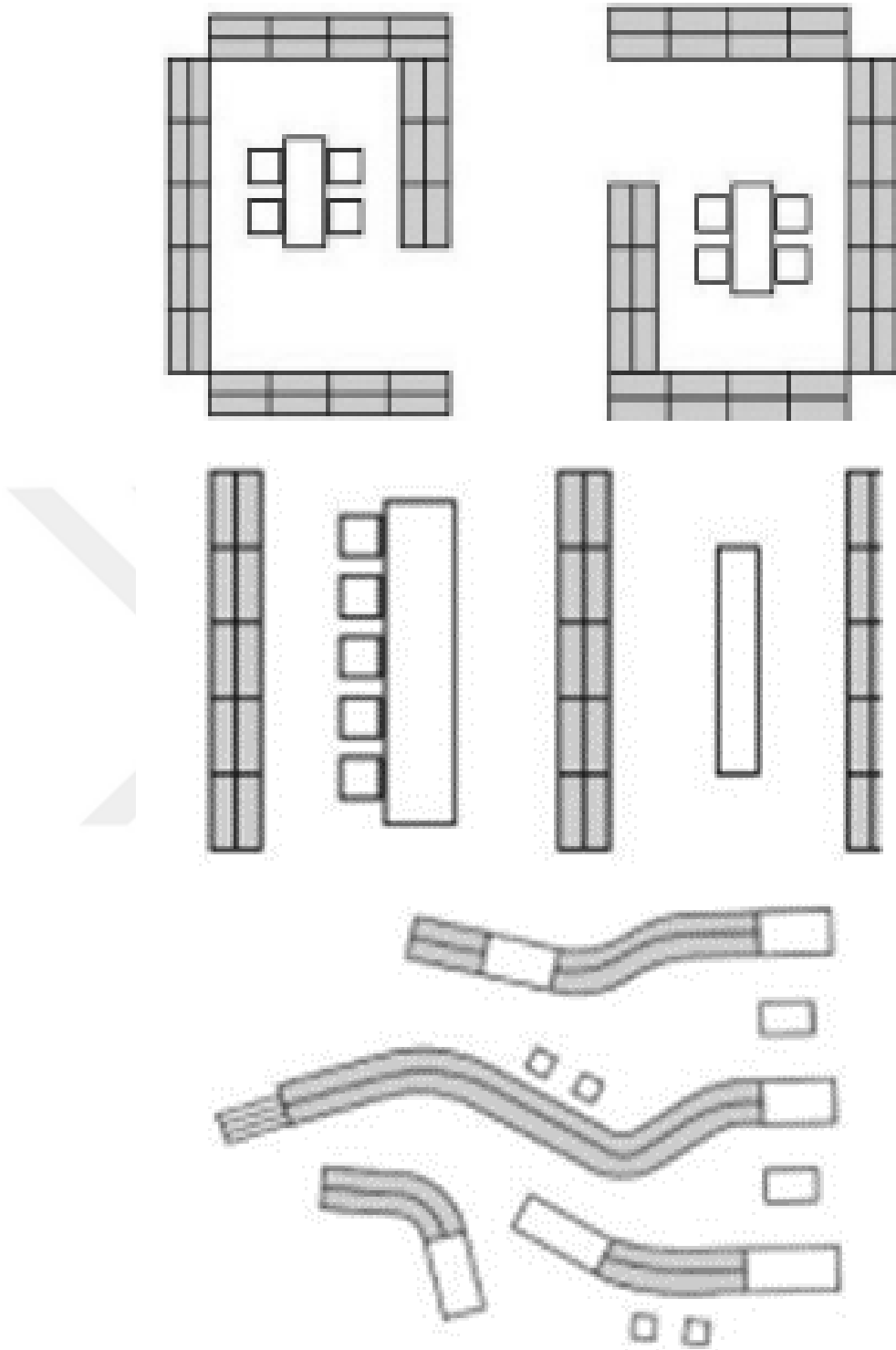
Petix (2017) gelecek yıllarda teknolojinin gelişmesi sayesinde kütüphanelerin açık planlara sahip bir şekilde tasarlanmasıyla birlikte, bu alanlarda mobil ekipmanların, hareket edebilir mobilyaların tasarlanmasının ve bu elemanların mekânın esnekliğine olanak sağlanmasının gerektiği belirtilmektedir (Peitx, 2017). Bu elemanlar sayesinde açık plana sahip kütüphanelerde bireysel ya da grup çalışmalarında kullanıcılar mahremiyetlerini istenen durumlar içinde “geçici yarı özel” alanlar vasıtasıyla koruyabilecekler (Watson, 2017). Şekil 5.24’de gösterilmiş örnekten anlaşıldığı gibi bu alanlar mekân içerisinde okuyucuların bir süreliğine diğer okuyucularla arasında işitsel ve görsel açıdan kısmen sınırlamalar oluşturmaktadır. Bu donatılar

okuyucuların çevresini tamamen sınırlamadığı için iletişimin tamamen koparmadığı, sosyal etkileşime izin verilen alanlar yaratmaktadır (Şekil 5.24).

Şekil 5. 24. Glasgow Caledonian Üniversitesi Saltire Merkezi Şişirilebilir “ıglolar” Konsepti ile Oluşturulan Çalışma Alanları (URL 46)

Prakumthong’un yorumuna göre 21. Yüzyıl kütüphane binalarının iç mekân tasarımında kullanılan donatı elemanları, raflar birbirilerine paralel, geometrik ve eğrisel olarak üç farklı şekilde yerleştirilip, düzenlenmektedir (Prakumthong, 2014), (Şekil 5.24.).

Şekil 5. 25. Kütüphanelerde Farklı Raf Dizimlerinin Planlaması (URL 46).

Worpole'nin yorumuna göre ise kütüphanelerde olan rafların düzeninin mekânın tasarımında yarattığı etkiye geçmiş yıllarda dikkat edilmekteydi. Şimdiki odern mimariye sahip olan kütüphanelerde ise mekânların düzenine, doğru şekilde

konumlanmasına ve yönlendirici tabelaların yerleşimine önem verilmektedir. Fakat yapmış olduğum literatür araştırması doğrultusunda, günümüzde olan kütüphanelerinde rafların dizimi oldukça önemli olmakta ve mekân içerisinde bölücü duvar, eleman olarak kullanılmaktadır. Bu sınırlayıcı elemanlar mekânda hızlı erişimi sağlamak için kullanılan tabelalar kadar önemli olup, iç tasarımda sınır belirlemek, gizlilik etkisi oluşturmak için kullanılmaktadır.

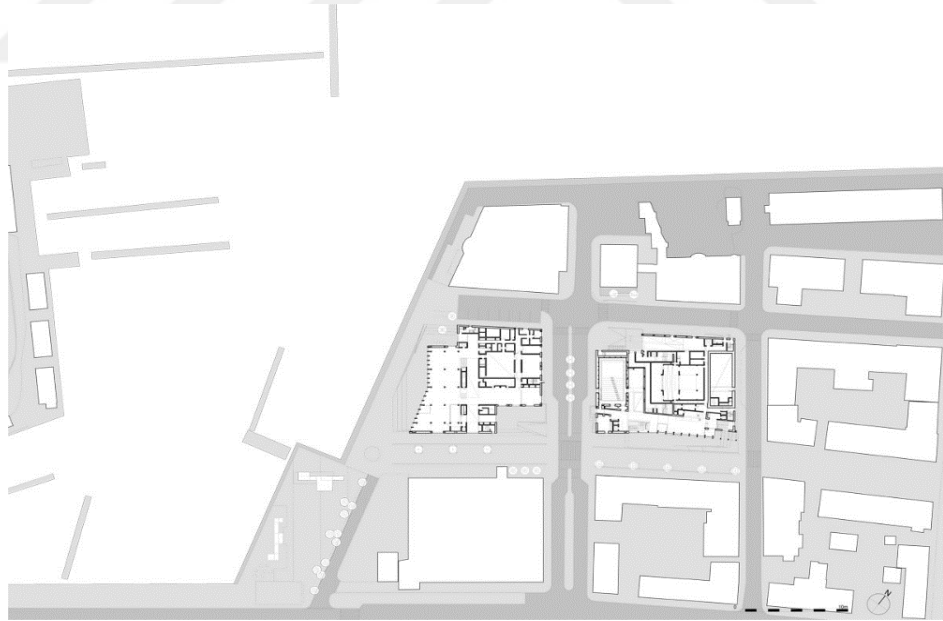
5.2.1. Bodo Halk Kütüphanesi

Bodo Halk kütüphanesi Norveç'te yerleşmektedir. Kütüphane, mümkün olduğunca havadar bir şekilde inşa edilmiş ve mobilyalar özellikle bu hafif ve havadar ortama uyacak şekilde seçilmiştir. Kütüphanede bulunan en önemli faktörlerden biri de mekânda aynı mobilyaların birçok varyasyonlarının bulunmasıdır. Çocuklar için düşünülmüş bölgede raflama sistemleri, çocuklara uygun bir boyutta iken, yetişkinler için düşünülmüş bölgede aynı mobilyaları yetişkinlere göre uyarlanmıştır. Bu tarz dizilim kütüphanenin tamamına uygulanmaktadır. Kütüphane kendinde üç oditoryum ve konser salonu barındırmaktadır. Yerden tavana camlarla kaplı olan kütüphanenin manzarası şehrin limanlarına bakmaktadır. Bu kütüphanede yerleştirilen donatı elemanı olan raflar paralel şekilde yerleştirilmektedir. Bu raflar mekân içerisinde bölücü eleman olarak kullanılmış, aynı zamanda kullanıcıların ihtiyaçlarına amaçlanarak işlevsel olarak tasarlanmıştır. Rafların tasarımı insan ölçeğiyle ilişkilerine göre alçak bölücü olarak tasarlanmıştır. Kullanılan bölücü raflar okuyucular arasında belirli sınırlar yaratarak kullanıcılar için rahat okuma alanı yaratmaktadır (Şekil 5.26.).

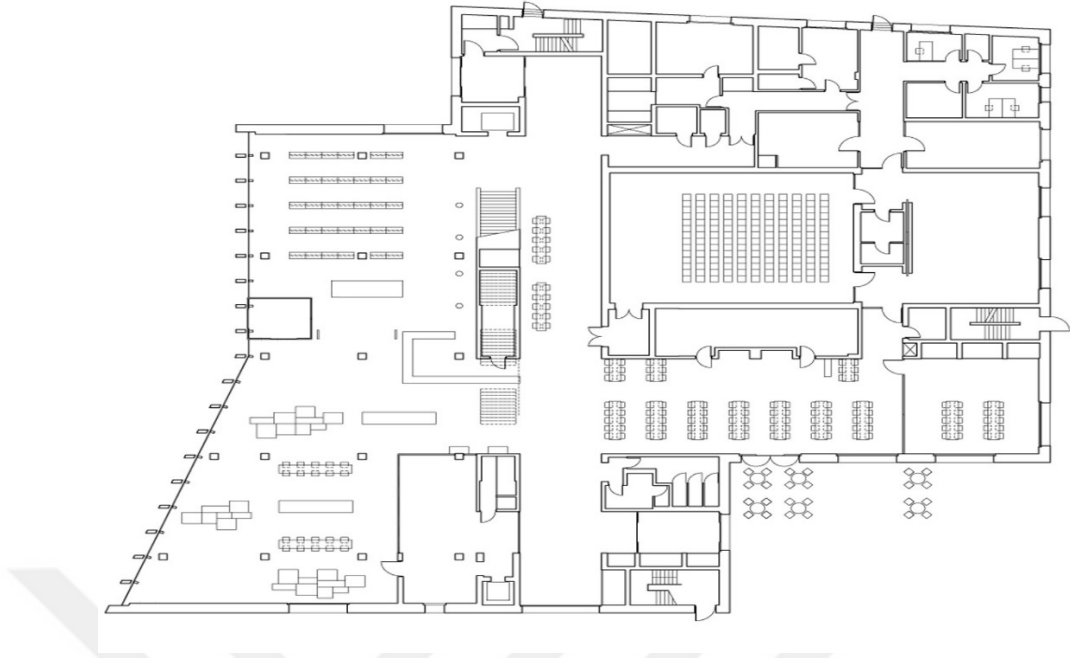

Şekil 5. 26. Bodo Halk Kütüphanesi Rafların Bölücü Olarak Parelel Dizimi (URL 46).

Bina, esnek bir performans alanı, bir galeri, çok amaçlı bir oda ve bir kafeyi de içeren bir dizi diğer topluluklar fonksiyonuna sahiptir. Bunlar, şehir sokaklarına bakan bir dizi oda olarak tanımlanmıştır. Binanın en üstündeki çocuk kütüphanesi, kullanıcılara daha samimi bir ortam sunmaktadır.

Şekil 5. 27. Bodo Halk Kütüphanesinin Site Planı (URL 47).

Şekil 5. 28. Bodo Halk Kütüphanesinin Zemin Kat Planı (URL 47).

Çocuklar için oturup okuyabilecekleri minyatür evler ile kütüphane kullanıcılar için daha samimi bir ortam sağlamaktadır.

Kütüphanenin zemin katında şık bir kafe, çocukların sanat eserlerinin ve sergilerinin yer aldığı bir galeri alanı, kütüphane koleksiyonları ve okuma alanları bulunmaktadır.

Şekil 5. 29. Bodo Halk Kütüphanesinin Zemin Katı (URL 47).

Kütüphanede yerleşen tam boy pencereler, kütüphanenin hemen hemen her yerinden limana doğru manzaranın görünmesine olanak sağlarken, aynı zamanda doğal ışığın iç

mekânlara ulaşmasına da izin vermektedir. Kütüphanenin üst katlarında daha fazla çalışma alanları, bilgisayarlar ve çocuklar için oyun alanları bulunmaktadır.

5.2.2. DOK Halk Kütüphanesi

Geleneksel olarak kütüphaneler, sessizlik ve huzur ortamıyla özdeşleştirilmiştir; kütüphanecilerin katı kurallarla "Şışt" çekme imajı, bu algıyı pekiştirmiştir. Ancak, DOK Halk Kütüphanesi Konsept Merkezi, bu beklentiye radikal bir şekilde tersine çevirmiştir. İnsanların müzik dinlemelerine olanak tanıyan dinleme istasyonu bölmeleri gibi inisiyatiflerle, kütüphane kullanıcılarına asıl önceliğin onların rahatlığı ve kişisel tercihleri olduğunu göstermektedir. Video oyunları, dönüşümlü sanat koleksiyonu, piyano, heyecan verici programlar, çocuklara yönelik oyuncaklar, çizgi romanlar için aydınlık bir oda, bir kafe ve aşk romanlarına ayrılmış canlı kırmızı bir odanın tamamıyla DOK, ilham verici ve eğlenceli bir yer haline gelmektedir.

Şekil 5. 30. DOK Halk Kütüphanesi Okuma Odası (URL 53).

DOK Halk Kütüphanesinde bölücü olarak kullanılan raflar ise geometrik şekilde dizilmiştir. Bu forumda dizilmiş raflar, kullanıcıların kitap okumak için düşünülmüş alanlarını kütüphanenin diğer alanlarında ayırarak sınırlamıştır (Şekil 5. 31).

Şekil 5. 31. DOK Halk Kütüphanesinde Rafların Bölücü Olarak Geometrik Dizimi (URL 54).

Şekil 5. 32. DOK Halk Kütüphanesinin Giriş Bölümü (URL 55).

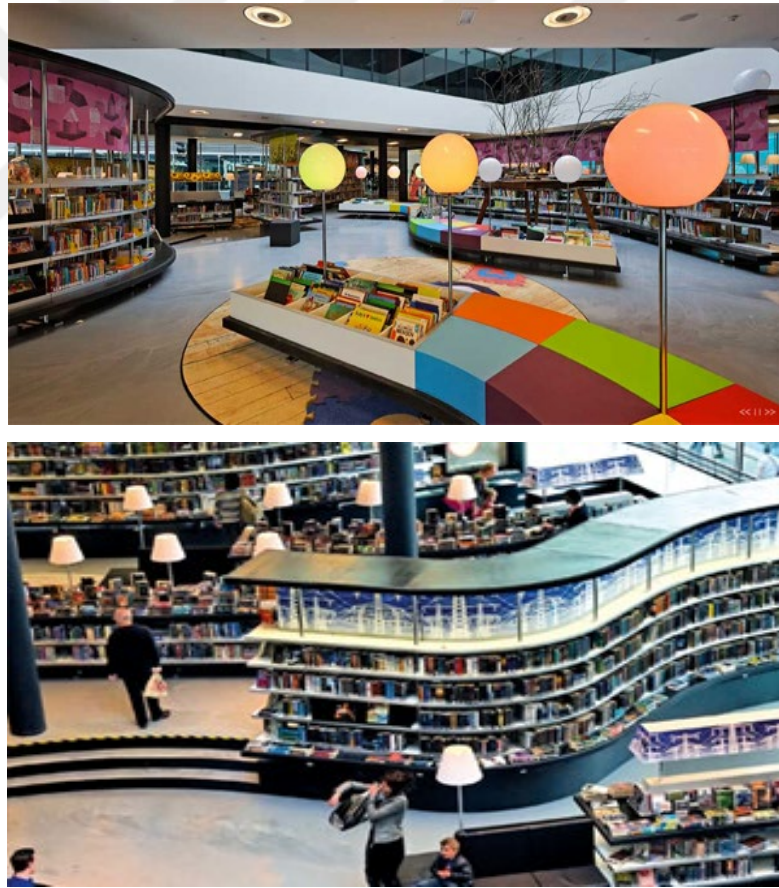
Kütüphanenin amacı, insanlar için daha fazla alan yaratmak ve kitapları pragmatik bir şekilde depolamaktır. Birçok kitap rafı tekerleklerle donatılmıştı. Bu hareketli raflar kolayca yeniden düzenlenebilir ve ziyaretçilerin istedikleri gibi hareket ettirmelerine izin vermekte, okumalar ve diğer programlar için alan açabilmekte olanak sağlamaktadır.

5.2.3. Almere Halk Kütüphanesi

Hollanda'nın Almere şehrinde bulunan bu yeni halk kütüphanesi, Almere Stad, Almere Haven, Almere Buiten ve Almere Poort olmak üzere dört farklı şubeden oluşmaktadır. Toplamda yaklaşık 210 bin kişilik bir nüfusa hizmet veren bu kütüphane, tanınmış mimarlık firması Meyer en van Schooten (MVSA) Architects tarafından

tasarlanmıştır. Sadece kitap okuma ve erişimi sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda internet erişim alanları, kafe, çalışma alanları ve multimedya bölümü gibi çeşitli tesisler de içermektedir. Bu sayede kütüphane, geniş bir kitleye hitap ederek farklı ihtiyaçları karşılayan bir merkez haline gelmiştir. Bu tesisler, bireylerin bilgiye erişiminin yanı sıra sosyal etkileşim ve öğrenme imkanlarını da artırmaktadır.

Kütüphanelerde rafların eğrisel olarak dizimine örnek olarak Almere Halk Kütüphanesinin iç mekânı tadarımı zamanı kullanılmış rafları gösterebiliriz. Kütüphanenin rafları tasarımcı Meyer en van Schooten Architects tarafından tasarlanmıştır. Projenin tasarlanması zamanı odaklanan konulardan biri de tüm kamusal mekânların halk kütüphanesinin içerisinde bütünleşmesidir. Kütüphanenin iç mekân tasarımı 5000 lineer metrelik kitap rafları ve onlara eşlik eden tezgahlar, internet alanları, okuma kafesi, çalışma alanlarından oluşmaktadır (Şekil 5.33.)

Şekil 5. 33. Almere Halk Kütüphanesinin İç Mekân Görseli (URL 56).

Kütüphanenin iç mekân tasarımında kullanılan donatı elemanı olan kitaplıklar kıvrımlı formuyla kütüphanenin şeklini belirlemekte, aynı zamanda farklı kişilikler için maceralı bir alan yaratmaktadır. Kitaplıkların bu kıvrımlılığı mekâna aynı zamanda

estetik bir görünümde kazandırmıştır (Şekil 5.34). Aynı zamanda kütüphanenin iç mekân tasarımında merdivenler kullanılmış, bu merdivenler mekânlara arasında sınır yaratarak, aynı zamanda mekânlar arasında farklı geçiş sağlamıştır.

Şekil 5. 34. Almere Halk Kütüphanesinde Rafların Bölücü Olarak Eğrisel Dizimi (URL 57).

Tasarlanmış raflar kütüphanenin iç mekânında bölücü eleman olarak kullanılmıştır. Bu elemanlara oturma birimleri, masalar, vb gibi birimler eklenmiş ve kullanıcılar için çok işlevsellik açısından da önemli tasarım olmuştur. Kütüphanenin iç mekânında kullanılan raflar hem alçak, hem de yüksek ölçeklerde olan bölücü eleman olarak tasarlanmıştır (Şekil 5.35).

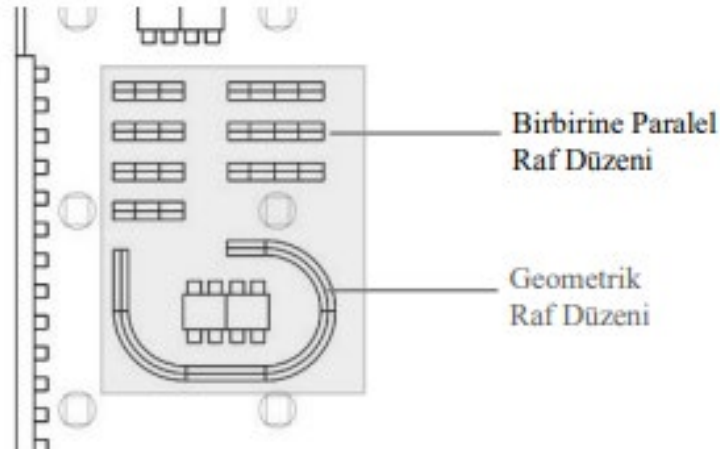
Şekil 5. 35. Almere Halk Kütüphanesinde Rafların Bölücü Olarak Eğrisel Dizimi (URL 57).

5.2.4. Tainan Halk Kütüphanesi

Tainan Halk Kütüphanesinin yapımı 2018 yılında başlamış ve 2021 yılının ocak ayında sonlanmıştır. Bu kütüphane Tayvan'ın en eski şehri olan Tainan'da yerleşmektedir. Tainan halk kütüphanesi MAYU ve Mecanoo Mimarlık Ofisleri tarafından tasarlanmıştır. Girişte karşılama masası, gazete ve dergi okuma alanı ile birlikte konukları karşılayan bir alan bulunmaktadır. Ayrıca, çocuklar için özel olarak

tasarlanmış yaratıcı kitaplıklar ve açık havada oyun oynayabilecekleri bir alanda mevcuttur. Bu katta ayrıca, öğrencilerin 7 gün 24 saat boyunca çalışabilecekleri bir çalışma odası da bulunmaktadır. Bu odanın ayrıca kendine ait girişi mevcuttur ve öğrencilerin rahat ve sessiz bir ortamda çalışmalarına imkân tanımaktadır. Binanın üst katlarında ise çeşitli alanlar bulunmaktadır. Bunlar arasında medya kütüphanesi, gençler için özel olarak tasarlanmış bir kütüphane, Tainan Anıt Sergisi, Japon Koleksiyon Arşivi ve Tayvanlı yazarların kitaplarını içeren bir miras koleksiyonuna adanmış bir kat yer almaktadır. Ayrıca, tiyatro salonu, konferans salonu ve sanat galerisi gibi çeşitli kültürel etkinliklerin düzenlenebileceği alanlar da mevcuttur. Bu katlar, ziyaretçilere geniş bir kültürel deneyim sunar ve kütüphanenin farklı ihtiyaçlarına hitap eder. salonu ve sanat galerisi yer almaktadır.

Kütüphanenin üçüncü katında bireysel çalışma alanı, okuma alanı, etkinlik alanı, sergi alanı, arşiv ve dört tane teras bulunmaktadır. Bu katta olan açık okuma alanındaki raflar geometrik raf dizimine uygun şekilde dizilerek formun ortasında bulunan çalışma masasının etrafını sınırlamış ve burada çalışan kişiler için özel alan etkisi yaratmıştır. Burada olan raflar geometrik dizimle birlikte, aynı zamanda bir birilerine paralel şekilde de dizilmiştir. Tainan Halk Kütüphanesinde yerleşen açık okuma alanının planı şekil 5.36'da verilmiştir.

Şekil 5. 36. Tainan Halk Kütüphanesi Raf Düzeni (URL 59)

Raf düzeni rafların geometrik ve birbirine paralel olarak diziminden oluşmuştur. Mekânda görsel açıdan mahremiyeti sağlamak amaçlı geometrik dizime sahip olan raflar mekânın merkezinde yerleştirilerek okuma alanı yaratmıştır. Mekânda sınırlanmış okuma alanında başka, birbirine paralel şekilde dizilmiş rafların arasında da okuma alanları oluşturulmuştur. Ayrıca, bu raflar arasında yeterli boşluk bırakılmış

ve koridorlar oluşturularak ziyaretçilerin rahatça hareket etmesini sağlanmıştır. Rafların yüksekliği ve aralığı, kütüphane iç mekânının genel düzeni ve kullanıcıların ihtiyaçlarına göre tasarlanmıştır. Fonksiyonları birbirinden ayırmak amacıyla mekânın tüm yüzeylerinde malzeme ve renk farklılığına dikkat edilmiştir (Şekil 5.37).

Şekil 5. 37. Tainan Halk Kütüphanesi (URL 60).

Tainan Halk Kütüphanesi'nin iç mekânının tasarımı, kullanıcı deneyimini iyileştirmek ve etkili bir okuma ortamı sağlamak için özenle planlanmış gibi görünmektedir. İç mekânın genel tasarımı, rahatlık ve kullanılabilirlik sunmak için dikkatli bir şekilde tasarlandığı görünmektedir. Ayrıca, kütüphanede oturma alanları ve çalışma masaları gibi mobilyalar, kullanıcılara kitapları inceleme ve araştırma yapma konusunda uygun bir ortam sunmaktadır. Bu alanlar, kullanıcıların rahatça oturup kitap okuyabilecekleri veya çalışabilecekleri şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca, grup çalışma odaları gibi özel alanlar da kullanıcıların işbirliği yapabileceği ve birlikte çalışabileceği ortamlar sunmaktadır. Kütüphane iç mekânının genişliği ve aydınlığı, kullanıcıların konforunu artırır ve daha uzun süreler boyunca kütüphanede vakit geçirmelerine olanak tanımaktadır. Yüksek tavanlar ve geniş pencereler, doğal ışığın içeri yayılmasını sağlar ve mekânda ferah bir atmosfer oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, Tainan Halk Kütüphanesi'nin iç mekân tasarımı, kullanıcıların konforunu ve memnuniyetini ön planda tutarak etkili bir okuma ve çalışma ortamı sunmaktadır. Kitap raflarının düzeni, mobilyaların yerleşimi ve mekânın genel düzenlemesi, okuyuculara kolaylık sağlar ve kütüphanede verimli bir deneyim yaşamalarını sağlamaktadır.

5.2.5. Freiburg Kütüphanesi

Freiburg Kütüphanesi, 2015 yılında devlet üniversitesinin kütüphanesi olarak Almanya'nın Freiburg kentinde hizmete verilmiştir. Kütüphane, tasarımı için açılan yarışmayı kazanan Degelo ve Itten Brechbühl mimarlık ofisleri tarafından tasarlanmıştır. Kütüphane 41.673 m² kapalı alana sahiptir. Kütüphanenin birinci katında bireysel ders çalışma alanı, açık okuma salonu, grup çalışma odası ve idari birim bulunmaktadır. Genel olarak bakıldığı zamanda kütüphanelerde olan grup çalışma alanları rahat çalışmaya izin verecek büyüklüktü tasarlanmalıdır. Bu tip mekânlarda ses seviyesinin değişmesinden dolayı kısmen ya da tamamen sınırlandırılması gereken alanlar oluşturulmaktadır. Bu tip alanlar hem çalışanlar için hem de diğer kullanıcılar için daha konforlu çalışma imkanları sunmaktadır. Bu alanlar tefriş düzenlemesi ile mekânın diğer kısımlarından sınırlandırılarak ayrılmış ve grup çalışma alanı olarak tasarlanmıştır. Bu tasarlanmış tefrişler sayesinde işitsel ve görsel açıdan kısmen sınırlandırılmış alanlar oluşturulmuştur (Şekil 5.38).

Şekil 5. 38. Freiburg Kütüphanesi (URL 60).

Grup çalışma alanları, kütüphanenin iç mekânında ziyaretçilere etkileşimli ve işbirlikçi çalışma imkânı sunmak amacıyla özel olarak tasarlanmıştır. Bu alanlar, genellikle büyük masalardan oluşur ve etrafında sandalyeler bulunmaktadır. Masaların genişliği ve düzeni, grup üyelerinin rahatça yerleşip işbirliği yapmalarını sağlamaktadır. Bu alanlar, sessiz çalışma alanlarından net bir şekilde ayrılarak grup çalışmalarını desteklemektedir.

Kütüphanede kitap raflarının dizilimi, ziyaretçilere verimli bir kullanım sağlamak ve kitapları kolayca erişilebilir hale getirmek amacıyla özenle planlanmıştır. Bu raflar genellikle ortada veya arka planda yer almakta ve diğer alanlarla uyumlu bir

düzenleme içinde bulunmaktadır. Rafların yüksekliği ve genişliği, kitapların düzgün bir şekilde sığması ve kolayca erişilebilmesi için optimize edilmiş gibidir. Kitapların raflara dik olarak yerleştirilmesi ve başlıklarının net bir şekilde görünür olması, ziyaretçilerin istedikleri kitapları kolayca bulmalarını sağlamaktadır. Ayrıca, kitap raflarının iki katlı olarak düzenlenmiş olması, kütüphanenin daha geniş bir kitap koleksiyonunu barındırabilmesine ve ziyaretçilere daha fazla seçenek sunabilmesine olanak tanımaktadır. Bu düzenleme, kütüphanenin içindeki alanların akışını korurken ziyaretçilere rahat bir dolaşım imkânı sağlamaktadır. Kitapların düzenli ve organize bir şekilde sergilenmesi, ziyaretçilerin kütüphane deneyimini daha keyifli hale getirir ve istedikleri kitapları kolayca bulmalarına yardımcı olmaktadır. Sonuç olarak, kitap raflarının düzeni, kütüphanenin kullanımını kolaylaştırmak ve ziyaretçilere rahat bir ortam sunmak için başarılı bir şekilde tasarlanmıştır (Şekil 5.39).

Şekil 5. 39. Freiburg Kütüphanesinde Kitap Raflarının Dizilimi (URL 62)

Genel olarak kütüphanenin iç mekân tasarımını değerlendirdiğimizde, modern tasarımı ve işlevselliğiyle dikkat çeken bir atmosfere sahip olduğu görülmektedir. Ferah ve aydınlık bir ortam, geniş pencerelerden gelen doğal ışıkla desteklenirken, kullanıcılarına rahat ve davetkar bir atmosfer sunmaktadır. Kitap raflarının düzenli ve optimize edilmiş bir şekilde yerleştirilmesi, ziyaretçilerin istedikleri kitapları kolayca bulmalarını sağlarken, grup çalışma alanları ve bireysel çalışma masaları da öğrencilere çeşitli çalışma seçenekleri sunmaktadır.

5.2.6. Kütüphanelerde Bölücü Elemanlara İlişkin Karşılaştırmalı Analiz

Bodo Halk Kütüphanesi, DOK Halk Kütüphanesi, Almere Halk Kütüphanesi, Almere Halk Kütüphanesi ve Freiburg Kütüphanesi gibi orta ölçekli mekânlar, yapısal

özellikler, görsel iletişim stratejileri, işlevsel çeşitlilikler ve insan ölçeğiyle ilişkiler gibi kriterler üzerinden karşılaştırılacak ve analiz edilecektir.

Tablo 5.2. Kütüphanelere İlişkin Karşılaştırmalı Analiz

Kütüphaneler	Strüktür Yapılarına Göre	Görsel İletişim Kontrollerine Göre	İşlev Alternatiflerine Göre	İnsan Ölçeğiyle İlişkilerine Göre
Bodo Halk Kütüphanesi	Yapıya montaj gerektirmeyen bölücüler kullanılmıştır. Kullanıcıların ihtiyacını göz önünde bulundurarak tekerlekli olarak tasarlanmıştır.	Opak bölücüler tercih edilerek okuyucular için konforlu alanlar yaratılmıştır.	Çok işlevli bölücüler kullanılarak depolama alanları yaratılmıştır.	İnsan Ölçeğiyle ilişkilerine göre alçak bölücülerin kullanımı tercih edilmiş ve kullanıcıların rahatlığına olanak tanınmıştır.
DOK Halk Kütüphanesi	Yapıya montaj gerektirmeyen bölücüler kullanılmıştır. Bölücülerin tasarımında hareketlilik özelliğine dikkat edilmiştir.	Geometrik şekilde dizilmiş raflar opak bölücüler olarak tercih edilerek okuyucular arasında sınır yaratmıştır.	Kullanıcıların depolama alanı olarak kullanabilecekleri çok işlevsel bölücüler tercih edilmiştir.	İnsan Ölçeğiyle ilişkilerine göre alçak bölücülerin kullanımı tercih edilmiştir.
Almere Halk Kütüphanesi	Yapıya montaj gerektirmeyen bölücülerin kullanımına üstünlük verilmiştir.	Opak bölücüler tercih edilerek okuyucular arasında mahremiyet algısı yaratılmıştır.	Raflara oturma elemanları eklenerek kullanıcılar için çok işlevsel bölücü aklar kullanılmıştır.	İnsan Ölçeğiyle ilişkilerine göre hem alçak hem de tavana kadar olan raflar kullanılmıştır.
Tainan Halk Kütüphanesi	Yapıya montaj gerektirmeyen bölücüler kullanılmıştır.	Paralel ve geometrik raf dizimine sahiptir. Geometrik şekilde yerleştirilmiş opak bölücüler tam merkezde yerleştirilerek okuyucular için sınırlayıcı alan yaratılmıştır.	Çok işlevli bölücüler kullanılarak.	İnsan Ölçeğiyle ilişkilerine göre hem alçak hem de tavana kadar olan raflar kullanılmıştır.
Freiburg Kütüphanesi	Yapıya montaj gerektiren sabit bölücülerin ve montaj gerektirmeyen bölücülerin kullanımına yer verilmiştir.	Opak bölücüler tercih edilmiştir.	Kullanılan bölücüler oturma elemanları eklenerek çok işlevli bölücülerin kullanımına özen gösterilmiştir.	İnsan Ölçeğiyle ilişkilerine göre hem alçak hemde tavana kadar olan raflar kullanılmıştır.

Tablo 5. 2. Örnek Kütüphanelerin Bölücüler Üzerinden Değerlendirilmesi

Tablo 5.2’de, beş farklı kütüphanenin (Bodo Halk Kütüphanesi, DOK Halk Kütüphanesi, Almere Halk Kütüphanesi, Tainan Halk Kütüphanesi, Freiburg Kütüphanesi) çeşitli tasarım ve düzenleme özelliklerini karşılaştırmaktadır. Her bir kütüphane, kullanıcı dostu tasarım, esnek düzenlemeler ve estetik özellikler açısından değerlendirilmektedir.

Bodo Halk Kütüphanesi, paralel dizilim ile okuyucular arasında sınırlar oluşturarak rahat okuma alanları yaratmaktadır. Kullanıcıların rahatlıkla erişebileceği yükseklikte düzenlenmiş raflama sistemi ve çocuklar için özel bölümler mevcuttur. Ahşap malzeme kullanılarak çoğunlukla açık tonlar tercih edilmektedir.

DOK Halk Kütüphanesi ve Almere Halk Kütüphanesi, belirli bölmeler ve alanlar oluşturarak kullanıcıların farklı ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Her iki kütüphanede de kullanıcı dostu yükseklik ve düzenlemeler mevcut olup, çocuklar için ayrılmış alanlar bulunmaktadır. Fonksiyonel ve esnek mobilya düzenlemeleri bulunurken, doğal ışık ve manzara sunan pencereler mevcuttur. DOK Halk Kütüphanesi ahşap ve demir malzeme kullanırken, Almere Halk Kütüphanesinde ahşap malzeme kullanımına yer verilmiştir. Her iki kütüphanede de çoğunlukla koyu ve sıcak tonlar tercih edilmektedir.

Tainan Halk Kütüphanesinde insan ölçeğiyle ilişkilendirilmiş raflar kullanılmaktadır. Ahşap ve farklı malzemeler kullanılarak bölücü yüzeyler arasında sıcak renkler tercih edilmektedir.

Freiburg Kütüphanesi, daha geleneksel raflama sistemleri kullanmakta ve bu raflar standart yükseklığe sahip olmaktadır. Ahşap malzeme ve kaplama için deri kumaş kullanılarak çoğunlukla açık tonlar ve kahve rengi tercih edilmektedir.

Tablodan görüldüğü üzere, kütüphanelerde bölücü elemanlarda en çok ahşap malzeme kullanılmaktadır. Ahşap malzemenin tercih edilme nedenleri çeşitli avantajlarıyla ilişkilendirilebilir. İlk olarak, ahşap malzeme estetik açıdan sıcak ve davetkar bir atmosfer yaratmaktadır. Bu özellik, kullanıcıların kütüphanede daha rahat ve huzurlu hissetmelerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, ahşap malzeme doğal bir görünüme sahiptir ve çoğu iç mekân tasarımına kolayca uyum sağlamaktadır. Kütüphanelerde kullanılan ahşap bölücüler, genellikle diğer malzemelerle de kombinlemektedir. Örneğin, DOK Halk Kütüphanesi ahşap ve demir malzemeyi birlikte kullanarak hem dayanıklılığı artırmış hem de modern bir görünüm elde edilmiştir. Freiburg

Kütüphanesi ise ahşap malzeme ve deri kumaş kaplamalar kullanarak daha geleneksel ve lüks bir atmosfer yaratmıştır. Bu kombinasyonlar, kütüphanelerin hem estetik hem de fonksiyonel ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Tablodaki verilere göre, kütüphanelerde genellikle çok işlevli bölücülerin kullanımına yer verilmiştir. Bu tarz bölücüler, kullanıcılar için daha depolanabilir ve kullanılabilir alanların yaratılmasına olanak vermektedir.

Sonuç olarak, tablo, her kütüphanenin farklı tasarım ve düzenleme özelliklerini vurgulayarak kullanıcı ihtiyaçlarına göre düzenleme yapılmasına dikkat çekmektedir. Kütüphanelerin her birinde, kullanıcı dostu ve esnek düzenlemelerle birlikte, görsel geçirgenlik ve uygun malzeme kullanımı öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, her bir kütüphanenin özgün tasarım özelliklerine sahip olduğunu ve bu tasarımların kullanıcı ihtiyaçlarına uygun şekilde düzenlenmesinin kritik bir öneme sahip olduğunu görmekteyiz. Kullanıcı dostu ve esnek düzenlemelerin yanı sıra, görsel geçirgenlik ve uygun malzeme seçimi de kütüphanelerin mekânlarının etkili bir biçimde kullanılmasına yardımcı olmaktadır. Bu farklı faktörlerin birleşimi, kütüphanelerin kullanıcılar için daha davetkar ve işlevsel hale gelmesini sağlar ve bu da kütüphane deneyiminin daha olumlu bir şekilde gelişmesine katkı sağlamaktadır.

5.3. Büyük Ölçekli Mekanlarda Bölücü Elemanların Kullanımı ve Değerlendirilmesi: Havalimanları

Büyük ölçekli mekanlarda bölücü elemanların kullanımı, mekânın işlevselliğini, estetiğini ve kullanıcı deneyimini önemli ölçüde etkileyen bir konudur. Bölücü elemanlar, alanı daha verimli kullanmak, mahremiyet sağlamak, ses yalıtımı yapmak ve estetik bir düzen oluşturmak amacıyla kullanılmaktadır. Havalimanlarında bölücü elemanların kullanımı, çeşitli fonksiyonel ve estetik amaçlar için kritik önem taşır. Güvenlik, yolcu akışını yönetme, mahremiyet sağlama, ses yalıtımı ve estetik gibi faktörler göz önünde bulundurularak çeşitli bölücü elemanlar tercih edilmektedir. Örneğin, güvenlik kontrol noktaları ve bilet kontrol alanlarında cam duvarlar ve fiziksel bariyerler kullanılarak güvenlik ve şeffaflık sağlanmaktadır. Bekleme salonları ve VIP alanlarında mahremiyet ve konfor için paravanlar ve bitki duvarları tercih edilirken, restoran ve kafe alanlarını ayırmak için dekoratif bölücüler kullanılmaktadır. Ses yalıtımı sağlamak amacıyla akustik paneller ve ses yalıtıcı duvarlar, gürültülü alanları sessiz çalışma ve dinlenme bölgelerinden ayırmaktadır. Bölücü elemanların

seçimi ve yerleştirilmesi sürecinde, bu elemanların fonksiyonelliği, esnekliği, estetiği ve dayanıklılığı dikkatle değerlendirilmektedir. Böylece, yolcuların ve personelin konforu ile güvenliği artırılarak, havalimanının verimli kullanımı sağlanır ve estetik açıdan hoş bir ortam yaratılmaktadır.

Çalışmanın bu kısmında, büyük ölçekli mekanlarda bölücü elemanların kullanımı ve değerlendirilmesi Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı, İstanbul Havalimanı, Changi Havalimanı, Orlando Uluslararası Havalimanı, Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı olmak üzere 5 beş havalimanı üzerinden yapılacaktır.

5.3.1. Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı

Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı, Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de bulunan modern bir havalimanıdır. Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı'nı, 2014 yılında tamamlanarak kullanıcıların hizmetine açılmıştır. Havalimanının tasarımı, dünyaca ünlü İngiliz mimarlık firması Autoban tarafından gerçekleştirildi. Autoban, yenilikçi ve modern tasarım anlayışıyla bilinen bir firmadır ve Haydar Aliyev Havalimanı terminali de bu anlayışın bir yansımasıdır. Terminalin inşaatı, Azerbaycan Devlet Hava Yolları'nın (AZAL) desteğiyle gerçekleştirilmişti (Şekil 5.40).

Şekil 5. 40. Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı (URL 63)

İç tasarımıyla dikkat çeken bu havalimanı hem mimari hem de fonksiyonel açıdan oldukça etkileyicidir. Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı'ndaki restoran ve kafelerin tasarımı, modern ve estetik unsurları bir araya getirerek yolculara konforlu ve hoş bir ortam sunmaktadır. Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı'nın iç tasarımı

hem estetik açıdan hem de fonksiyonellik açısından dünya standartlarında olan bir deneyimi bizlere sunmaktadır.

Terminal içinde farklı yükseklik algıları yaratarak monotonluğu kırmak ve havalimanının geniş iç mekân boyutlarını insan ölçeğine yakınlaştırmak amacıyla koza adını verdikleri biçimler tasarlanmıştır (Şekil 4). Bu tasarlanmış biçimler havalimanının en üst katında yerleşmekte ve kullanıcıların bekle alanı ile arasında sınır yaratmaktadır.

Şekil 5. 41. Haydar Aliyev Terminali Projesinin İç Mekân Fotoğrafları (URL 63)

Koza şeklinde tasarlanmış bu alanlar havalimanının diğer kısımları ile arasında bir sınır yaratmakla birlikte kullanıcılar için yemek yiyebilecekleri ve bekleyebilecekleri alanların yaratılmasına olanak tanımaktadır. Bu kozaların yapım aşamasında malzeme olarak ahşaba üstünlük verilmiştir. Buda mekânın genel iç tasarımı ile uyum sağlamasına olanak tanımıştır. Mekân içerisinde yerleştirilen bu koza şeklinde olan bölücüler mekâna estetik bir görünüm katarak kullanıcıların dikkat merkezine çevrilmeyi başarmıştır.

5.3.2. İstanbul Havalimanı

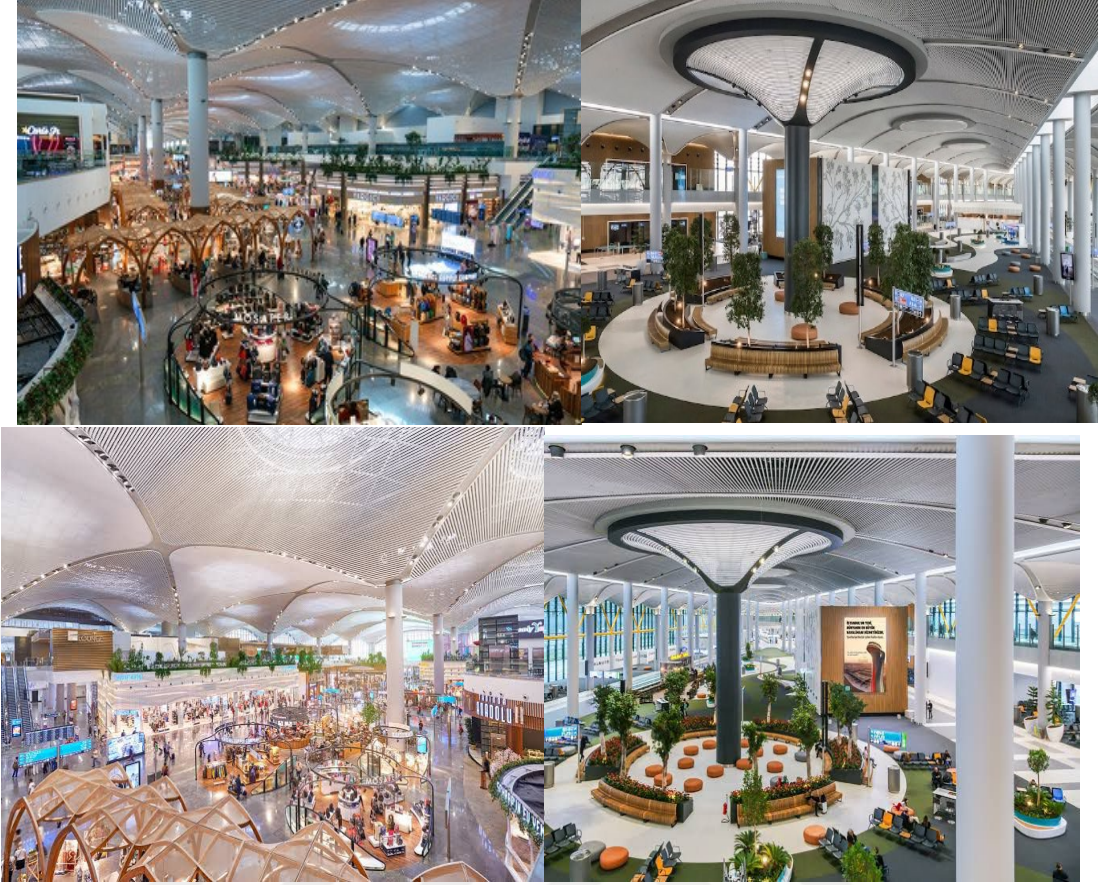
İstanbul Havalimanı, Türkiye'nin İstanbul şehrinde hizmet veren 2022 ve 2023 yıllarında Avrupa'nın en çok uçuş yapılan uluslararası havalimanı olarak

bilinmektedir. İstanbul'un Avrupa Yakası'nda, Karadeniz kıyısındaki Tayakadın ile Akpınar köyleri arasında yer alan havalimanı 29 Ekim 2018'de açılmıştır. İstanbul Havalimanı'nın tasarımı 3 farklı mimarlık firması tarafından, Grimshaw Architects, Nordic Office of Architecture ve Haptic Architects'ten oluşan bir konsorsiyum tarafından yapılmıştır. Bu havalimanı yaklaşık 76,5 milyon metrekarelik bir alanı kaplamaktadır. İstanbul Havalimanı modern mimarisi ile öne çıkan ve Türkiye'nin en önemli ulaşım merkezlerinden biri olmaktadır (Şekil).

Şekil 5. 42. İstanbul Uluslararası Havalimanı (URL 64)

İstanbul Havalimanı'nın iç mekân tasarımı, modern mimarisi ve fonksiyonelliği ile dikkat çekmektedir. İç mekân tasarımında zeminde farklı malzemelerin kullanılması mekân içerisinde farklı mekânların yaratılmasına olanak tanımaktadır. Zeminde kullanılan bölücü unsurlar mekân içerisinde alan genişliğinin ve ferahlığının korunmasına sebep olmuştur. Zeminde kullanılan farklı malzemeler kullanıcıların dinlenme alanlarında ve alışveriş alanlarında markalar arasında sınır yaratmak için kullanılmıştır. Benzer şekilde oturma grupları ve satış bankoları bölücü olarak yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Aşağıda havalimanında malzeme farkı ile yaratılan bölücülere örnek olarak görseller gösterilmektedir (Şekil 5.43).

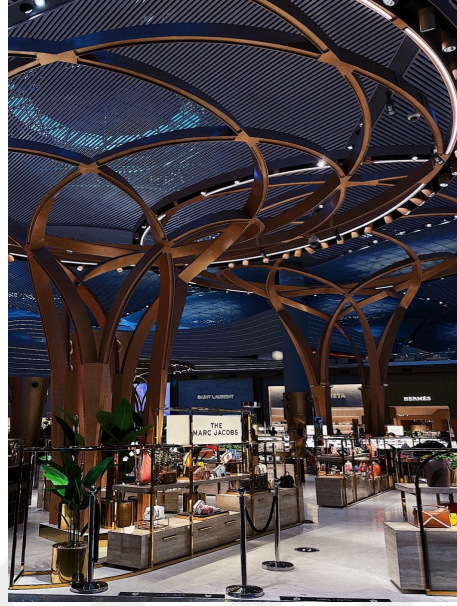

Şekil 5. 43. İstanbul Havalimanı Zeminde Farklı Malzemelerin Bölücü Olarak Kullanımı (URL 64)

Kullanıcıların dinlenme ve bekleme alanlarında zeminde kullanılan malzemeler havalimanının diğer kısımlarıyla bu alanlar arasında sınırlayıcı olarak kullanılmıştır. Zeminde kullanılan malzeme mekân içerisinde kullanılan bitki dekorlarıyla bir bütün sağlayarak mekânın daha estetik görünmesine olanak tanımıştır. Dinlenme alanlarıyla birlikte alışveriş alanlarında da zeminde farklı malzeme olarak kullanılan ahşap sayesinde mekânın içerisinde bu alanları sınırlayan bölücü olarak kullanılmaktadır. Genel olarak bakıldığında zeminlerde sınırlayıcı olarak kullanılan bu malzemeler mekânın iç tasarımı ile bütünlük sağlamakta, mekânın daha ferah ve estetik görünmesine olanak sağlamaktadır. Burada donatı elemanları ve pannelerden başka zeminde sınırlayıcıların kullanılması, mekânın daha geniş ve kullanılabilir olmasında rol oynayan en önemli faktörlerden biridir.

Zeminlerde kullanılan malzemelerle birlikte aynı zamanda alışveriş alanlarında markalar arasında da sınır yaratmak için bazı donatı elemanlarının kullanımı görülmektedir. Temel sınırlayıcı olan duvarlardan başka bu tür donatıların bölücü olarak kullanımı mekânların daha geniş algılanmasına olanak tanımaktadır. Bu donatı elemanları raf şeklinde tasarlanar çok işlevsellik görevini de yerine yetirmektedir. Bu

donatı elemanları sınırlayıcı ve bölücü olarak kullanılmakla birlikte aynı zamanda depolama ve sergileme için de kullanılmaktadır (Şekil).

Şekil 5. 44. İstanbul Havalimanı Alış Veriş Alanlarında Kullanılan Bölücü Donatılar (URL 64)

5.3.3. Changi Havalimanı

Changi Havalimanı, Singapur'da bulunan ve dünya çapında önemli bir havacılık merkezi olarak kabul edilen uluslararası bir havalimanıdır. Hem turistik hem de ticari uçuşlar için hizmet veren dört terminale sahiptir. Bu terminallerin toplam alanı yaklaşık 70 bin metrekaredir. 1981 yılında faaliyete geçen Changi Havalimanı, o tarihten bu yana birçok genişleme ve modernizasyon projesi gerçekleştirmiştir. Havalimanı, 80 ülkede 300 noktaya uçuş gerçekleştiren geniş uçuş ağıyla merkezi bir konumdadır ve Asya'nın doğusu ile batısını birbirine bağlayan stratejik bir noktada yer alır. Bu özellikleriyle havalimanı, küresel bir havacılık merkezi olarak öne çıkmaktadır.

Changi Havalimanı, birçok uluslararası ödül kazanmış ve düzenli olarak dünyanın en iyi havalimanları arasında gösterilmiştir. Havalimanı, yolculara sunduğu kapsamlı tesisler ve hizmetlerle de dikkat çekmektedir. Bu tesisler arasında dünyanın en büyük kapalı şalesine ev sahipliği yapan Jewel Changi Airport, alışveriş merkezleri, restoranlar, eğlence alanları ve temalı bahçeler bulunmaktadır. Ayrıca, transit oteller, dinlenme salonları ve uyuma kapsülleri gibi konaklama seçenekleri mevcuttur. Bu uyku kapsülleri insanların rahat dinlenebilecekleri ortamların yaranmasına olanak

tanınmaktadır. İnsanlar bu kapsüller sayesinde kendilerini mekanın diğer alanlarından ayırarak mekanla aralarında bir sınır yaratmaktadırlar.

Changi Havalimanı, yolculara sunduğu eğlence ve rekreasyon olanaklarıyla da öne çıkmaktadır. Tüm bu özellikleriyle Changi Havalimanı, yolcularına benzersiz bir seyahat deneyimi sunan modern ve yenilikçi bir havalimanıdır.

Changi Havalimanı, diğer monoton görünümlü havalimanlarından farklı olarak yolcunun havalimanında geçirdiği saatlere göre farklı hizmetler sunmaktadır. Havalimanında yolculara kendilerini ayrıcalıklı hissettiren hizmetler saymakla bitmemektedir. Dünyanın en büyük kapalı şelalesine ev sahipliği yapan Jewel Changi Havalimanı, alışveriş merkezleri, restoranlar, eğlence alanları ve temalı bahçeler gibi pek çok olanakla yolculara benzersiz bir deneyim sunmaktadır. Ayrıca transit oteller, dinlenme odaları ve uyku kompartımanları gibi konaklama seçenekleri de maksimum yolcu konforunu sağlayacak şekilde tasarlanmıştır.

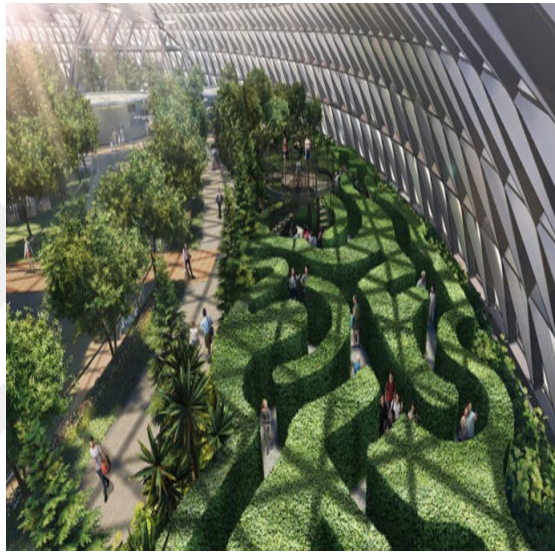

Şekil 5. 45. Changi Havalimanı (URL 65)

Changi Havalimanı'nın dış dizaynı, modern mimarisi ve estetik detaylarıyla dikkat çeken bir yapı olarak öne çıkmaktadır. Havalimanının tasarımı, sadece işlevselliği değil, aynı zamanda yolculara görsel bir şölen sunmayı da hedeflemektedir. Changi Havalimanı, çağdaş mimarinin mükemmel bir örneğidir. Dış cephelerde kullanılan cam ve çelik malzemeler, havalimanına hem şıklık hem de modern bir görünüm kazandırmaktadır. Terminallerin dış dizaynında kullanılan geniş cam paneller, doğal ışığın iç mekanlara bolca girmesini sağlayarak ferah ve aydınlık bir atmosfer yaratmaktadır.

Burada bahçeler, su özellikleri ve yeşil alanlar, havalimanının dış mekanlarına entegre edilmiştir. Bu tasarım, hem yolculara rahatlatıcı bir ortam sunmakta hem de çevre dostu bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Bahçe kısmında bitkilerden oluşturulan labirent

duvarlar mekan içerisinde farklı bir atmosfer yaratarak kullanıcıların dikkatine çekmeyi başarmıştır. Bahçe kısmında kullanılan bu duvarlar mekan içerisinde bu alanı ayırmak için sınırlayıcı olarak kullanılmıştır. Bu bitkilerle kaplanmış bölücü duvarlar insan ölçeğine uygun bir şekilde tasarlanarak mekanla arasında optimize edebilir bir hal yaratmıştır. Bölücülerin labirent yanı eğrisel şekilde tasarlanması mekan içerisinde estetik bir görünüm yaratmıştır. Aynı zamanda bu bölücü duvarların bitkilerle kaplanması mekanın genel tasarımı ile bir bütün sağlamaktadır. Burada aynı zamanda kullanılan bitkilerden başka su unsurlarında bölücü ve sınırlayıcı olarak kullanılmış ve mekan içerisinde farklı bir atmosferin yaranmasına olanak tanınmıştır.

Şekil 5. 46. Changi Havalimanının Bahçesi (URL 65)

Jewel Changi Airport, havalimanının en ikonik yapılarından biridir. Dış dizaynı ile dikkat çeken bu yapı, dünyanın en büyük kapalı şelalesine ev sahipliği yapmaktadır. Jewel'in kubbeli cam yapısı, havalimanına futuristik bir görünüm kazandırırken aynı zamanda iç mekanlara doğal ışık sağlama işlevi görmektedir. Changi Havalimanı'nın dış tasarımında fonksiyonellik ve estetik denge içinde yer almaktadır. Geniş yollar, açık alanlar ve iyi düşünülmüş giriş-çıkış noktaları, yolcuların havalimanına erişimini kolaylaştırmaktadır. Aynı zamanda, havalimanının dış cephesinde yer alan sanatsal ve mimari detaylar, görsel olarak etkileyici bir yapı oluşturmaktadır.

Genel olarak, Changi Havalimanı'nın dış dizaynı, modern mimarinin en güzel örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Hem işlevsel hem de estetik açıdan üstün bir tasarıma sahip olan havalimanı, yolculara görsel bir şölen sunarken, rahat ve verimli bir seyahat deneyimi sağlamaktadır.

Şekil 5. 47. Changi Havalimanının İç Görünüşü (URL 66)

Changi Havalimanı'nın iç tasarımı, modern mimariyi doğal unsurlarla başarıyla harmanlayarak yolculara eşsiz bir deneyim sunmaktadır. Özellikle yeşil duvarlar, canlı bitkilerle kaplanmış olarak doğal bir atmosfer yaratmakta bu da yolcuların rahatlamasını ve stresten uzaklaşmasını sağlamaktadır. Ayrıca estetik açıdan hoş bir görünüm sunarak hava kalitesini artırarak çevre dostu bir yaklaşım sergilemektedir. Geniş cam paneller ise doğal ışığın bolca iç mekâna girmesini sağlayarak enerji tasarrufuna katkıda bulunmakta ve mekânın ferah görünmesini sağlamaktadır.

Mekan içerisinde kullanılan duvarlar minimalist ve nötr renklerle kaplanmıştır, bu da mekâna sade ve şık bir görünüm kazandırırken yeşil bitkiler ve cam panellerle kontrast oluşturarak görsel denge sağlamaktadır. Duvarlarda yer alan bitki kutuları ve nişler ise hem dekoratif hem de işlevsel olarak kullanılarak mekânın estetik değerini artırmaktadır.

Sonuç olarak, Changi Havalimanı'nın iç dizaynı, ferahlatıcı ve estetik açıdan hoş bir ortam sunarak fonksiyonellik ile estetiği mükemmel bir şekilde birleştirmektedir. Yeşil duvarlar, geniş cam paneller ve minimalist duvar tasarımları gibi unsurlar, havalimanına davetkar bir atmosfer katarken dünya çapında tanınmasını sağlayan temel unsurlardan biridir. Bu tasarım anlayışı, Changi Havalimanı'nı öne çıkaran ve takdir edilen bir yapı haline getirmiştir.

5.3.4. Orlando Uluslararası Havalimanı

Orlando Uluslararası Havalimanı, ABD'nin Florida eyaletinde bulunan ve Orlando şehrine hizmet veren önemli bir uluslararası havalimanıdır. Havalimanı, şehir merkezinin yaklaşık 13 kilometre güneydoğusunda, Orange County sınırları içinde konumlanmıştır. 1928 yılında küçük bir hava üssü olarak kurulmuş olan havalimanı,

zamanla gelişerek günümüzdeki modern terminal komplekslerine ve geniş altyapıya sahip bir ulaşım merkezi haline gelmiştir.

Orlando Uluslararası Havalimanı, Florida'nın en büyük havalimanı olup, özellikle Walt Disney World Resort, Universal Orlando Resort gibi önemli turistik ve eğlence mekanlarına ulaşım sağlamak için kilit bir konumdadır. Havalimanı, iç hat ve dış hatlar için ayrı terminal komplekslerine sahiptir. Modern tasarımı, geniş yolcu bekleme alanları, çeşitli alışveriş ve yeme-içme seçenekleri ile donatılmıştır. Yıllık milyonlarca yolcuya hizmet veren Orlando Uluslararası Havalimanı, ABD'nin en yoğun havalimanlarından biridir. Birçok büyük havayolu şirketi tarafından kullanılan havalimanı, uluslararası ve iç hatlarda geniş bir uçuş ağı sunmaktadır.

Orlando Uluslararası Havalimanı'nın mimari tasarımı, işlevsellik ve modern estetik anlayışını başarılı bir şekilde birleştiren bir yapıya sahiptir. Havalimanı, geniş ve ferah terminal binalarıyla tanımlanarak, kullanıcı deneyimini ön planda tutacak şekilde tasarlanmıştır. Terminal binaları, yolcuların kolayca yönlendirilebilmesi ve konforlu bir seyahat geçirebilmesi için düzenlenmiştir. Modern mimari çizgiler ve geniş cam kullanımı, iç mekana doğal ışık girmesini sağlar ve ferah bir atmosfer oluşturmaktadır.

Şekil 5. 48. Orlando Uluslararası Havalimanı (URL 66)

Orlando Uluslararası Havalimanı'nın dış dizaynı, modern mimari öğelerle donatılmış geniş ve etkileyici bir yapıya sahiptir. Ayrıca, havalimanının dış cephe tasarımında şehir ve doğa manzaralarını göz önünde bulunduracak şekilde estetik bir denge sağlanmıştır.

Şekil 5. 49. Orlando Uluslararası Havalimanının İç Dizaynı (URL 66)

Genel tasarım ve ambiyans açısından burası son derece açık ve havadar bir alan olarak öne çıkmaktadır. Ferahlık hissi öncelikle yüksek tavanlar ve geniş cam paneller ile sağlanmaktadır. Tavanın tamamen camdan yapılmış olması, içeriye bol miktarda doğal ışık girmesini sağlayarak odaya aydınlık ve rahat bir atmosfer katmaktadır. Geniş cam paneller dışarıdan gelen doğal manzaraların içeriye yansıtılmasına olanak tanıyarak mekâna huzurlu ve doğal bir hava katmaktadır. Odanın açık renk paleti ve minimalist dekorasyonu geniş alan hissini daha da vurgulayarak ferah ve düzenli bir ortam yaratmaktadır. İç mekânın her köşesine giren doğal ışık, mekânın canlandırıcı bir etki yaratmasına yardımcı olarak kullanıcıların kendilerini daha rahat ve mutlu hissetmelerini sağlamaktadır. Bu özellikler mekânın hem estetik açıdan hoş hem de işlevsel açıdan kullanışlı olmasını sağlamaktadır.

İç mekandaki bitki ve yeşil alanlar, dikkat çekici bir şekilde tasarlanmıştır. Çeşitli palmye ağaçları ve diğer bitkiler, mekânın doğallığını ve huzurunu artırırken, aynı zamanda Florida'nın tropikal iklimini yansıtmaktadır. Bu bitkiler, estetik ve atmosferik açıdan önemli bir rol oynamaktadır. Bitkilerin yerleşimi, zemindeki desenlerle uyumlu bir şekilde yapılmış olup, genel tasarımın bütünlüğünü sağlamaktadır. Zemindeki desenler, su birikintileri ve doğa temalı figürlerle bezeli olup, bitkilerle bir bütünlük oluşturarak mekâna doğal bir his vermektedir. Bu özenle planlanmış düzenleme, iç mekânın doğayla iç içe olmasını sağlarken, kullanıcıların kendilerini rahat ve huzurlu hissetmelerine de katkıda bulunmaktadır. Bitkilerin bu şekilde stratejik olarak konumlandırılması, görsel açıdan hoş bir görünüm sunmanın yanı sıra, iç mekânın havasını temizleyerek daha sağlıklı bir ortam yaratmaktadır.

Zemin tasarımı, doğal su birikintilerini ve çevresel unsurları temsil eden desenlerle bezenmiştir. Bu desenler, mekandaki bitkilerle uyum içinde olup, mekânın genel temasını desteklemektedir. Zeminin parlak ve temiz görünümü, hijyen ve bakımın ön planda tutulduğunu göstermektedir. Mekânın yüksek tavanları, genişlik hissini artırmakta ve doğal ışığın içeriye daha fazla yayılmasını sağlamaktadır. Havalimanının genel mimari stili, modern ve minimalist unsurlar taşıyarak mekâna zarif ve şık bir görünüm kazandırmaktadır.

Bölücü elemanlar ve duvarlar, iç mekânın akışını minimumda tutarak kesintisiz bir deneyim sunmak amacıyla tasarlanmıştır. Bu yaklaşım, mekânın açık geçiş alanlarıyla birlikte daha ferah ve birleştirici bir atmosfer kazanmasını sağlamaktadır. Cam duvarların kullanımı ise iç mekânın geniş ve açık görünmesine olanak tanırken, dışarıdaki manzaranın içeriye entegre edilmesini sağlar. Bu sayede kullanıcılar, doğal ışıktan maksimum düzeyde yararlanabilir ve mekânda açık ve davetkar bir ortamın keyfini çıkarabilirler. Ayrıca cam duvarlar, mekânın modern ve şeffaf bir estetiğe sahip olmasını destekleyerek genel mimari tarzla uyumlu bir görünüm sunar. Bu tasarım yaklaşımı hem işlevsellik hem de estetik açıdan mekânın kullanıcılarına konfor ve ferahlık sağlamayı hedeflemektedir.

Aydınlatma konusunda, mekânın modern tasarımına uygun olarak tavan boyunca yerleştirilmiş modern aydınlatma armatürleri dikkat çekiyor. Bu armatürler, hem estetik açıdan hoş bir görüntü sunmakta hem de geceleyin mekâna yeterli aydınlatmayı sağlamaktadır. Doğal ve yapay ışığın dengeli bir şekilde kullanılması da önemli bir tasarım unsuru olarak öne çıkmaktadır. İç mekânda doğal ışık ile yapay aydınlatma arasında başarılı bir denge kurulmuş olup, bu sayede mekân günün her saatinde aydınlık ve davetkar bir atmosfere sahip olabilmektedir. Bu denge, kullanıcıların mekânda rahat ve konforlu bir şekilde zaman geçirmelerine olanak tanımakta, aynı zamanda enerji verimliliği açısından da olumlu bir katkı sağlamaktadır. Genel olarak, aydınlatma tasarımı hem işlevselliği hem de estetiği bir arada sunarak mekânın genel atmosferini güçlendirmekte ve kullanıcı deneyimini iyileştirmektedir.

Genel olarak Orlando Uluslararası Havalimanı'nın iç tasarımı, doğal unsurların modern mimari ile başarılı bir şekilde harmanlandığı ferah bir ortam sunmaktadır. Havalimanının iç mekanları, kullanışlılık ve estetik unsurları bir araya getirmektedir. Geniş bekleme alanları, modern mobilyalar ve aydınlatma sistemleriyle donatılmıştır.

Yolcu beklentilerini karşılamak için çeşitli alışveriş ve yeme-içme seçenekleri sunulurken, bu alanlar görsel olarak da zenginleştirilmiştir. Orlando Uluslararası Havalimanı'nın mimari tasarımı, havalimanının işlevselliğini ve operasyonel verimliliğini maksimize etmekle birlikte, kullanıcıların konforunu ve seyahat deneyimini ön planda tutacak şekilde düşünülmüştür. Bu özellikleriyle havalimanı, sadece bir ulaşım merkezi olmanın ötesinde, modern bir hava yolculuğu deneyimi sunan bir yapı olarak öne çıkmaktadır. Mekânın geniş ve açık tasarımı, yüksek tavanlar ve büyük cam paneller sayesinde doğal ışığın bol miktarda içeriye yayılmasına olanak tanımaktadır. Bu, havalimanına aydınlık ve hoş bir atmosfer kazandırıyor. Bitkilerin kullanımı da iç mekâna doğallık ve huzur katmaktadır. Özellikle palmiye ağaçları ve diğer bitkiler, mekânın tropikal bir hava yaratmasına yardımcı olurken, genel tema ile uyumlu bir şekilde yerleştirilmişler. Zemin tasarımında kullanılan doğa temalı desenler ve parlak malzemeler ise hem estetik hem de hijyenik bir görünüm sunmaktadır. Aydınlatma tasarımı da dikkate değer; modern armatürlerle sağlanan yeterli aydınlatma, gece ve gündüz kullanımına uygun bir çözüm sunarken, doğal ışıkla entegrasyonu da enerji verimliliğini artırmaktadır.

5.3.5. Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı

Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı, Çin'in başkenti Pekin'in güneyinde, Daxing bölgesinde bulunan yeni bir uluslararası havalimanıdır. İnşaatı 2014 yılında başlamış, 2019 yılında tamamlanmış ve hizmete açılmıştır. Havalimanı, Pekin'in mevcut başkent havalimanı olan Beijing Capital International Airport'un (PEK) yanı sıra hizmet vermekte olup, başkentin hava trafiğini büyük ölçüde hafifletmeyi amaçlamaktadır.

Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı'nın ana terminali, dünyanın en büyük tek yapısal çatı alanına sahip olan bir yapıdır ve Zaha Hadid Architects tarafından tasarlanmıştır. Terminalin şekli ve çatı yapısı, Anka kuşunun kanatlarından ilham alınarak tasarlanmıştır. Havalimanı, modern ve geniş bir alana sahip olup, ileri teknoloji ile donatılmış tesislere sahiptir.

Şekil 5. 50. Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı (URL 67)

Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı'nın dış dizaynı, çağdaş ve göz alıcı bir mimari örneği olarak öne çıkmaktadır. Havalimanı terminal binası, Zaha Hadid Architects tarafından tasarlanmış olup, yapısal olarak oldukça iddialı ve yenilikçidir. Terminal binasının geniş ve kavisli çatısı, bir feniks kuşunun kanatlarına benzer bir estetik ile şekillendirilmiştir. Bu tasarım, Çin kültüründen ilham alınan modern bir yaklaşımla düşünülmüş ve mekâna güçlü bir sembolizm katmaktadır. Dışarıdan bakıldığında, terminal binası geniş bir alanı kapsayan düzgün hatlara sahiptir ve çatı yapısıyla gözleri üzerine çekmektedir. Yüksek tavanlar ve cam kullanımı, iç mekânın geniş ve ferah bir his vermesini sağlarken, dışarıdan bakıldığında da modernizmin ve ileri mühendislik tekniklerinin bir göstergesi olarak algılanmaktadır.

Havalimanının tasarımı, işlevselliğiyle birlikte estetik ve kullanıcı deneyimini de ön planda tutacak şekilde planlanmıştır. Bu yönüyle Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı hem görsel olarak etkileyici hem de operasyonel olarak verimli bir yapıya sahiptir. Havalimanında tavan tasarımı ile mekanı belirlemekte, yer yer zeminle strüktürel olarak birleşerek fiziksel olarak da mekanda bölünmelere neden olmaktadır.

Şekil 5. 51. Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı İç Dizaynı (URL 67)

Havalimanının içindeki bölücü elemanlar genellikle şeffaf cam ve modern metal veya alüminyum gibi malzemelerden yapılmıştır. Bu tercih, mekanların geniş ve açık hissettirilmesine katkıda bulunmaktadır. Cam bölücüler, yolcuların terminal içindeki diğer bölgeleri kolayca görmelerine ve havalimanının genel düzenini anlamalarına olanak tanımaktadır. Aynı zamanda, cam bölücüler doğal ışığın iç mekana daha fazla nüfuz etmesine yardımcı olur, böylece havalimanı içindeki aydınlatma ihtiyacını azaltmaktadır. Duvarlar genellikle sade ve işlevsel bir görünüme sahiptir. Çoğunlukla beyaz veya hafif tonlarda boyanmış olan duvarlar, mekânın genişliğini ve ferahlığını vurgular. Bazı alanlarda, duvarlar özel tasarım paneller veya sanatsal unsurlarla süslenmiş, bu da havalimanına estetik bir görünüm katmaktadır. Havalimanın iç tasarımında malzeme olarak cam kullanımı oldukça yaygındır. Büyük cam pencereler ve cam duvarlar, mekanlara doğal ışık ve açık bir atmosfer yaratmaktadır. İç dizaynındaki beyaz duvarlar üzerine uygulanan siyah çizgiler, modern ve şık bir görünüm sunarak havalimanı iç mekanlarının estetik değerini artırmaktadır.

5.4. Havalimanlarında Bölücü Elemanlara İlişkin Karşılaştırmalı Analiz

Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı, İstanbul Havalimanı, Changi Havalimanı, Orlando Uluslararası Havalimanı ve Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı gibi büyük ölçekli mekânlar, yapısal özellikler, görsel iletişim stratejileri, işlevsel çeşitlilikler ve insan ölçeğiyle ilişkiler gibi kriterler üzerinden karşılaştırılacak ve analiz edilecektir.

Havalimanı	Strüktür Yapılarına Göre	Görsel İletişim Kontrollerine Göre	İşlev Alternatiflerine Göre	İnsan Ölçeğiyle İlişkilerine Göre
Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı	Yapıya montaj gerektirmeyen bölücüler tercih edilmiştir.	Ahşap koza biçimli opak bölücü elemanlar	Tek işlevli sınırlayıcı	İnsan ölçeğinde ilişkisine göre yüksek bölücü kullanımı
İstanbul Havalimanı	Yapıya monatj gerektirmeyen taşınabilir bölücüler kullanılmıştır.	Farklı zemin malzemeleri	Oturma grupları, sergileme ve bölme amaçlı rafların kullanımı	İnsan ölçeğinde ilişkisine göre alçak bölücü kullanımı
Changi Havalimanı	Yapıya montaj gerektirmeyen bölücüler kullanılmıştır.	Geniş opak cam paneller, yeşil bitkiden oluşan duvarlar	Tek işlevli estetik sınırlayıcılar	İnsan ölçeğinde ilişkisine göre alçak bölücü kullanımı
Orlando Uluslararası Havalimanı	Yapıya montaj gerektirmeyen taşınabilir donatılar kullanılmıştır.	Geniş opak cam paneller	Donatı elemanlarından oluşan bölücülerin kullanımı	İnsan ölçeğinde rahat ve modern alçak bölücü kullanımı
Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı	Yapıya montaj gerektirmeyen paneller tercih edilmiştir.	Çin kültürüne uygun şekilde tasarlanmış geçirgen ve yarı geçirgen bölücüler. Tavan tasarımı ile mekânsal bölünme.	Yüksek kapasiteli, tek işlevli yapıların kullanımı	İnsan hareketliliği için alçak bölücü kullanımı

Tablo 5. 3. Havalimanı İlişkin Karşılaştırmalı Analiz

Bu tabloda beş farklı uluslararası havalimanının özellikleri karşılaştırmalı olarak sunulmaktadır. Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı, modern ve estetik bir tasarıma sahiptir. İç mekanları ahşap koza biçimli bölücü elemanlarla ayrılmış olup bu tasarım, havalimanına sıcak ve davetkar bir hava katmaktadır. Görsel olarak çekici olan bu elemanlar, havalimanının estetik görünümünü güçlendirmektedir. Havalimanı geniş iç mekanlara sahip olup alışveriş ve dinlenme alanları için uygun bir yapı sunmaktadır. Ayrıca, insan ölçeğinde sıcak ve davetkar bir ortam sağlayarak yolcularına konforlu bir deneyim sunmayı amaçlamaktadır.

İstanbul Havalimanı, modern ve geniş bir yapıya sahiptir. Farklı zemin malzemeleri kullanılarak çeşitlilik sağlanmış ve geniş iç mekanlar görsel çeşitlilik sunmaktadır. Alışveriş ve dinlenme alanları için geniş bir yelpaze sunan havalimanı, büyük ölçekli ve modern yapısıyla kullanıcı dostu bir deneyim sunmaktadır.

Changi Havalimanı, doğal ve modern tasarımıyla öne çıkmaktadır. Yeşil alanlarla entegre edilmiş olan havalimanı, geniş cam paneller ve yeşil duvarlar gibi görsel unsurlarla doğal ışık ve ferah bir iç mekân sağlamaktadır.

Orlando Uluslararası Havalimanı, geniş, minimalist ve modern bir yapıya sahiptir. Geniş cam panellerle aydınlatılmış açık renkli iç mekanlarıyla ferah bir atmosfer oluşturmaktadır. Rahat ve modern yapısı, insan trafiğini kolay yönetmeye yardımcı olmaktadır.

Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı, modern, geniş ve futuristik terminal binalarıyla dikkat çekmektedir. Çin kültürü ve çağdaş mimariyi başarılı bir şekilde harmanlayan tasarımı görsel olarak etkileyici bir yapı oluşturmaktadır. Yüksek kapasiteli ve hızlı transit süreçleri destekleyen yapılarıyla geniş iç mekanlar ve kolay navigasyon sağlayarak insan trafiğini rahatça yönetebilmektedir.

Beş uluslararası havalimanının detaylı karşılaştırmalı analizi, her birinin benzersiz tasarım özelliklerini ve yolculara sunduğu özel deneyimleri vurgulamaktadır. Haydar Aliyev Uluslararası Havalimanı, ahşap koza biçimli bölücü elemanlarıyla modern ve sıcak bir atmosfer sağlarken, İstanbul Havalimanı geniş iç mekanları ve çeşitli zemin malzemeleriyle görsel çeşitlilik sunmaktadır. Changi Havalimanı doğal ışık ve estetik yapılarıyla ferah bir atmosfer yaratırken, Orlando Uluslararası Havalimanı minimalist tasarımıyla rahatlık sunmaktadır. Pekin Daxing Uluslararası Havalimanı ise futuristik mimari ve yüksek işlevselliğiyle öne çıkar, geniş terminal binaları ve modern navigasyon sistemleriyle kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Her bir havalimanı, strüktür yapısı, görsel iletişim, işlevsellik ve kullanıcı memnuniyeti açısından farklılık gösterir, bu da seyahat deneyimlerini zenginleştirir ve yolculara çeşitli tercih imkanları sunmaktadır.

SONUÇ

İç mekanlarda kullanılan bölücü elemanlar, mimari ve iç mekân tasarımında belirleyici bir rol oynamaktadır. Geleneksel olarak, duvarlar ve perdeler gibi sabit yapı elemanları, mekânları belirli odalara veya alanlara ayırarak gizlilik ve mahremiyet sağlamaktadır. Ancak, modern dönemde, cam paneller, açılır-kapanır duvarlar ve çeşitli mobilyalar gibi daha esnek, hareketli bölücü elemanlar popülerlik kazanmıştır. Bu elemanlar, mekânları tanımlamak, farklı fonksiyonları ayırmak, ışık geçişine izin vermek ve mekânın daha açık, ferah bir hiss sağlamak için kullanılmaktadır. Özellikle açık ofislerde, çok amaçlı salonlarda ve modern yaşam alanlarında, bölücü elemanlar işlevselliği artırırken aynı zamanda estetik ve kullanıcı deneyimini de iyileştirmektedir. Bu nedenle, iç mekân tasarımında bölücü elemanların dikkatlice seçilmesi ve yerleştirilmesi, mekânın genel atmosferini etkileyen önemli bir unsurdur.

Tarihsel açıdan bakıldığında, iç mekanlarda kullanılan bölücü elemanlar, mimari ve tasarımın evrimiyle paralel olarak gelişim göstermiştir. Geleneksel uygulamalarda, duvarlar ve perdeler gibi sabit yapı elemanları mekânların bölünmesi ve tanımlanması için temel araçlar olarak kullanılmıştır. Ancak, modern dönemde, iç mekân tasarımında daha esnek ve hareketli bölücü elemanlar, özellikle cam paneller, açılır-kapanır duvarlar ve mobilya gibi çeşitli malzemelerin kullanımına önem verilmektedir. Bu yaklaşım, iç mekanların işlevselliğini artırarak estetik ve kullanıcı dostu bir deneyim sunma kapasitesini artırmaktadır.

Bu çalışmada, farklı ölçeklerdeki iç mekanlarda bölücü elemanların kullanımı ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir. Küçük ölçekli mekânlarda, bölücü elemanlar genellikle mekânın alanını tanımlamak, farklı fonksiyonları ayırmak ve kullanım esnekliği sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Orta ölçekli mekânlarda ise, bölücü elemanlar genellikle alanın daha etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve farklı ihtiyaçlara uygun bölgeler oluşturmak için tercih edilmektedir. Büyük ölçekli mekânlarda ise, bölücü elemanlar genellikle geniş alanlarda, örneğin açık ofislerde veya çok amaçlı salonlarda, işlevsel alanlar oluşturmak, gürültüyü azaltmak ve kullanıcıların mahremiyetini korumak için uygun görülmektedir.

Sonuç olarak, iç mekanlardaki bölücü elemanlar, mekânların tasarımında önemli bir rol oynamaktadır. Tarihsel olarak sabit yapı elemanlarından esnek ve hareketli malzemelere doğru yaşanan evrim, iç mekanların işlevselliğini ve estetik kalitesini artırmıştır. Bu çalışma, iç mekân tasarımında bölücü elemanların stratejik ve bilinçli

kullanımının, kullanıcı deneyimini önemli ölçüde iyileştirebileceğini ve mekânların çok yönlü kullanımını destekleyebileceğini vurgulamaktadır.

Barınma ihtiyacı, insan yaşamının temel gereksinimlerinden biridir ve tarihsel olarak, insanlar doğal çevrelerinde, mağaralarda ve açık hava yerleşimlerinde barınmışlardır. Ancak, zamanla, barınma kavramı evrim geçirmiş ve insanlar daha sofistike yapılar inşa etmeye başlamışlardır. İnsanlık tarihinde barınma, sadece fiziksel koruma ve konfor sağlamakla kalmamış, aynı zamanda kişisel, duygusal ve sosyal ihtiyaçların da bir ifadesi haline gelmiştir.

Günümüzde, barınma kavramı, modern mimari ve teknolojiyle birlikte daha da çeşitlenmiştir. İnsanlar artık farklı ihtiyaçlarına ve tercihlerine uygun olarak çeşitli konut türleri arasından seçim yapabilmektedirler. Ancak, barınma hala insanların güvenlik, sağlık ve refahı için temel bir gereksinim olarak kalmaktadır. İyi bir konut, insanların fiziksel ve ruhsal sağlığını korurken, aynı zamanda topluma katkıda bulunmalarını da sağlayabilmektedir. Sonuç olarak, barınma ihtiyacı, insanlık tarihinin başlangıcından beri var olan ve yaşamın sürdürülmesi için hayati öneme sahip bir gereksinimdir. Barınma, insanların güvenlik ve konfor sağlama amacının yanı sıra kişisel ve sosyal ihtiyaçlarını da karşılayan bir kavramdır. Gelişen teknoloji ve kültürel değişimlerle birlikte, barınma kavramı sürekli olarak evrilmekte ve insanların yaşam tarzlarına uygun çeşitli konut türleri ortaya çıkartmaktadır. Bu nedenle, barınma ihtiyacını karşılamak için yapılan çalışmalar, insanların daha sağlıklı, güvenli ve mutlu bir yaşam sürmelerine katkıda bulunmaktadır.

Mimari ve iç mekân tasarımında işlevsellik ve esneklik, temel unsurlardır. İşlevsellik, bir yapının veya ürünün kullanışlı ve karmaşık olmamasını sağlarken, esneklik ise değişen ihtiyaçlara uyum sağlayarak mekânın ve yapıların yaşam boyu kullanılabilirliğini önde tutmaktadır. İşlevsellik, tasarımın kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamasını ve kullanıcının yaşamını kolaylaştırmasını gerektirir. Pratik işlevsellik, fiziksel eylemlerle birlikte mekânın nasıl kullanıldığını ve nasıl anlamlandırıldığını içerirken, estetik işlevsellik yapı veya mekânın estetik açıdan tatmin edici olmasını ve kullanıcıların duygusal ihtiyaçlarını karşılamasını sağlamaktadır. Esneklik ise, değişen ihtiyaçlara ve koşullara uyum sağlama yeteneğini ifade etmektedir. Tasarım, yapım ve kullanım süreçlerinde esneklik mekânın ve yapının değişen gereksinimlere cevap verebilmesini sağlamaktadır. Mimari tasarım sürecinde işlevsellik ve esneklik

kavramlarına odaklanmak, kullanıcı memnuniyetini ve yaşam kalitesini artırmak için önemlidir.

İç mekânlarda kullanılan bölücü elemanlar, mekânın işlevselliğini artırmak, özelleşmiş alanlar oluşturmak ve kullanıcı deneyimini optimize etmek amacıyla tasarlanmış unsurlardır. Bu unsurlar, mekân içerisinde farklı bölgeleri belirleyerek sınırlarını tanımlar ve kullanıcı ihtiyaçlarına yanıt vermektedir. Örneğin, konutlarda odalar arasında sınırlama sağlamak amacıyla kullanılan duvarlar veya bölme panelleri, bölücü elemanların birer örneğidir. Aynı şekilde, oturma odası ile yemek alanı arasındaki ayrımı sağlayan mobilyalar veya dekoratif ekranlar da bölücü elemanlar olarak kabul edilmektedir. Bu unsurlar, mekânda özel amaçlı alanlar oluştururken, estetik ve görsel dengeyi de korurlar. Bölücü elemanların etkili bir şekilde kullanılabilmesi için tasarım aşamasında kapsamlı bir planlama yapılmalı ve alt yapı buna göre hazırlanmalıdır. Hareketli bölücü elemanlar için doğru alt yapı oluşturularak, bu elemanların kolayca taşınması sağlanmalıdır.

Bölücü elemanlar, mekân içerisindeki akışı da değiştirerek kullanıcı deneyimini optimize etmektedir. Her yeni mekân veya dönüştürülen iç mekân elemanı, kendi amaçlarına yönelik olarak yeni bir akış şeması oluşturmaktadır. Bu akış şemaları, mekânın kullanımını optimize etmeye ve kullanıcı ihtiyaçlarına daha iyi yanıt vermeye yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, iç mekân tasarımında bölücü elemanların stratejik konumlandırılması önemlidir. Sonuç olarak, iç mekânlarda kullanılan bölücü elemanlar, mekânın işlevselliğini artırmakla kalmaz, aynı zamanda estetik ve görsel dengeyi sağlamaktadır. Doğru planlama ve stratejik konumlandırma ile bu unsurlar, kullanıcı deneyimini optimize eder ve mekânın işlevselliğini artırmaktadır.

İç mekânlarda kullanılan bölücü elemanlar, mekânların işlevselliğini artırma ve kullanıcı deneyimini optimize etme konusunda kritik bir rol oynamaktadır. Bu elemanlar, dar ve sınırlı mekânlarda bile alanı genişletebilir, bölmeler oluşturabilir ve mekânın düzenini yeniden yapılandırabilirler. Özellikle kütüphanelerde kullanılan bölücü elemanlar, okuyucular için konforlu ve verimli çalışma alanları sunmanın yanı sıra gizliliği koruyarak konsantrasyonu artırır. Günümüzde, esneklik ve hareketliliğe odaklanarak mekânın kullanımını artırmak için bölücü elemanların tasarımında yeni yaklaşımlar benimsenmektedir. Bu elemanlar, estetik ve işlevsellik açısından dengeli bir tasarımı sağlayarak iç mekânların kullanımını optimize ederler. Sonuç olarak, iç

mekânlarda kullanılan bölücü elemanlar, mekân tasarımında hayati bir rol oynamakta ve kullanıcıların gereksinimlerine uygun olarak özenle tasarlanmalıdır.

Kütüphanelere ilişkin yapılan karşılaştırmalı analiz, farklı kütüphanelerin tasarım özelliklerini, kullanıcı deneyimini ve işlevselliğini belirlemek için önemli bir araç sağlamaktadır. Her bir kütüphanede yerleşen bölücü elemanlar, insan ölçeğiyle ilişkili tasarım, çocuklar için özel alanlar, fonksiyonel düzenleme ve manzara gibi faktörlerde benzersiz bir yaklaşım sergilemektedir. Bu analiz, kütüphanelerin sadece bilgi kaynakları değil, aynı zamanda toplumun ihtiyaçlarını karşılayan çok yönlü mekânlar olduğunu göstermektedir. Her bir kütüphane kendi benzersiz özellikleri ve odak noktalarıyla kullanıcılarına özel bir deneyim sunmaktadır. Ancak, tüm kütüphanelerde ortak olarak gözlemlenen belirli eğilimler, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamak ve etkili bir kütüphane deneyimi sağlamak için tasarımın önemini vurgulamaktadır. Bu çerçevede, kütüphane tasarımında bölücü elemanlar, insan ölçeğiyle ilişkili tasarım, çocuklar için ayrılmış alanlar, işlevsel düzenlemeler ve doğal ışık gibi unsurların özenle ele alınması, kütüphanelerin toplumun bilgi ihtiyaçlarını karşılayan ve kullanıcılarının yaşam kalitesini artıran önemli kurumlar olarak rolünü sürdürmesine yardımcı olmaktadır.

Kütüphane tasarımında kullanıcı odaklı stratejilerin esas alınması, mekânların kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmesini sağlar. Bireysel çalışma alanlarından grup etkileşim bölgelerine kadar çeşitli kullanım senaryolarının göz önünde bulundurulması, her türlü kullanıcının memnuniyetini ve verimliliğini artırabilir. Esneklik ve işlevsellik, mekânın değişen gereksinimlere uyum sağlaması için kritik öneme sahiptir. Esnek mobilya düzenlemeleri ve modüler bölücü elemanlar gibi öğeler, mekânın farklı amaçlarla kullanılabilmesine olanak tanır. Özellikle çocuklar için özel alanların oluşturulması, onların eğitici ve eğlendirici materyallerle etkileşimini teşvik eder ve kütüphane deneyimini zenginleştirmektedir. Doğal ışık ve manzaranın kullanılması, kullanıcıların rahatlamasına ve motivasyonunun artmasına katkı sağlayabilir. Teknoloji entegrasyonu, bilgiye erişimi kolaylaştırırken, çevresel duyarlılık da sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Son olarak, kütüphanelerin toplumsal katılımı artırmak ve kullanıcı güvenliğini sağlamak için etkinlikler düzenlemesi ve güvenlik önlemleri alması gerekmektedir. Bu önerilerin uygulanması, kütüphanelerin kullanıcılar için daha etkili, çekici ve verimli bir deneyim sunmasını

KAYNAKÇA

- Acar, S., (1992), *Yapı İç Mekân Bütünlüğü İçinde Sabit Mobilyanın Çözüm Örnekleri Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ak, N. (2006), “*Geleceğin Konutu Tasarımında Ortaya Çıkan Kavramların Belirlenmesi*”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aksu, Ö. V. ve Demirel, Ö. (2012). Hastane Bahçelerinde Peyzaj Tasarımları: Trabzon Kenti Örneği. *Kastamonu University Journal of Forestry Faculty*, 12(2), 236-250.
- Alga, R. 2005. “*Yaşam Döngüsüne Bağlı Olarak Konut Tasarımını Etkileyen Faktörler*”, Yüksek Lisans Tezi, Mimarlık Anabilim Dalı. İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul
- Altınok, H. Z. (2007), “*Belirsizlikten Doğan Esneklik Kavramının Konut İç Mekân ve Donatı Elemanları Tasarımına Etkileri*”, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Arcan, E.F.ve Evcı, F. (1987), *Bina Bilgisi Çalışmaları, Mimari Tasarım Yaklaşımı*, İstanbul.
- Ateş, Y. (2014). *Konut iç mekan mobilyasının gelişim sürecini etkileyen faktörlerin irdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Auge, M. (2016). *Yok Yerler*, Diamon Yayınevi, çev. T. Ilgaz, İstanbul.
- Ayanoğlu, H., (2010). ‘*Konut İç Mekan Mobilya ve Donatısında Teknolojik Gelişmelerin ve Değişen Tasarım Kriterlerinin Mekana Yansıması*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ayber, U. (2012)., *Mekân Kimlik İlişkisinde Işık ve Renk Faktörlerinin Psikolojik ve Sosyolojik Analizi*., Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Berger, J. (2016). “*Ve Yüzlerimiz, Kalbin, Fotoğraflar Kadar Kısa Ömürlü*”, Metis Yayıncılık, İstanbul.

- Bozkurt, G., 1962, “*Bir Mekân Anlayışı*”, İstanbul Teknik Üniversitesi Matbaası, İstanbul
- Brennan, A., Chugh, J. S. ve Kline, T. (2002). Traditional versus open office design: A longitudinal field study, “*Environment and Behavior*”, 34(3), 279-299.
- Brooker, G. ve Stone, S. (2012). “*İç Mimarlıkta Biçim + Yapı*”. İstanbul: Literatür.
- Brookes, M. J. ve Kaplan, A. (1972). The Office Environment: Space Planning And Affective Behavior, “*Human Factors*”, 14(5), 373-391.
- Büyük Larousse Ansiklopedisi.
- Carlopio, J. R. ve Gardner, D. (1992). Direct and interactive effects of the physical work environment on attitudes., “*Environment and Behavior*”, 24(5), 579-601.
- Certeau, M. (1988); *The Practice of Everyday Life*, Berkeley Univ. Of California Press, 1988, ABD.
- Ching, D.K., (1996). İç Mekân Tasarımı –Resimli. İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi A.Ş.
- Cresswell, T. (2004), *Place-A short Introduction*, Wiley.
- Çevik, E. (2015). Kütüphanelerde Fiziksel Ortam ve Kullanıcı Memnuniyeti: Örnek Bir Uygulama
- Degasis, Megi. (2006, Haziran). Konut Alanı- Yaşam Alanı İlişkisi.
- Deniz, Ş.Ö., (1999). “*Çok Katlı Konut Tasarımında Kullanılacak Esneklik Taleplerini Karşılacak Yapı Elemanlarının Seçimine Yönelik Bir Karar Verme Yaklaşımı*”, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Desagis, M., (2006), “*Konut Alanı- Yaşam Alanı İlişkisi Açısından Küçük Konutlar*”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Diker, M. (2021). *Konutta Esneklik Kavramının Kullanıcı Tercihleri Bağlamında Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

- Edwards, B. (2009). Libraries and Learning Resource Centres, Second Edition. Boston.
- Eldem, N., 1991, “Mekân Örgütlenmesi Dersinden Birkaç Kesit”, Dekorasyon, No.6, İstanbul
- Erdemli, M. İ. (2018). “Elektrokromik Kaplamalı Camın Farklı İklim Bölgelerine Göre Enerji Performansı Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Enerji Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, S., (2009), “Hacim Tasarım Kriterlerinin İşlevsellik Bağlamında Araştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İstanbul.
- Erkol, E. ve Sayın, S. (2021). Akıllı Cam Cephe Sistemleri ve Teknolojileri. *Online Journal of Art & Design*, 9(1), 1-21.
- Ersoy, A. F ve Arpacı, F. 2003. “Üniversite Öğrencilerinin Konut Koşullarının ve Konutta Yaşamayı Tercih Etme Nedenlerinin 103 İncelenmesi”. Milli Eğitim Dergisi. Ankara.
- Esmeray, A. Aydın. (1996). Türkiye’de Konut Sorununa Bir Çözüm Olarak Konut Kooperatifçiliğinin Gelişimi ve Türk Konut Politikasındaki Yeri. 4-7.
- Forty, A. (2000). Words and Buildings: A Vocabulary of Modern Architecture, Thames & Hudson, London.
- Galatasaray Üniversitesi Suna Kırac Kütüphanesi (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.
- Gölgedar, Cihan. (2011). Küçük Konut Mekânları Kapsamında Kısıtlı İç Mekân Tasarım İlkelerinin İncelenmesi.
- Grubb, C.A., ve Phareess, M.I. , (1972), *Industrialization a new concepnpt for housing praeger Publisher*”, USA.
- Gustafson, P. (2001), *Meanings of Place: Everyday Experience And Theoretical Conceptualizations*, Journal of Environmental Psychology, 21.
- Güler, Ç. (1997). *Ergonomiye Giriş. Çevre Sağlığı Temel Kaynak Dizisi*, (45), Ankara.

- Gür, Ş. Ö., 2000, *Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü*, Cilt 4, İstanbul, YapıEndüstri Merkezi Yayınları, p. 5-240.
- Hawking, S. W., & Ellis, G. F. (2023). *The large scale structure of space-time*. Cambridge University Press.
- Hazırlar, M.A., 2004, *Halk Kütüphanelerinde İç Mimari*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- İslamoğlu, Ö., ve Gülay, U. (2018). Mimari Tasarımda Esneklik Yaklaşımlarına Kuramsal Bir Bakış. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 8(4), 673-683.
- Kalınkara, V. (2001), “*Konutlarda Mobilya Düzenlemesi. Konutta İç Dekorasyon*”, S/191,209. Ankara: Teknik Yayınevi
- Karasözen, R. (1993). Kültürel Değişim Süreci İçinde Türk Konutlarında Mahremiyet. Uluslararası V. Yapı ve Yaşam '93 Kongre Bildiri Kitabı, 19-23, Bursa.
- Kaya, G. (1997). Yapı Üretim Sisteminde Denetim Mekânizması. Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- KÜRELİ, İ., & Oğuzhan, U. Z. U. N. (2007). Konutların Ana Yaşama Mekânının Büyüklüğünün Kullanıcıların İşlevsellik ve Esneklik Değerlendirmeleri Üzerine Etkileri. *Politeknik Dergisi*, 10(4), 433-439.
- Kürşat, Şebnem. (2006, Mayıs). Küçük Konutlarda İç Mekân Tasarım Yöntemleri ve Uygulama Örnekleri.
- Larousse, P. (1961). *Grand Larousse encyclopédique* (Vol. 8). Librairie Larousse.
- Lee, D., Ryu, S., Yeon, S., Lee, Y., Kim, D., Han, C., ... & Humenberger, M. (2021). Large-scale localization datasets in crowded indoor spaces. In *Proceedings of the IEEE/CVF Conference on Computer Vision and Pattern Recognition* (pp. 3227-3236).
- Lefebvre, H. (2014). *Mekânın Üretimi*, çev. I. Ergüden, Sel yayıncılık, İstanbul.

- Nasution, I. W. (2017). Doğal Afetler Sonrasında Kullanılacak Geçici Barınak Tasarımı Üzerine Bir Çalışma: Endonezya–Sinabung Örneği, *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 3(2), 93-111
- Noraslı, M., Akçaova, A., & Yurtgün, Ö. (2020). Büyük Ölçekli Mekânlarda Yön Bulma Faktörlerinin Örneklemeler Üzerinden İncelenmesi. 4. ULUSLARARASI MİMARLIK VE TASARIM KONGRESİ, 114.
- Norberg- Schulz, C. (1971), *Existence Space & Architecture*, Studio Vista, London.
- Onur, S., (2000), “*Mobilya Biçimlenişine Etki Eden Faktörler ve Tasarımcı Kullanıcı Faktörü Üzerine Bir Yöntem Önerisi*”, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Oommen, V. G., Knowles, M. ve Zhao, I. (2008). Should Health Service Managers Embrace Open Plan Work Environments? A review., “*Asia Pacific Journal of Health Management*”, 3(2), 37.
- Öcal, G., (2001), “*Konut iç mekân ve donatı elemanlarında esnek ve değişebilir tasarım yaklaşımları*”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özbek, D.A. (2016). “*Mimari Mekânın Tanımlanması Üzerine Bir Çalışma*”, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, M. v.d., (2017). II. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu Mimarlık Planlama Ve Tasarım Tam Metin Kitabı.
- Özçelik, Ö. ve Kaprol, T. (2017). İç Mekân Örgütlenmesinde Esneklik ve Fonksiyonellik Kavramı Bağlamında Mekânın Değerlendirilmesi ve Düzenlenmesi. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 6 (3): 301-312.
- Özçelik, Ö. (2016). *Esnek Mekan ve Mobilya Anlayışı İçinde Dönüştürülebilirlik*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Özçevik, A. (2015). *Mimari Tasarım Stüdyolarında İşitsel Konfor Gereksinimleri Ve Bir Örnek*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

- Pamir, H. 1979 “Mahremiyet Kavramı ile Kişisel ve Toplumsal Düzen İlişkileri”, M. Putlar(Der.), Çevre, Yapı ve Tasarım. Çevre ve Mimarlık Bilimleri Derneği, Ankara, s. 91-99.
- Peck, C and Stewart, K. 1985 Satisfaction With Housing and Quality of Life. *Home Economics Research Journal*. 13(4): 363-372.
- Prakumthong, K. (2014). Modern Public Library Buildings and Their Functions: A Case Study of Three Public Libraries in The Netherlands. Master's Thesis. Helsinki.
- Prakumthong, K., 2014, Modern Public Library Buildings and Their Functions: A case of Three Public Libraries in the Netherlands, MA Thesis, Helsinki, Hollanda.
- Riquelme, P. (2013), The Helsinki Public Library “Re-thinking the public library”. “Aalto University Master of Arts Thesis Department of Design”, Helsinki, Finlandiya.
- Schneider, T., & Till, J. (2005). Flexible housing: opportunities and limits. *Arq: Architectural Research Quarterly*, 9(2), 157-166.
- Seed, P., & Lloyd, G. (1997). *Quality of life*. Jessica Kingsley Publishers.
- Sırmalı, F., (1969), “Mimarlıkta Bir Tasar Anlayışı”, Doktora Tezi, İstanbul.
- Söğüt, M.A., (2002) *Bölücü Elemanların Ofislerde Uygulanması ve Mekana Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- Sundstrom, E., Herbert, R. K. ve Brown, D. W. (1982). Privacy and Communication in an Open-Plan Office: A Case Study. *Environment and Behavior*, 14(3), 379-392.
- Süvari, A., ve Çeliktepe, S. (2023). Esneklik ve Değişebilirlik Kavramlarının Toplu Konut İç Mekân Tasarımlarına Etkisi. *Tasarım Mimarlık ve Mühendislik Dergisi*, 3(1), 81-90.
- Tavil, A. (2004). *Cephe Sistemlerinde Yeni Teknolojiler Elektrokromik Pencere*ler. 2. Ulusal Yapı Malzemesi Kongresi ve Sergisi Bildirileri: 111-116, Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, 6-8 Ekim 2004, Taşkışla, İstanbul, Türkiye.

- Topatan, S., ve Aydın, D. (2022). 21. Yüzyıl Kütüphane Binalarının Mimari Tasarım Kriterleri Doğrultusunda Analizi. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 7(1), 263-283.
- Tuan, Yi-Fu,(2000), “*Space and Place The Perspective of Experience*”, Universite of Minnesota Press, 2001, ABD.
- Usta, G.K. (1994), “*Anadolu Osmanlı Mimarisinde Mekân Analizi-Han ve Kervansaray Yapılarında Uygulama*”, Basılmamış Doktora Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon
- Uzel, N., (2001), *Esnek ve adapte olabilir konutlar için değerlendirme rehberi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Uzun, O. (2006), *İşlevsellik ve Esneklik Kavramlarının Salon İç Mekânı Ve Donatımı Boyutunda Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Watson, L., (2017), Space in the Academic Library of the 21st Century: Trends and Ideas.
- Wright, F.L.(1991), “*Genç Mimarlık*”, 20 yy. *Mimarisinde Program ve Manifestolar*, çev. Y. Sevinç, Ş.V. Mimarlık Vakfı yayını, İstanbul.
- Yararel, B. (2019). Ofis Tasarımında Ergonomik ve Antropometrik Etkenler. *Mimarlık ve Yaşam*, 4(1), 141-153.
- Yıldırım, R. (2011). *Eskiçağ Tarih ve Uygarlıkları*. Yıldız Yayıncılık, İzmir.
- Yılmaz, B., ve Ekici, S. (2011). Çocuk kütüphanesi hizmetleri için ilkeler. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(4), 545-552.
- Yüksel, Ö. (2019). Konut iç mekanına sürdürülebilir yaklaşımlar. *Yakın Mimarlık Dergisi*, 2(2), 27-39.
- Zevi, B., (1993), *Architecture As Space, How to Look at Architecture* Da Capo Press, New York,

İNTERNET KAYNAKLARI

- URL 1: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Bar%C4%B1nak> (09.04.2023)
- URL 2: (<https://www.abc.net.au/education/aboriginal-ingenuity-ch-16-housing/13585702> (09.04.2023))
- URL 3: <http://3.bp.blogspot.fJbT17Bo/s1600-h/121213-capital-hill-residens.jpg> (17.04.2023)
- URL 4: <http://www.materialicious.com/> (18.04.2023)
- URL 4: <https://docplayer.biz.tr/69269806-Peyzaj-tasarimi-temel-elemanlari.html> (20.04.2023)
- URL 5: <https://tr.pinterest.com/pin/69102175524719011/> (20.04.2023)
- URL 6: <https://tr.pinterest.com/pin/109423465938253414/> (20.04.2023)
- URL 7: <http://modular.gedik.edu.tr/en/download/article-file/1174010> (20.04.2023)
- URL 8: <https://tr.pinterest.com/pin/23221754321034116/> (20.04.2023)
- URL 9: <https://ru.pinterest.com/pin/335025659792285834/> (23.04.2023)
- URL 10: <https://ru.pinterest.com/pin/47217496084604644/> (26.04.2023)
- URL 11: <https://ru.pinterest.com/pin/144818944260014042/> (28.04.2023)
- URL 12: <https://ru.pinterest.com/pin/373517362859100948/> (29.04.2023)
- URL 13: <https://www.gormenlazim.com/GormenLazim/dunyanin-en-sasirtici-sinirlari-hollanda-belcika-siniri/4/> (01.05.2023)
- URL 14: <https://azerbaijan360.az/what-to-see/museums/i-c-ris-h-r/> (02.05.2023)
- URL 15: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Paravan> (07.05.2023)
- URL 16: <https://www.birdizaynmeselesi.com/geleneksel-japon-evi/> (07.5..2023)
- URL 17: <https://www.designlibrary.com.au/friday-finds-dreaming-about-renovation-ideas/> (08.05.2023)
- URL 18: <https://amiel.club/44284-skladnaja-peregorodka.html> (07.05.2023)
- URL 19: <https://instanko.ru/instrumenty-i-materialy/stenka-v-polkirpicha.html> (08.05.2023)

URL 20: <https://ru.pinterest.com/pin/13651605110732628/> (09. 05.2023)

URL 21: <https://ru.pinterest.com/pin/774124927473355/> (09.05.2023)

URL 22: <https://ru.pinterest.com/pin/774124927473355/> (10.05.2023)

URL 23: <https://www.architonic.com/de/project/gisela-stromeyer-design-elie-tahari-fashion-showroom/5101011> (11.05.2023)

URL 24: <http://www.stromeyerdesign.com/> (14.05.2023)

URL 25: <https://www.sesyalitimiankara.net/ofis-akustigi.html> (14.05.2023)

URL 26: <https://eseryapi.az/service/ofis-divar-suse-bolmeleri-separator/> (19.05.2023)

URL 27: <https://ivegroup.ru/peregorodki/peregorodki-s-dveryami/> (05.04.2023)

URL 28: <https://porte-richi.by/blog/mezhkomnatnye-peregorodki-v-interere-funktsionalnoe-i-stilnoe-reshenie/> (05.04.2023)

URL 29: <https://artstroymsk.ru/loft-peregorodka-transformer> (05.04.2023)

URL 30: <https://dvericom.ru/peregorodka-dlya-nishi-odnokomnatnoy-kvartiry> (05.04.2023)

URL 31: <https://real-steklo.ru/catalog/steklyannye-peregorodki/zerkalnye/> (05.04.2023)

URL 32: <https://www.express-office.ru/catalog/office-partitions-mobile/> (05.04.2023)

URL 33: <https://www.prismdesign-sh.com/fontworks-inc-fukuoka-creative-lab> (05.04.2023)

URL 34: <https://www.peregorodki-glass.ru/> (05.04.2023)

URL 35: https://www.mistral-s.ru/home_42_27/ (05.04.2023)

URL 36: <https://www.archdaily.com/332407/pride-and-glory-office-morpho-studio> (05.04.2023)

URL 37: <https://salon.ru/article/steklyannye-peregorodki-v-interere-7-sluchaev-kogda-oni-umestny-61262> (05.04.2023)

URL 38: <https://parketme.ru/reechnye-peregorodki/reechnye-peregorodki-3600x200x40-mm/> (05.04.2023)

URL 39: <https://tr.pinterest.com/pin/230387337181241132/> (20.04.2023)

URL 41: <https://gazeteoksijen.com/new-york-times/acik-ofis-kimseye-yaramaz-161282> (20.04.2023)

URL 42: <https://ru.pinterest.com/pin/351912463007718/> (05.04.2023)

URL 43: <file:///D:/My%20Files/Downloads/80-97.pdf>, (Riquelme, 2013), (04.05.2023)

URL 44: https://www.reddit.com/r/mildlyinteresting/comments/awbsg7/quiet_circular_transparent_study_pod_at_toronto/, (04.05.2023)

URL 45: <file:///D:/My%20Files/Downloads/80-97.pdf>, (Watson, 2017), (04.05.2023)

URL 46: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2227108> (Topatan, 2021), (27.04.2023)

URL 47: <https://tr.euronews.com/2019/03/11/dunyanin-en-guzel-10-modern-kutuphanesi-arasinda-bir-turk-tasarimi> (27.04.2023)

URL 48: http://www.drdharchitects.co.uk/#bodo_library

URL 49: <https://libraryplanet.net/2019/08/07/stormen-library-bodo-norway-a-wooden-staircase-to-library-heaven/>

URL 50: https://www.google.com/search?sca_esv=b9f5dc3cd9c9d28f&sxsrf=ACQVn0-COfEw46Tea5S6_HDzkQ_PNLjZg:1709759035032&q=Beyaz%C4%B1t+Devlet+K%C3%BCt%C3%BCphanesi+Vaziyet+Plan%C4%B1&tbm=isch&source=lnms&sa=X&ved=2ahUKEwjOy7zfxOCEAxV-SvEDHehx CzQQ0pQJegQIFhAB&biw=1536&bih=730&dpr=1.25#imgre=E5cd-MgRstR1qM

URL 51: <https://gezivita.com/moda-iskelesi/.html>

URL 52: <https://www.arkitera.com/proje/moda-iskelesi/>

URL 53: <https://www.pinterest.com/pin/719942690401791233/>

URL 54: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2227108> (Topatan, 2021), (27.04.2023)

URL 55: <https://includi.com/project/dok-delft-library-concept-centre/>

URL 56: <http://mimdap.org/2010/12/almere-kutuphanesi/> (27.04.2024)

URL 57: <http://mimdap.org/2010/12/almere-kutuphanesi/> (27.04.2024)

URL 58: <https://tr.innerself.com/social/trends/9617-how-a-new-dutch-library-smashed-attendance-records.html> (27.04.2024)

URL 59: https://www.archdaily.com/957064/tainan-public-library-mecanoo-plus-mayu-architects?ad_medium=gallery (03.05.2024)

URL 60: <https://archello.com/story/33928/attachments/photos-videos/14> (03.05.2024)

URL 61: <https://mydecor.ru/how-to/design-tips/peregorodki-v-interere-dizaynerskie-idei/> (27.04.2024)

URL 62: <https://mydecor.ru/how-to/design-tips/peregorodki-v-interere-dizaynerskie-idei/> (15.06.2024)

URL 63: <https://mydecor.ru/how-to/design-tips/peregorodki-v-interere-dizaynerskie-idei/> (15.06.2024)

URL 64: <https://dressyourwall.net/saydamlastirilmis-bolucu-duvarlar/> (15.06.2024)

URL 65: [https://mydecor.ru/how-to/design-tips/peregorodki-v-interere-dizaynerskie-idei/\(15.06.2024\)](https://mydecor.ru/how-to/design-tips/peregorodki-v-interere-dizaynerskie-idei/(15.06.2024))

URL 66 https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.airport-technology.com%2Fprojects%2Forlandinternational%2F&psig=AOvVaw0_xD9KeuWimCPu-YmV2C4p&ust=1719556080860000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBQQjRxqFwoTCKCO6tyT-4YDFQAAAAAdAAAAABAJ (15.06.2024)

URL 67 <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.arkitektuel.com%2Fpekin-daxing-uluslararası-havalimanı%2F&psig=AOvVaw0daxLLGdXq65pyqhmJevhL&ust=1719555952045000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBQQjRxqFwoTCLC33Z-T-4YDFQAAAAAdAAAAABAE>
15.06.2024)